

Tanya's
BEAUTY SALON

THREADING / WAXING, FACIAL (MEN & WOMEN)
ANTI-AGING FACIAL, BLEACH, HAIR CUT, COLOR & STYLE

137-40 JAMAICA AVE., JAMAICA
NY 11435 TEL : 718-297-1019
85-03 ROOSEVELT AVE.,
JACKSON HEIGHTS NY 11373 TEL : 718-205-7832
We Specialize for Bridal & Henna

Pyramid Brokerage Company

Please contact to buy/sell commercial/Residential real estate

Specialize in:
• Gas Stations, Motels, Liquor Stores
• Tenant Rep
• Investment Properties
• Office, Retail and Industrial Space

Contact: Vikramdeep Cheema, Buffalo, NY
Ph: 716-777-0298
vcheema@pyramidbrokerage.com
Licensed Real Estate Person

ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ
ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੋਬੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

120-20 101 Avenue S. Richmond Hill, NY 11419

Sixteenth Year of Publication ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 16, Issue 44, October 31, 2015 20451 N Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074 Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਚਾਰਾਜ਼ੋਈ

ਪੰਥਕ ਏਕੇ ਲਈ ਸਿਰ ਜੋੜਨ ਦੇ ਯਤਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ (ਗੁਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ): ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਉਤੇ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਏਕੇ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਸਿਆਸੀ ਫੇਰਬਦਲ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਲਈ ਬਰਗਾੜੀ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਪੰਥਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਐਲਾਨਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਬਦਲਵੀਂ ਸਿਆਸੀ ਪਹੁੰਚ ਅਪਨਾਉਣ ਵੱਲ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਮੁੜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਬਾਰੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤੇ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਹੀ ਸੇਧਿਤ ਹਨ।

ਬਾਦਲਾਂ ਖਿਲਾਫ ਵਿਖਾਵਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਤਲਕ।

ਬਾਦਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਅਕਸ ਸੁਧਾਰ ਮੁਹਿੰਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਵੀ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜ ਲਈ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਭੱਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜਾਂ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੱਥ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿਹਾੜੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਉੱਤੇ 25-25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਮਨੋਬਲ ਟੁੱਟ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾਣ ਵੀ ਘਬਰਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਸਾ ਨੇੜੇ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਵਿਰੋਧ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੋਸ ਕਾਰਨ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਪੌਣੇ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੈ।

ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਆਈਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਵਾਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਬਦਲ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਗਰਮ ਖਿਲਾਫੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਉਹ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ 'ਗੁਸਤਾਖੀ' ਤੋਂ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਪਿਆ ਘੇਰਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਸੰਗਰੂਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਵੱਲੋਂ ਬਰਗਾੜੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਆਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ. ਮਾਨ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਝੂਠਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਤੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਰੋਲਾ ਪੈਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚੋਂ ਖਿਸਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੀਡੀਓ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਬੁਰਾ-ਭਲਾ ਕਹਿ ਕੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੌਧਰੀ ਮਾਜਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਇਹ ਹਰਕਤ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਬਾਰੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸੰਜੇ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਕਸਰ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰਗੜੇ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਵਰਾਜ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਤੇ ਜੋਗਿੰਦਰ ਯਾਦਵ ਨੇ ਵੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਖਿਲਾਫ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ 'ਆਪ' ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਮੁਫਾਦ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਦਾ 'ਸ਼ਰਾਬੀ ਸਟਾਰ' ਪੰਥਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਦਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਭੂਸ਼ਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਟੱਲੀ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੈ। ਉਹ 'ਪੈਂਗ' ਲਾ ਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ

ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਖਾਸਮਖਾਸ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਹ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ਹਨ। ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਰਮਿਆਨ ਫੋਨ ਵਾਰਤਾ ਦੀ ਆਡੀਓ ਸੀ.ਡੀ. ਨਸ਼ਰ ਹੋਣ 'ਤੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਬਾਰੇ ਵਫਾਦਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠੇ ਸਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਦਿੱਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਗੁੱਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮਵਰ ਆਗੂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜਾ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕਨਵੀਨਰ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਚੱਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੇ ਇਕ ਧੜੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 2017 ਦੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਰੋੜੇ ਨੂੰ ਲਾਭੇ ਕਰਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੰਡੀਆ ਕਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਰਵਿਸ

www.011india.com

\$25 2500 Minutes

ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਇਕੋ ਰੇਟ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਫੋਨ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਪੈਸੇ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ

ਸਾਡੀ ਸਰਵਿਸ ਹਰ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤੋਂ।

Limited Time Offer. Restrictions & Additional Fees Apply.

✓ ਵਧੀਆ, ਸਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ✓ ਘਰੋਂ ਤੇ ਸੈਲ ਫੋਨ ਤੋਂ ਇਕੋ ਵੇਲੇ ਦੋ ਫੋਨ ਚੱਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

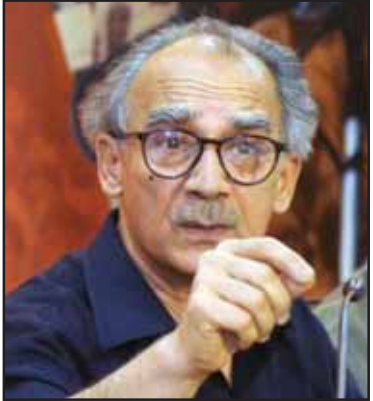
✓ ਬਗੈਰ ਪਿੰਨ ਤੋਂ ਵਰਤੋਂ

✓ ਸਪੀਡ ਵਾਲੇ ਨੰਬਰ ਸੈਟ ਕਰੋ

800-914-1013 408-428-2300

ਸਿਰਫ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਟੋਰਨ 'ਚ ਮਸਰੂਫ ਹੈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ: ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖਾ ਹਮਲਾ ਬੋਲਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਿਰਫ ਅਰਥਚਾਰੇ ਨਾਲ

ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ

ਸਬੰਧਿਤ ਸੁਰਖੀਆਂ ਸੰਭਾਲਣ 'ਚ ਹੀ ਮਸਰੂਫ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ (ਪੀ.ਐਮ.ਓ.) ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੀ.ਐਮ.ਓ. ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ।

ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰੀ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਰਿਲੀਜ਼ ਕਰਨ ਮੌਕੇ ਹੋਈ ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਮੋਦੀ

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਝੜੀ ਲਾਈ, ਸਗੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕ ਹੁਣ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਿਆਣੇ ਤਾਂ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰੀ ਦੀ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਲੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੇਤਾ ਨੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾਤਮਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ ਹੀ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਸ ਹੁਣ ਇਸ 'ਚ ਗਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਦਾਦਰੀ 'ਚ ਗਾਂ ਮਾਸਣ ਦੀ ਅਫਵਾਹ ਕਾਰਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਸ਼੍ਰੀ ਅਰੁਣ ਸ਼ੇਰੀ ਦੀਆਂ ਬਗ਼ਾਵਤੀ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸੀ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਵੈਕਈਆ ਨਾਇਡੂ ਨੇ ਸੈਂ ਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸ਼ੇਰੀ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਲੋਕ, ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਹਿੱਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ/ਕਾਬੁਲ:

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਭੂਚਾਲ ਕਾਰਨ 300 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਜਾਂ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 250 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦ ਕਿ 1600 ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੱਟ ਹਨ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 90 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ ਤੇ ਫੱਟ 300 ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਬੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਸੂਬੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਹਤ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਮੁਤਾਬਕ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਆਏ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 250 ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਬੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਤੇ ਫਾਟਾ ਭੂਚਾਲ ਨਾਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਹਨ। ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਪਰਤ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਬਚਾਅ ਤੇ ਰਾਹਤ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਸੱਦਣੀ ਪਈ

ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ: ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਐਤਕੀਂ ਉਸ ਵਕਤ ਕਿਰਕਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਫੋਕੀ ਸੋਹਰਤ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਵਿਗਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਸੱਦਣੀ ਪਈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਇਸ ਹਫਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਨਾਮ-ਨਿਹਾਦ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਨੇ ਰੋਡੀਓ ਤੇ ਟੀ ਵੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਦੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦਾ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਡਾਲ ਲੱਗਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਫਲੋਟ ਨਿਕਲਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਕਿਸੇ ਆਗੂ ਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਰਾਜਸੀ, ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਦੇ ਧੜੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੱਡੇ ਜੋਹਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਤੇ ਕੁਝ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨਾਲ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਸਮਰਥਕ ਵੀ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਪੱਖੀ ਹਨ, ਪਰ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਸਲ ਤਾਕਤ ਜੋਹਲ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਹੈ।

ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਸਾਂਝ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਅਦ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰ ਦੱਸਦੇ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ (ਜੋਹਲ) ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ

ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਮਾਹੌਲ ਭਖ ਗਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਅਖੀਰ ਪੁਲਿਸ ਸੱਦਣੀ ਪਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੌਰਾਨ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਖਲ ਦੇ ਕੇ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤੇ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਰਬਾਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਵੀਡੀਓ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ।

ਦੀਵਾਲੀ 'ਤੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਇਥੋਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਬੋਲਰੋਜ਼ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਬਾਬਾ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਥੇ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਲੂੰਧਰ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰੂਘਰ ਵਿਚ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਦੀਪ ਲੈ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਨਾ ਆਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਾ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਵਾਰਥੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਸਾਜਿਸ਼: ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗਲੋਬਲ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਉਤੋਤਿਤੀ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਮੁਆਫੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਤਰ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਫੈਲਿਆ। ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਰੋਹ ਵਿਚ ਆਏ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਤਸੱਦਦ

ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਭ ਨਾਲ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਲੱਗਾ।

ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿਰਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਤਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਅਤੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸੋਚੀ-ਸਮਝੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦਿਆਂ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ ਮਨਾਇਆ

ਨਿਊ ਯਾਰਕ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਕਲਚਰਲ ਸੁਸਾਇਟੀ, ਰਿੱਚਮੰਡ ਹਿੱਲ ਵਿਖੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਾ 'ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ' ਵਲੋਂ ਬੜੀ ਸੁਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਤੀਤ

ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਪੰਜ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰਿਆਈ ਦਾ ਤਿਲਕ ਲਾਇਆ। ਪੰਚਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜੇ ਸਬੰਧੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਦੀਵਾਨ ਸਜਾਏ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਭਾਈ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੋਧਪੁਰੀ, ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੀਸ ਗੰਜ (ਦਿੱਲੀ) ਦੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਰਸਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂਕਿ ਕਥਾਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ।

ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਈ

ਲਾਹੌਰ: ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁੰਬਈ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਾਰ ਜਮਾਤ-ਉਦ-ਦਾਅਵਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਾਫਿਜ਼ ਸਈਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਉਤੇ ਸਈਦ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਅਤੇ ਸਈਦ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਅਰਾਜਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਜਮਾਤ-ਉਦ-ਦਾਅਵਾ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਈਦ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਲਦੀਵ ਦਾ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਮਾਲੇ: ਮਾਲਦੀਵ ਦੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਹਿਮਦ ਅਦੀਬ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਯਾਮੀਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਘੜਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਯਾਮੀਨ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਕਿਸਤੀ (ਸਪੀਡ ਬੋਟ) ਵਿਚ ਹੋਏ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ ਵਿਚ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਏ ਸਨ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਉਮਰ ਨਾਸੀਰ ਨੇ ਟਵਿਟਰ ਉਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਧੁੱਹ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਧੁਨੀਧੁ ਹਿਰਾਸਤੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਡੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮਾਲਦੀਵ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ 28 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸਪੀਡ ਬੋਟ ਵਿਚ ਹੋਏ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿਲਸਿਲੇ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

BJ Digital Video & Photos
BROADCAST HD FILM QUALITY
Ph.718-441-6516 Cell No.646-403-7334
Blu-ray DVD

All Work In Digits!
Wedding, Birthday, Ring Ceremony,
Sweet Sixteen & All Others Function
Experience 25 Year
Ph. 718-441-6516 Cell No. 646-403-7334

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਾਹਮਣੇ ਨ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਉਣ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਣੇ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਨ੍ਰਿਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਉਣ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਗੰਭੀਰ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ 'ਅੰਬਰਸਰੀਆ' ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣ ਰਹੇ ਜ਼ਮੀਨਦੋਜ ਪਲਾਜ਼ਾ ਉਪਰ ਫਿਲਮਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਦਲਜੀਤ ਦੁਸਾਂਝ, ਲਾਰੇਨ, ਮੋਨਿਕਾ ਬੇਦੀ, ਗੁਲ ਪਨਾਗ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਘੁੱਗੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਦਾਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਘੱਟਾ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪਲਾਜ਼ਾ ਵਿਚ ਗੀਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰਾ ਲਾਰੇਨ ਨ੍ਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਸਮੇਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਗਰੋਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਫੋਟੋਆਂ ਤੇ ਵੇਰਵੇ ਸੋਸ਼ਲ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਹੋਏ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਤੇ ਵਧੀਕ ਸਕੱਤਰ ਦਿਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪੁਲਿਸ

ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਕੋਲੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਅੱਜ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਕੋਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਗਰੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਬਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹੱਜ ਹਾਦਸੇ 'ਚ ਮੌਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2121 ਤੋਂ ਟੱਪੀ

ਮੱਕਾ: ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਮੱਕਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੀਨਾ ਵਿਚ ਹੱਜ ਦੌਰਾਨ ਭਗਦਤ ਵਿਚ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 2121 ਤੋਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬੈਠਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ। 24 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਲਾਪਤਾ ਹੋਏ ਸੈਂਕੜੇ ਹੱਜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵੇਟਰ, ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਸੈਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ ਵਿਚ ਵੇਟਰ, ਹੈਲਪਰ ਤੇ ਤੰਦੂਰੀ ਸੈਫ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਸੰਨੀ, ਫੋਨ: 608-630-0287

ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਲੋੜ ਹੈ

ਫਲੋਰਿਡਾ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਕੁੱਕ, ਤੰਦੂਰੀਆ ਅਤੇ ਡਿਸ਼ਵਾਸ਼ਰ, ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 850-510-3046

Looking for Cook, Tandooria and Dishwasher for Indian restaurant in Florida.

Please call: 850-510-3046

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਵਚੀਟਾ, ਕੈਨਸਸ ਵਿਚ ਇਕ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਤੰਦੂਰੀਏ ਕੁੱਕ, ਵੇਟਰ ਸਟਾਫ਼, ਹੈਲਪਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਹਾਇਕ ਸਟਾਫ਼ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੁਫਤ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਵਧੀਆ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਫੋਨ: 316-305-1818

ਜਾਂ 316-691-8300

ਨਿਊ ਮੈਕਸੀਕੋ ਵਿਚ

ਸੈਲੂਨ 'ਤੇ ਥਰੈਡਿੰਗ ਵਗੈਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੜੀਆਂ/ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

- ਜੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਵੀ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੀ ਸਿਖਾ ਦਿਆਂਗੇ
- ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ
- ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਥੇ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ ਬੇਸ਼ਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇ
- ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਬ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

ਸੋਨੀਆ ਢੀਂਡਸਾ 505-470-7241

Email: soniadhindsa29@gmail.com

Matrimonial

ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Ghumiyar Sikh (Amritdhari), Engineer, Work Visa Holder, Living in Houston (USA), Age 27, Height 5'-7". Looking For well educated, US/Canadian Citizen girl. Contact: Ph. 281-253-3743 jasvirk.7812@gmail.com

Looking a match for a turbaned Saini Sikh, 27, computer Engineer, working in Canada after higher studies. Girl from USA or Canada will be preferred. Contact, Ph: 510 557 6988 or raj@gfbontime.com

ਰਾਮਗੜੀਆ ਸਿੱਖ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਉਮਰ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5'-9", ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਯੋਗ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 707-386-3001

ਵਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸੁੰਦਰ, ਸੁਸ਼ੀਲ, 5'-2", 27 ਸਾਲ ਵਰਮਾ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਦਾ ਕੋਰਸ ਕਰਦੀ ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਲੜਕੀ ਲਈ ਸਿਟੀਜ਼ਨ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਲਡਰ ਜਾਂ ਵਰਕ/ਸਟੂਡੈਂਟ ਵੀਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਏ ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ, ਫੋਨ: 630-935-1857

ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਨਹੀਂ: ਰੰਧਾਵਾ

ਬਟਾਲਾ: ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਨਾ ਲਗਾਉਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਭਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ।

ਪਿੰਡ ਪਨਿਆਰ ਵਿਚ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਲਗਪਗ 15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ.ਜ਼ ਦੇ ਵਫ਼ਦ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲੇ ਮਿਲੇ ਸੀ।

Flat Rate Funding Group

Are you tired of waiting to get paid on your outstanding freight invoices?

Get your \$\$\$ now!

At Flat Rate Funding Group, we offer the lowest fixed factoring rate in the transportation industry-

1.5%!

Call Goldy Dhillon 734-444-9625

sales@flatratefunding.com

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫਰੇਟ ਇਨਵਾਇਸਾਂ ਦੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?

ਅੱਜ ਹੀ ਲੋੜੀਂਦਾ ਪੈਸਾ ਲਓ

ਫਲੈਟ ਰੇਟ ਫੰਡਿੰਗ ਗਰੁਪ ਵਲੋਂ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਦਰਾਂ ਉੱਤੇ ਪੈਸਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਗੋਲਡੀ ਢਿੱਲੋਂ, ਫੋਨ: 734-444-9625

ਬੇਅਦਬੀ ਘਟਨਾ: ਆਪਣੇ ਹੀ ਜਾਲ ਵਿਚ ਫਸ ਰਹੀ ਹੈ ਪੁਲਿਸ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਆਪ ਹੀ ਘਿਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਔਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਰੀਦਕੋਟ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਪਿੰਡ ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਚੋਰੀ, ਪਿੰਡ ਬਰਗਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ ਮਿਲਣ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੋਸਟਰ ਲੱਗਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਤਿੰਨ ਪਰਚੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਤਿੰਨ ਆਈ.ਪੀ.ਐੱਸ. ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਉਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੋ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕੈਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋ ਜੂਨ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਵਿਚੋਂ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪ ਚੋਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕੈਚ ਪੂਰੀ ਪਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਰਗਾਤੀ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛ ਪਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਕੈਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਨਾਖਤ ਜਾਂ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥ ਖਾਲੀ ਹਨ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉੱਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਬਰਗਾਤੀ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ ਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ

ਫੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੀਆਂ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ

ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਏ.ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਇਕਬਾਲਪੁਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਦੇ ਕੀਤੇ ਖੁਲਾਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਸਹੋਤਾ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਉੱਪਰ ਵੀ ਸੁਆਲੀਆ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਫੜੇ ਗਏ ਕਥਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਸਕੈਚ ਭਰਾ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਈ ਦਿਨ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਸਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਜਗਰਾਈ ਵਿਖੇ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁੱਤਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹਨ। ਉਕਤ ਹਲਕਿਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਿਆ।

ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰੁੱਧ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਗਲੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰ ਰਹੀ। ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਬਾਦੀ ਤੇ 2200-2300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਤਕਰੀਬਨ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਇਸ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਸਮਾਜ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਲ ਪ੍ਰਧਾਨ (ਬਾਘਾ ਪੁਰਾਣਾ) ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਉਹ ਬੇਹੱਦ ਸ਼ਰੀਫ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ ਬਾਰੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਦਮ ਨਹੀਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਲਈ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਤੋਂ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਤੇ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੈਸੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਜਖਮੀ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭੇਜੇ ਸਨ। ਦੁਬਈ ਤੋਂ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ 60-70 ਬੰਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਜ਼ਖਮੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮੌਕੇ ਉੱਪਰ ਤਕਰੀਬਨ 75 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ ਨੇ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤਾਂ-ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਰਲ ਕੇ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੈਂਕ ਰਾਹੀਂ ਜਖਮੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਭੇਜੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਦਰਦ ਨੂੰ ਗਲਤ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿਚ 'ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹੱਥ' ਹੋਣ ਸਬੰਧੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਤਲਬ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਫੜੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਮੁਫਤ ਲੜਾਂਗਾ: ਫੂਲਕਾ

ਸਮਾਲਸਰ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਰਗਾਤੀ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿੰਡ ਪੰਜਗਰਾਈ ਖੁਰਦ ਦੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਮੁਫਤ ਲੜਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਲੜ ਰਹੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਦੇਣਗੇ।

ਇਨਸਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਉਕਤ ਪਰਿਵਾਰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਲਸੇਲ ਦਾ ਕੰਮ ਚਲਾ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਦੋਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਰਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ

ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰੂਪ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਦੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਹੈ।

ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਭਰਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਮੁੰਬਈ: ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਨਾਮੀ ਅਦਾਕਾਰ ਧਰਮਿੰਦਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿਉਲ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਨਾਂ ਰੱਖਦੇ ਸ੍ਰੀ ਦਿਉਲ, ਅਦਾਕਾਰ ਅਭੈ ਦਿਉਲ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਮਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ।

ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇ ਕੁ ਲਈ ਬਰੀਚ ਕੈਂਡੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਾਇਆ ਗਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਜੂਹੂ ਦੇ ਸਨਰਾਈਜ਼ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇ ਹੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ 'ਖੋਟੇ ਸਿੱਕੇ' (1974), 'ਮਿਹਰਬਾਨੀ' (1982) ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਬੋਬੀ ਦਿਉਲ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ 'ਬਰਸਾਤ' (1995) ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਸਿਰਫ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ: ਸਰਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਫੜੇ ਗਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਦੀ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤਸੱਦਦ ਕਰਕੇ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਰਾਹੀਂ ਜਿਹੜਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਫੜੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਮਰਾਹਕੁਨ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਮਾਹੌਲ ਨਾ ਵਿਗਾੜੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਤੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗੋਲੀ ਨਾਲ ਹਲਾਕ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਸਰਾਵਾਂ ਤੇ ਨਿਆਮੀਵਾਲਾ ਵਿਖੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਦੁੱਖ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਬੇਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਗੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਰਤਾਰੇ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਅੰਦਰ ਗੁੱਸਾ ਹੋਰ ਵਧੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਵਿਖਾਵਾਕਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸਖਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਅੰਦਰ ਬਹੁਤ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਉਪਰ ਸਿੱਧੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦੇਵੇ।

ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣੀ ਹੀ ਪਵੇ ਤਾਂ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵੱਲ ਚਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਜਾਨੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਲੰਗਰ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੀ ਸਿਰਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਮਨਸਾ 'ਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਕਾਪੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਾਨੂੰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਂ ਨਿਕਲਣਾ ਹੋਇਆ ਔਖਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਰੋਸ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ., ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। 12 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਧਰਨਿਆਂ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਰੁਕਣ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਾਂ-ਬਾਂ ਉਤੇ ਅਕਾਲੀ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ, ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕਈ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਤਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਮੁੱਕੀ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਤੋੜ-ਭੰਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਕਸ਼ਟੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਲਗਾਤਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ

ਅਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਤੋੜ-ਭੰਨ

ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਜ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਉਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਅ ਦੇ ਚੱਲਦੇ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਅਗਵਾਈ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਕਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਮੁਆਫੀ ਤੇ ਫਿਰ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਦਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਬਗਾਵਤ ਹੋਈ ਹੋਰ ਤੇਜ਼

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੋਰ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਖਿਲਾਫ ਰੋਹ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਧੜਾ ਧੜ ਅਸਤੀਫੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਉਰਜਾ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ (ਪੇਡਾ) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਅਸਤੀਫੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਸੰਧੂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵਾਪਰੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਅਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਹੋਈ ਘੋਰ ਬੇਅਦਬੀ, ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਕੇ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨਾ, ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਵਿਵਾਦਤ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਨੂੰ ਵਲੰਧਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਤੇ ਬਹਿਬਲ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਦੌਰਾਨ ਦੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਈ ਅਫਸਰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਪਰਮਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉਮਰਾਨਗਲ ਦਾ। ਉਮਰਾਨਗਲ ਹੀ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਵਿਚ ਹੋਏ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ

ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਬਿਕਰਮ ਮਜੀਠੀਆ, ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਉਪਦਰਸ਼ੀਤ ਕੌਰ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ।

ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਲਈ ਚੜ੍ਹਾਈ

ਕੋਟਕਪੂਰਾ: ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ 14 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਦਾ ਅਲਟੀਮੇਟਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਫਾਇਰਿੰਗ ਵਿਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਅਰਦਾਸ ਮੌਕੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਨੌਂ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ 14 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨੀਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 15 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਹੁਕਮਰਾਨ ਗਠਜੋਤ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਘਿਰਾਓ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਫਰਾਂਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਤਰਾਖੰਡ, ਦਿੱਲੀ, ਰਾਜਸਥਾਨ, ਯੂ.ਪੀ., ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਹਾਕਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤਿੱਖੇ ਸ਼ਬਦੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ। ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ, ਭਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢੱਡਰੀਆਂ ਵਾਲਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਅਜਨਾਲਾ, ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਗਿਆਨੀ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ, ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਡਾ, 'ਆਪ' ਆਗੂ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ,

ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 14 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਦਾ ਅਲਟੀਮੇਟਮ

ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ 'ਤੇ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੱਟੜ ਹਿੰਦੂ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਫਲਸਫੇ ਨੂੰ ਦਾਅ ਉਤੇ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖਾਨਾਜੰਗੀ ਵੱਲ ਧੱਕ ਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਚਾਲ ਚੱਲੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ

ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਗਲਬੇ ਹੇਠੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਪੰਜ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬੀਤ ਚੋਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵੇਲੇ ਮੁਸ਼ਤੈਦੀ ਵਰਤਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਨ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਣੇ ਪੈਣੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਜਤਾਏ। ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ

ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਚੈਨਲ ਦਾ ਰਾਹ ਡੱਕਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੀ.ਆਈ.ਡੀ. ਤੇ ਪੀ.ਟੀ.ਸੀ. ਚੈਨਲ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਉਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਰਹੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਉਤੇ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਇਕ ਦਰਜਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਨ ਨੂੰ ਸਮਾਗਮ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਹੀ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ।

ਮਤਿਆਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨਾ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਬਰਗਾਤੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਸਮੇਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਬੁਲਾਰੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਮੰਦਭਾਗੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਸੂਬੇ ਭਰ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਰਖਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸ, ਮਾਨ ਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੋਝੇ ਰਾਜਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਨ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਵੀ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅਨਸਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲਕੀਰ ਖਿੱਚ ਕੇ ਆਪਣਾ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੰਗਤ ਅਜਿਹੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਸੰਤ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦੂਵਾਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਖਾਤਰ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਬੂਟੇ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ ਬਰਬਾਦ ਕੀਤਾ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਹਰਸਿਮਰਤ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਮੋਗਾ: ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਮੁਖੀ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਬੀਬੀ ਹਰਸਿਮਰਤ ਬਾਦਲ ਦੀਆਂ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਟਸਐਪ ਉਤੇ ਅਪਲੋਡ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਇਕ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਪੁਲਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਕੋਟ ਈਸੇ ਖਾਂ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਟੋਰ ਮਾਲਕ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਮਰਥਕ

ਹਰਸਿਮਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਵਟਸਐਪ ਉਤੇ ਇਕ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਤਰਸੇਮ ਲਾਲ ਸੱਚਦੇਵਾ ਨੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਰੰਜਿਸ਼ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਪਲੋਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਵੇਲਾ: ਮਾਨ

ਸ਼ੇਰਪੁਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਚੰਗੇਰੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਉਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਫਾਇਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਫੜੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਸਿੱਖ ਹੀ ਧਰਨੇ ਲਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਿੱਖਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਲਾਠੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਰੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਲਾਈ ਕਲਾਸ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਜਾਬਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖਣ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਤੇ

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਮੂਹ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਗੰਭੀਰ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੌਮ ਦੇ ਅਕਸ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ।

ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੇਵੇਂ ਬਾਦਲ: ਸਰਨਾ

ਨਥਾਣਾ: ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ। ਸ੍ਰੀ ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦੇਵੇਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਤੇ ਪਸ਼ਤਾਚਾਪ ਕਰਨ। ਸ. ਸਰਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਤੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲਾਂਭੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੋਸ ਪਿਛੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਬਹਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਸਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਪੰਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 23 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤਿੰਨ ਦਾ ਹਾਪੁਤ ਤੇ ਦੋ ਦਾ ਕਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਿਚ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਿਆਂ ਕਰਦਿਆਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ 23 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਮੁਤ ਗੁਰਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਥੇਦਾਰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਕਟ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ

ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਭਾਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ

ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਸਬੰਧੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗੁਰਮਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ

ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਮਾਰਚ, 2012 ਵਿਚ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੈਣੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਹਾਊਸਿੰਗ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਖੀ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਸੰਭਵ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਹੀ ਮੌਕਾ ਆਉਣ ਉਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਨਿਬੇੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਇਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਸਮਾਂ ਆਉਣ ਉਤੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਜੇ ਦੋਵਾਂ ਸਕੱਤਰਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

Punjab TimesEstablished in 2000
16th Year in PublicationPublished every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018
Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388
Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com**Editor:**

Amolak Singh Jammu

Astt. Editors:Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh**Our Columnists**

Ashok Bhaura

Tarlochan Singh Dupalpur

Baljit Basi

Major Kular

California

Shiara Dhindsa

661-703-6664

New York

Iqbal S. Jabowalia

917-375-6395

Circulation

Harbhajan Singh

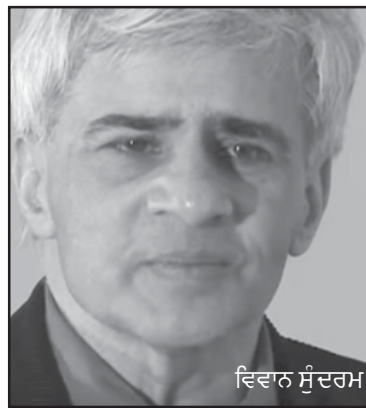
917-856-5229

Photographer

Kamaljit Singh Viridi

Ph. 847-502-2703**Distributed in:**California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky**ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ****ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ****ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ****ਨੋਟ:** ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ
ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ
ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ਼ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ
ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ
ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ
ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ
ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ
ਕਰ ਲੈਣ।**Disclaimer**The views expressed in the
articles published in the columns
of Punjab Times are that of
their writers, and it is not
implied that Punjab Times
endorses them.Sameway Punjab Times
does not necessarily endorse
the claims made in the
advertisements published in
Punjab Times.**All disputes subject to
Chicago jurisdiction.**

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦੀ ਹੱਕ ਵਿਚ ਨਿੱਤਰੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਐਵਾਰਡ ਵਾਪਸ ਕਰਨ
ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ
ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਵਾਨ ਸੁੰਦਰਮ, ਐਂਜੇਲੀ
ਈਲਾ ਮੈਨਨ ਅਤੇ ਸੁਬੋਧ ਗੁਪਤਾ ਵਰਗੇ ਉਘੇ
ਚਿੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ
ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਅਤੇ
ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਉਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਹੋਏ
ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਫ਼ਦਰ ਹਾਸ਼ਮੀ
ਯਾਦਗਾਰੀ ਟਰੱਸਟ ਨੇ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਲਾਕਾਰਾਂ
ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ।
ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ
ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਿਆਂ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਹਿੰਸਾ
ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਧਦੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਅਨੀਸ਼
ਕਪੂਰ, ਕੇ.ਜੀ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਮ, ਨੀਲਿਮਾ ਸ਼ੇਖ
ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਖੰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਦੇ
ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ
ਦਲਿਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਅਪਮਾਨਜਨਕ

ਵਿਵਾਨ ਸੁੰਦਰਮ

ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ
ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ
ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਤਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ
ਮਹੀਨ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਐਮ.
ਕਲਬੁਰਗੀ, ਗੋਵਿੰਦ ਪਨਸਾਰੇ ਅਤੇ ਨਰੇਂਦਰ
ਦਾਭੋਲਕਰ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵੀਰਭੱਦਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ
ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀਰਭੱਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ
ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.
ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ
ਕੇ ਪੁਛਗਿੱਛ
ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ
ਉਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ
ਸ੍ਰੀ ਵੀਰਭੱਦਰ
ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜ
ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬੈਂਚ ਨੇ
ਵੀਰਭੱਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਤੇ ਹਿਮਾਚਲ
ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲਾਂ ਦਾ ਬਦਲ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਚਾਰਜੇਈ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਵਰ੍ਹੇ 2014 ਵਿਚ ਵੀ
ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿਵਾਦ ਅਤੇ ਬੰਦੀ ਸਿੱਖਾਂ
ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਰੋਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਥਕ
ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਕੇ ਪੰਥਕ
ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਰਣਨੀਤੀ ਘੜੀ ਸੀ, ਪਰ
ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਮਾਨ ਧੜੇ ਦੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ
ਰਗ ਨਾ ਰਲੀ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੇ
ਸਮਰਥਨ ਨੇ ਪੰਥਕ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਫਿਰ
ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਬਰਗਾੜੀ
ਵਿਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਮਤਿਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਾਦਲ
ਵੱਲ ਸੋਧਿਤ ਹੈ। 30 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਖੁਨ ਦੀਆਂ ਬੈਲੀਆਂ
ਦੇਣਾ, ਮੰਗਾਂ ਨਾ ਮੰਨਣ ਉਤੇ 15 ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ
ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨਾਲਸਬੰਧਤ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ
ਦਾ ਘੇਰਾਓ ਕਰਨਾ ਸਿਆਸੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੈਅ ਕਰਨ
ਵਾਲਾ ਐਲਾਨ ਹੈ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ
ਮਸਲੇ ਉਨਾ ਕੇ ਚਿੰਟੇ ਮੱਛਰ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ
ਦੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਮੁੱਦਾ
ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜਿੱਤਣ
ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਮੌਕੇ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ,
ਸਮਾਜਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕਟ
ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ
ਖਿਲਾਫ ਸੂਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ
ਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।
ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਆਪਣੀ ਗੁਵਾਚੀ
ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਤਾਕ ਵਿਚ
ਹਨ। ਬਰਗਾੜੀ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੇ
ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ।ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ
ਗੁਪਤ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਪੰਥਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ
ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ
ਭੁਲਾ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਿਆ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ
ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਸਭ
ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਵੀ ਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਐਲਾਨ
ਭੋਗ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ
ਭਾਈ ਪੰਥਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਢੱਡਰੀਆਂ, ਭਾਈ ਦਲੇਰ ਸਿੰਘ ਖੇੜੀ, ਬਾਬਾ
ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਾਦਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੰਦਗੜ੍ਹ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ
ਮਾਨ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਾਈ
ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ (1920), ਸਾਬਕਾ
ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ, ਦਮਦਮੀ
ਟਕਸਾਲ ਨੇ ਪੰਥਕ ਏਕੇ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਲਿਆ ਸੀ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਚਾਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੀ ਬਹਾਲ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਪੰਜ
ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ
ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਸਕੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਚਾਰ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ
ਨੂੰ ਵੀ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ
21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ
ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਬਹਾਲ ਹੋਏ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ
ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਹੋਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ
ਜਿਥੇ ਉਹ ਅੱਠ ਨਵੰਬਰ ਤਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ
ਕਰਨਗੇ। ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਵਿਚ ਦੋ
ਸਕੱਤਰ ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ
ਭਾਈ ਕਾਰਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਖਾਲਸਾ ਰਾਗੀ, ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੁਪਰਵਾਈਜ਼ਰ
ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।
ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚਾਰ
ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪੰਥ
ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਹਾਲੀ ਦੀ
ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ,
ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਮਨਜਿੰਦਰ
ਸਿੰਘ ਸਿਰਸਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ
ਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਲਗਪਗ ਅੱਧਾਘੰਟਾ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ
ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਤਖ਼ਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ
ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਉਧਰ,
ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ
ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ
ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋਰਨਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਠ
ਨਵੰਬਰ ਤਕ ਬਾਹਰ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ
ਉਹ ਰਾਏਪੁਰ, ਭਲਾਈ, ਦੁਰਗ, ਵਿਸ਼ਾਖਾਪਟਨਮ
ਆਦਿ ਥਾਂਵਾਂ ਉਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ
ਵਾਪਸ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪੁੱਜ ਸਕਣਗੇ।
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪੰਜ
ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ
ਇਕੱਤਰਤਾ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਲਗਪਗ 11 ਨਵੰਬਰ
ਤਕ ਮਾਮਲਾ ਟਲ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੰਦੀ ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧੀ

ਬੀਜਿੰਗ: ਨਿਰੰਤਰ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦਵਾਝੇ
ਕਾਰਨ ਚੀਨ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ
ਵਾਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ
ਗਿਆ ਹੈ।ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ
ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਘਟਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ

ਪਿੰਡ ਚੱਬਾ ਵਿਖੇ ਹੋਵੇਗਾ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿੱਖ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਲਈ ਮੰਜੀ
ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ ਥਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ
ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤੇ
ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਦਸ ਨਵੰਬਰ
ਨੂੰ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਰੋਡ ਉਤੇ ਪਿੰਡ ਚੱਬਾ ਵਿਚ ਕਰਨ
ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਲਗਪਗ
30 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸਬੰਧੀ 31 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ
ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ
ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਸੱਦੀ ਗਈ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ
ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ
ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ
ਖਾਲਸਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਪੱਤਰ
ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ।ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਵਾਲੀਆਂ
ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰਸੌਂਪ ਕੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ
ਵਾਸਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਥਿਤ
ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਚ
ਢੁਕਵੀਂ ਥਾਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਭਾਈ
ਮੋਹਕਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮੰਡ,
ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ, ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਕਾਹਨ
ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਚਮਕੌਰ ਸਿੰਘ, ਜਰਨੈਲ
ਸਿੰਘ ਸਖੀਰਾ, ਹਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਆਦਿ ਨੇ
ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਹਰਚਰਨ ਸਿੰਘ
ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ
ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ
ਕੀਤੇ ਗੈਰ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ
ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ
ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ
ਵੱਜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲੱਗੀ ਹੈ।
ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਦੀਵਾਲੀ ਤੋਂ
ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ 10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ
ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸ੍ਰੀ
ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਸਥਿਤ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ
ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ
ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਥੇਦਾਰ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ
ਕਿ ਸਰਬੱਤ ਖਾਲਸਾ ਸੱਦਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਕੋਲ ਹੈ।(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ
ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ
ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ
ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ
ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ
ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ
ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ
ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ
ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ
ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ
ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿਆੜਾ
ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰਤ
ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ
ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ
ਗੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ 'ਤੇ ਕੰਗਾਲੀ ਦੇ ਬੱਦਲ

ਦੁਬਈ: ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਮੰਨੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਉਸ ਨਾਲ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਮੁਤਾਬਕ ਤੇਲ ਦੇ ਭਾਅ ਜੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਟਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਮੁਲਕ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿਚ ਬਦਲਾਅ ਨਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਘਿਰੇਗਾ। ਕੋਸ਼ ਨੇ ਸਾਊਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਰਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਓਮਾਨ ਤੇ ਬਹਿਰੀਨ ਵਿਚ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਵੈਤ, ਕਤਰ ਤੇ ਯੂ.ਏ.ਈ. ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਸਾਲਾਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਡਿੱਗ

ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਊਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਘਟਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਇਸ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸਾਊਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਤੇਲ ਹੈ।

ਰੂਸ ਖੋਲ੍ਹੇਗਾ ਨੇਤਾ ਜੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਾਜ

ਮਾਸਕੋ: ਰੂਸ, ਨੇਤਾ ਜੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹਰ ਸੰਭਵ ਜਾਣਕਾਰੀ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਰੂਸ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰਗੇਈ ਲਾਵਰੋਵ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸੁਸ਼ਮਾ ਸਵਰਾਜ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੂਸ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਲਾਵਰੋਵ ਕੋਲ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ 23 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸੁਭਾਸ਼ ਚੰਦਰ ਬੋਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗੁਪਤ ਫਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇਗੀ। ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰਾਲੇ ਮੁਤਾਬਕ ਰੂਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹਰ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੋਵੇ। ਨੇਤਾ ਜੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਮੋਦੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਜਨਤਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ।

ਭਾਰਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹਿੰਦੂਜਾ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਲੈਤ ਵਿਚ ਝੰਡੀ

ਲੰਡਨ: ਭਾਰਤੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਜੇ.ਪੀ. ਹਿੰਦੂਜਾ ਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਹਿੰਦੂਜਾ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਵਿਅਕਤੀ ਐਲਾਨ ਹੋਏ ਹਨ। 101 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਵਪਾਰ ਮੰਤਰੀ ਸਾਜਿਦ ਜਾਵੇਦ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨੌਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੜਕੀ ਮਲਾਲਾ ਯੂਸਫਜਈ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹਿੰਦੂਜਾ ਭਰਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਜੀ ਜੀ-2 ਪਾਵਰ 101 ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਸਾਜਿਦ ਜਾਵੇਦ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਵੀ ਨੰਬਰ ਇਕ ਦੀ ਪੁਜੀਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਤੀਜਾ ਤੇ ਇਸਪਾਤ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਲਕਸ਼ਮੀ ਮਿੱਤਲ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਲੜਕੀ ਮਲਾਲਾ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਵਿਚ 10ਵੇਂ ਸਥਾਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਸੂਚੀ ਵਿਚ

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡੇਵਿਡ ਕੈਮਰੋਨ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਮੀਤ ਗਿੱਲ, ਲੰਡਨ ਦੇ ਮੇਅਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਾਦਿਕ ਖ਼ਾਨ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਅਨਿਸ ਕਪੂਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਦੁੱਖ ਜਾਹਰ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਯੂ ਐਸ ਏ ਨੇ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹਰ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਿੱਖ ਤਫ਼ਤ ਉਠਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਸ ਘੋਰ ਅਪਮਾਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਥਿਤੀ ਤਣਾਉਪੂਰਨ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਥੇ ਦੀ ਇਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਗਈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਉੱਤੇ ਛਾਏ ਘੋਰ ਸੰਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਨਿਜੀ ਸੁਆਰਥ ਅਤੇ ਲਾਲਚ ਹੈ

ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿਆਸੀ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗੇ ਗਏ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਮਰਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸੌਂਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਜਥੇ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਸਾ ਸਾਧ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਆਫੀ ਦੇਣਾ ਤੇ ਫਿਰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਮਹਿਜ ਇਕ ਡਰਾਮਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਗਿਣੀ ਮਿਥੀ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦਬਾਓ ਹੇਠ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲਏ ਉਪਰੋਥਲੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਜਥੇ ਨੇ ਸਿਰਸਾ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਸਬੰਧੀ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੇ ਪੰਥਕ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ), ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕੰਮਲ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਜਥੇ ਨੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਤ ਨਵੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਓਟ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਤੇ ਸਭ ਮਤਭੇਦ ਛੱਡ ਕੇ ਇਕ ਮੁੱਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਿਚ ਦੇ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਵਧੀ

ਬੀਜਿੰਗ: ਚੀਨ ਦੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵਧਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਬੀਜਿੰਗ ਵਿਚ 53000 ਜੋੜਿਆਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਬੱਚਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਤਕਰੀਬਨ 48 ਹਜ਼ਾਰ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਚੀਨ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਆਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1970 ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਯੰਤਰਨ ਸਕੀਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਸ਼ਹਿਰੀ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਬੱਚਾ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਜੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਕਰਾ ਕੇ ਥੱਕ ਚੁਕੇ ਹੋ?

ਹੋਮਿਓਪੈਥੀ, ਕੁਦਰਤੀ ਇਲਾਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਜ਼ਮਾ ਕੇ ਦੇਖੋ

Gurdip Singh Sandhu

Homeopathic Practitioner/Consultant
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh. - India
1188 E Santa Clara St., San Jose, CA 95116

Well Experienced as:

Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer
in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577

Ph:(408) 687-1899

(408) 729-6691

Fax:(408)292-6200

Toll Free: 1-877-OK-HOME (1-877-654-6636)

Homeopathic
natural
medicines
supply

Gurdip Singh Sandhu

EX Member:

The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Email: Homeomdicine@yahoo.com

Website: www.Homeopathyatoz.com

24 ਘੰਟੇ
ਸੱਤੇ ਦਿਨ
ਸੁਣੋ

Listen on :Radio Sets (CA, WA, NV)

Dial in 832-551-5029 or 605-475-6868

Android & iPhone App

www.PunjabiRadioUSA.com

Ph: 408-272-5200

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ ਆਫ ਦੀ ਗਲਫ ਕੋਸਟ ਏਰੀਆ, ਇੰਕ.
ਹਿਊਸਟਨ, ਟੈਕਸਸ (ਅਮਰੀਕਾ) ਵਾਸਤੇ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਯੋਗਤਾਵਾਂ

ਉਮੀਦਵਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ-ਲਿਖਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਸਮਝਾ ਸਕੇ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਜੋਂ ਨਿਭਾਈ ਸੇਵਾ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਵੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਏਕਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੋਵੇ। ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਵੇ।

ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਮਰ 45 ਸਾਲ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਦੀ-ਸੁਦਾ ਹੋਵੇ।

ਚਾਹਵਾਨ ਸਿੰਘ ਇਸ ਫੋਨ ਅਤੇ ਪਤੇ ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ:

ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-964-3300

ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਫੋਨ: 832-330-9500

8819 Prairie Drive, Houston, Texas 77064 USA

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਗੁਰਮਤੇ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਜੈਕਾਰੇ ਲਾ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰਕੇ ਅਗਲਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਜਾਏਗਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹਿਰਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਕੋਈ ਸੁਨੇਹਾ ਨਾ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਮਤਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਖੰਡਾ, ਭਾਈ ਮੰਗਲ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਭਾਈ ਤਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਤੇ ਸੰਗਤ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੁਰਮਤੇ ਨੂੰ ਭਾਈ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਣਾਇਆ। ਗੁਰਮਤੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, 'ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੰਦਰ ਵੱਡੀ ਦੁਬਿਧਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਉਹ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜੋਕੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੁਯੋਗ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਸਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅਸਤੀਫੇ ਮੰਗੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਥ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੰਜਾਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ 21 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ

ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਕੇਸਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਮੱਲ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਦਮਦਮਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ, ਤਖਤ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਖਤ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਗਿਆਨੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਲਏ ਫੈਸਲੇ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜਥੇਦਾਰ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਪੰਥਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਅਣਦੇਖਿਆ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਈਆਂ ਜਾਣ।

ਭੋਰ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੋਰ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਮੰਨਣ ਉੱਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਥੇਦਾਰ ਜੋ ਮਰਜ਼ੀ ਗਲਤੀ ਕਰ ਦੇਣ, ਜਿਸ ਮਰਜ਼ੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਦੇਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਅਰਦਾਸ ਕਰਕੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਕੋਲ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗੁਰਮਤਾ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸੰਚਾਰ, ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਧਾਰਨ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਮਨੁੱਖ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਜਦੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇਕੱਤਰਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਅਮਲਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਇਥੇ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਵੀ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਉਣ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅੱਗੇ ਵਗ੍ਹਾ ਮਾਰਿਆ ਅਸਤੀਫਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਅਸਤੀਫਾ ਸੁੱਟਿਆ। ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤ ਅਸਤੀਫਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਰਮਨਦੀਪ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਰਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਸਾਹਿਬਾਨ

ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ

ਲੰਡਨ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਜਬਰ ਖਿਲਾਫ ਇਥੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਹਿੱਸਕ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ 20 ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਿੱਖ ਲਾਈਵਜ਼ ਮੈਟਰਜ਼ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਧਰਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਇਹ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਿਡਲ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੀ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਹਰ

ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਤਕ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਮੈਟਰੋ ਪੋਲਿਟਨ ਪੁਲਿਸ ਸਰਵਿਸ ਨੇ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਂਤੀਪੂਰਨ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਡਵਿਚ ਦੀ ਸਤਕ ਜਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ

ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ।

ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਧਰਮ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਅਕਾਲੀ ਦਲ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹੁਕਮ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹਮਾਇਤ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਗੂੜ੍ਹ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕਤ ਨਾਲ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਮੀਟਿੰਗ ਕੀਤੀ। ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਹਾਕਮ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਰੋਸ ਦੇ ਮੱਠਾ ਪੈਣ ਨਾਲ ਰਤਾ ਮੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉੱਤੇ ਵਾਪਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਸੂਤੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਫਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪੰਜ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ, ਹਾਲੀਆ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਅਸਰ ਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਣਨੀਤੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰਕੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰਲੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਪਾਰਟੀ ਦੇ

ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਸ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਲ ਲੱਭਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਲਤ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੇ 'ਨਿਰਦੇਸ਼' ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੱਡੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ

ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਲੀ ਬਗ਼ਾਵਤ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ, ਜੋ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ, ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਰਾਹ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਕੋਈ ਹੱਲ ਕੱਢਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਗੁਪਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਾਜ਼ਾ ਪੰਥਕ ਸੰਕਟ, ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਬੜਾ

ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਹਜ਼ਮ ਨਾ ਹੋਇਆ: ਸੁਖਬੀਰ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਪੰਜਾਬ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਜਿਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਹਮਲੇ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਬਾਦਲ 'ਪੰਥ ਰਤਨ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਵਾਪਸ ਕਰੇ: ਬਾਜਵਾ

ਸ੍ਰੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ: ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਰਾਜਸੀਕਰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ 'ਪੰਥ ਰਤਨ' ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਮਿਲੀ 'ਪੰਥ ਰਤਨ ਫਖਰ ਕੌਮ' ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸਾਂ-ਵਿਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਸਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਕ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਰਵਾਇਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਤ, ਸੇਵਾ

ਸਿੰਘ ਸੇਖਵਾਂ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਲੰਗਾਹ ਆਦਿ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਕਮੇਟੀ ਦੀ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਸੱਦੀ ਗਈ ਹੰਗਾਮੀ ਇਕੱਤਰਤਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਫਿਰ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣੇ ਬੜਬੋਲੇ ਵਜ਼ੀਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਵਿਵਾਦਤ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਫ਼ਰੀਦਾਬਾਦ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਸਾੜੇ ਜਾਣ ਦੀ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਬਿਆਨ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਸਖਤ ਮੁਖਾਲਫ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢੇ ਜਾਣ ਤੇ ਐਸ.ਸੀ.-ਐਸ.ਟੀ. ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਵੀ.ਕੇ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ 'ਜੇ ਕੋਈ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਮਾਰ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।'

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਮਨੀਸ਼ ਤਿਵਾੜੀ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ 'ਘਟੀਆ ਤੇ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, 'ਦੇ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਤੁੱਲ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਤੇ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।' ਕਾਂਗਰਸ ਤਰਜਮਾਨ ਰਣਦੀਪ ਸੂਰਜੇਵਾਲਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ 'ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ' ਤੇ ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ. ਆਗੂ ਬਰਿੰਦਾ ਕਰਤ ਨੇ 'ਜਾਤ ਦਾ

ਹੰਕਾਰ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਤੇ ਕਿਰੇਨ ਰਿਜੀਜੂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਤ ਬਿਆਨਾਂ ਉਤੇ ਨਸੀਹਤ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਝਾਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ

ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਗੂ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਸੰਜਮ ਰੱਖਣ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕਿਰੇਨ ਰਿਜੀਜੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਉਪ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤੀ ਨਿਯਮ ਤੋੜਨ ਵਿਚ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਬਸਪਾ ਮੁਖੀ

ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁਧ ਪੋਸਟਰ ਯੁੱਧ

ਮੁੰਬਈ: ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਐਤਕੀ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਉਤੇ ਪੋਸਟਰ ਰਾਹੀਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕ ਵੱਡਾ ਪੋਸਟਰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਨੇਤਾ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਮਰਹੂਮ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਵਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਤੇ ਕ੍ਰਿਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਾਰਟੀ ਦਫਤਰ ਬਾਹਰ ਇਹ ਵੱਡਾ ਪੋਸਟਰ ਲਗਾ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੋਸਟਰ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਤਾ ਲਾਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਅਡਵਾਨੀ, ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਗਡਕਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੋਸਟਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪਾਖੰਡੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਹੁਣ ਫਖਰ ਨਾਲ ਸਿਰ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਦੇ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਇਹ ਫੋਟੋ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਤੇ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਲਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਉਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਕੇ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ

ਨੇ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ ਖਿਲਾਫ ਐਸ.ਸੀ./ਐਸ.ਟੀ. ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਾਈ ਹੈ।

ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਇਕ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੌਮੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਮੈਂਬਰ ਫਰੀਦਾ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਦਰੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਿਸਹੋੜਾ ਜਾ ਕੇ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ

ਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਅਣਹੋਣੀ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੱਕ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗਿਣੀ-ਮਿਥੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਹੋਣਾ ਮੁਮਕਿਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਅੰਦਰ ਇੰਨਾ ਜਨੂੰਨ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ

ਉਕਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਬੀਬੀ ਫਰੀਦਾ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਹਮਲਾ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਵਧਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੈ, ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਣ-ਮਿਥ ਕੇ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਯੂਪੀ ਦੇ ਬਿਸਹੋੜਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਉਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਘਰ ਵਿਚ ਗਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਰੱਖਿਆ

ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿਚ ਭੀੜ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ

ਮੁਖੀ ਅਖਲਾਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਬੁਰੀ ਤਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਸੀ।

ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕੀਤੀ ਭੜਕਾਊ ਟਿੱਪਣੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਗਊ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ.ਐਚ.ਪੀ. ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਵੀਨ ਤੋਗੜੀਆ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਤੋਗੜੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗਊ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ। ਤੋਗੜੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗਊ ਕਤਲ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਹਿਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਮੁਲਾਇਮ ਸਿੰਘ ਯਾਦਵ, ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪੀ.ਐਮ. ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ, ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈਣਗੇ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਨ। ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ ਤਾਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲੇਗਾ।

ਪੰਥਕ-ਵਿਦਰੋਹ ਅਤੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ'

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸਿੱਖ ਮਨ ਨੂੰ ਅਥਾਹ ਵੇਦਨਾ ਅਤੇ ਅਕਹਿ ਪੀੜ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ 1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਝੰਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਕਹਿ ਦਰਦ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਿਆਂ ਪੰਥ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਚੇਤਨਾ ਵੱਲ ਵੀ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ

ਪ੍ਰਭਾਸ਼ਨਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਕੈਨੇਡਾ
ਫੋਨ: 1-778-836-7901

ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖਮ ਨੇ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦੇ ਸੁੱਤੇ ਪਏ ਪੰਥ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਕੇ ਜਗਾਇਆ ਵੀ ਹੈ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਅਣਖ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਜਿਉਣਾ ਅਤੇ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਸਭ ਹਰਾਮ ਹੈ। ਪੰਥ ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਸਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਪੰਥਕ ਅਣਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਸਹੀਦ ਭਾਈ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਹੀਦ ਭਾਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਨਿਆਮੀਵਾਲਾ ਨੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਹਿਬਲ ਕਲਾਂ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਸੀਨਿਆਂ ਉਤੇ ਝੱਲ ਕੇ ਪੰਥਕ ਸੁਰਤਿ 'ਚ ਸੁਲਘ ਰਹੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਭਾਂਬੜ ਦਾ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਥਕ ਰੋਹ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਨਵਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਸਿਰਜ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿਰੁਧ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਵੈਰ ਭਾਵਨਾ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਵਰਤਾਰਾ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਜੂਨ 1984 ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੰਘਾਂ, ਸਿੰਘਣੀਆਂ ਅਤੇ ਭੁਝੰਗੀਆਂ ਦੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਨੂੰ ਲਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਇਰ ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚੋਂ ਵੇਦਨਾ ਨਿੱਕਲੀ ਸੀ:

ਅੱਜ ਤਪਦੀ ਭੱਠੀ ਬਣ ਗਿਆ
ਮੇਰਾ ਸਗਲੇ ਵਾਲਾ ਪੈਰ।
ਹਾਇ, ਵੈਰੀਆਂ ਕੱਢ ਵਖਾਲਿਆ
ਅੱਜ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਦਾ ਵੈਰ।

ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੇ ਇਸ ਵੈਰ ਦਾ ਅਰੰਭ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਜਨੇਊ ਪਹਿਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਕਸਰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੈਰ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਰੂਪੀ ਸੱਚ ਦਾ ਸੂਰਜ ਉਦੈ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਅੰਧਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕੰਬ ਉਠੀਆਂ। ਉਸ ਕੰਬਣੀ ਵਿਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦਵੈਖ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਅੱਜ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ।

1849 ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਅੰਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਥਕ ਅਪਮਾਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਸ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਸਿਖਰ ਮਹੰਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀਦੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪਏ। 1947 ਵਿਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਤਾਕਤ ਆਉਣ ਨਾਲ ਪੰਥਕ ਅਪਮਾਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਘਿਨਾਉਣਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਈਆਂ।

ਸਿਰਮੌਰ ਪੰਥਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਰਦਾਰ ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਬਿਆਨ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਉਤੇ ਗੋਹਾ ਮਲ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਾਲੀ ਵਿਚ ਗੋਹਾ ਪਾ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹਾਂ,

ਆਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਲਵੇ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਸਮਝਦਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਿਨ 1984 ਦਾ ਸਾਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਵਾਪਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਮਿਸਾਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗੁਟਕਿਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਖਿਲਾਰੇ ਜਾਣੇ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਵਿੱਤਰ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਲੜੀ ਅੱਜ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਪੰਥਕ ਰੋਹ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੂਪ ਧਾਰ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪੰਥ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਚੇਤੰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੀ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹੱਥਠੋਕੀ ਬਾਦਲ ਜੁਡਲੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਬਗ਼ਾਵਤ ਨੂੰ ਹਰ ਹੀਲੇ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਲੁਕਵੇਂ ਵਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਿਸ ਪੰਥ ਦੇਖੀ ਤਾਕਤ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਧਿਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਥਕ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਟੇਢੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਵਧੇਰੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਰ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ ਸੰਦ ਵਜੋਂ ਸੱਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਵਰਤਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਧਿਰਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ 'ਸਦਭਾਵਨਾ' ਅਤੇ 'ਅਮਨ' ਮਾਰਚ ਕੱਢ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਕੋਈਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਦਰੋਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ

ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰਾਂ ਉਤੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਧਰਨੇ ਚੁੱਕੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖਤਰਾ' ਹੋਣ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ' ਦੇ ਇਸੇ ਨਾਅਰੇ ਨੂੰ ਸਿੱਖ-ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ ਬੇਕਿਰਕੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

1984 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲੀ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਭੰਡਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਫਿਰਕੂ ਲਹਿਰ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ' ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਖ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਲਹਿਰ ਲਈ ਅਤਿਵਾਦ, ਵੱਖਵਾਦ, ਕਾਲੇ ਦਿਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆ ਵਰਗੇ ਲਕਬਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਵਚਨ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਦਾ ਘਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਸੀ।

'ਸ਼ਾਂਤੀ' ਦੀ ਇਸ ਬੇਕਿਰਕ ਸਿਆਸਤ ਪ੍ਰਤੀ ਖਬਰਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੀਡੀਆ ਵੀ ਇਸ ਚਲਾਕੀ ਨੂੰ ਸੋਖਿਆ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦਾ ਮੀਡੀਆ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਅਸਮਰੱਥ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸੀ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਉਸ ਦੀ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਸੁਆਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਸ ਵਿਦਰੋਹ ਨੂੰ

ਇਸ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਰਿਪੇਖ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਅੱਜ ਸਿਆਸੀ ਗੁਲਾਮੀ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੁਲਾਮ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਸਵੈਮਾਣ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋਣੇ ਕੋਈ ਅਲੋਕਾਰ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈ।

ਦੂਸਰਾ, ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਗੂਣਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ 1984 ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਾ ਮਿਲਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਹਸਤੀ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਹਸਤੀ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖਤਰਾ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸਲ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਵੱਲ ਪੁੱਟਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮੁੱਢਲਾ ਕਦਮ ਹੈ। ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਨਿਜ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਪਖੰਡ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਦੀ ਉਦਾਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਗੁਰਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀਆਂ ਲਤਾੜੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਲਈ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਮ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਚੰਡਤਾ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਾਅਦੇ ਦੀ ਇਹ ਰਿਸ਼ਮ ਇੱਕ ਦਿਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਰੂਪੀ ਸੂਰਜ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਉਦੈ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬਿਪਰਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਫੈਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅੰਧਕਾਰ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ ਨਹੀਂ, ਸਿਦਕ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਝਟਕਾ

ਸੂਬੇ ਨੂੰ 900 ਕਰੋੜ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ: ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਰਾਮ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 900 ਕਰੋੜ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੁੱਟ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 100 ਕਰੋੜ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਫਸੀ ਪਈ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਰਾਮ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਜੂਨ 2013 ਵਿਚ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਤਕਾਲੀ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸੱਤ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਚੁਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ 868 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬਣਾ ਕੇ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕੌਮੀ ਦਿਹਾਤੀ ਸੜਕ ਵਿਕਾਸ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਬੇਰੰਗ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਲਈ ਘੱਟ ਫੰਡ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਰਿਆਣਾ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ 1346 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ 868 ਕਰੋੜ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ 75 ਫੀਸਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਦੇਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਤਹਿਤ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ 10 ਤੋਂ 18 ਫੁੱਟ ਚੌੜਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਤੇ ਜੋ

ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਿਹਾਰ ਨੂੰ ਗੱਫੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਐਤਕੀਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਤਹਿਤ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਗੱਫੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਇਸ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੱਥ ਖੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2013-14 ਦੀਆਂ ਮੁਰੰਮਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੁਰੰਮਤ ਹੋਣੀ ਬਾਕੀ ਸੀ।

18 ਫੁੱਟ ਸੜਕਾਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਤਕਰੀਬਨ ਡੇਢ ਵਰ੍ਹੇ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਲਈ ਫੰਡ ਦੇਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਿੰਕ ਸੜਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਵੇਂ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਹੋ ਨਹੀਂ ਜੋ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸੜਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 400 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵੀ ਕੇਂਦਰ ਪੈਸਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਆਨਾਕਾਨੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 400 ਕਰੋੜ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਬਦਲੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2015-16 ਵਿਚ ਸਿਰਫ 66 ਕਰੋੜ ਦੀ

ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਾਣੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰ ਕੱਢੇ ਪੈ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੈਸਾ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਤਾਂ ਕੰਮ ਬੰਦ ਕਰ ਗਏ ਹਨ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਫੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿੱਲ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਲੋਕ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਯੋਗੇਸ਼ ਗੁਪਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਬਜਟ ਦੀ ਕਮੀ ਕਰ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਭਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਐਲੋਕੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੰਡ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਮਹਿੰਗਾਈ ਅੱਗੇ ਹਵਾ ਹੋਈ ਅੱਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਆਸ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪਿਆਜ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਸੁਆਦ ਕਿਰਕਰਾ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਦਾਲਾਂ ਅੱਸੀ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦੋ ਸੌ ਰੁਪਏ ਕਿੱਲੋ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਨਾਮੋਸ਼ੀ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਆਸਮਾਨ ਚੜ੍ਹੇ ਭਾਅ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਦਰਸਾਅ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖੋਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 36 ਹਜ਼ਾਰ ਟਨ ਦਾਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖੀਰੇ ਫੜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖੋਰ ਹੱ ਰੰਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਮ੍ਹਾਂ ਖੋਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ। ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦਾਲਾਂ ਦਾ ਉਤਪਾਦਨ 172 ਲੱਖ ਟਨ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਸਾਲਾਨਾ ਖਪਤ ਲਗਪਗ 220 ਲੱਖ ਟਨ ਹੈ। ਮਾਹਿਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੇਸ਼

ਅੰਦਰ ਦਾਲਾਂ ਦੀ ਖਪਤ 300 ਲੱਖ ਟਨ ਤੱਕ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਦਾਲਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਰਾਮਦ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਸ਼ਵ ਬੈਂਕ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ

2050 ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਿਤ 9 ਅਰਬ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਦੁੱਗਣੇ ਅਨਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਨਾਜ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਵਿਚ 25 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਕਮੀ ਆ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਬਹੁਪੱਖੀ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਬਰੂਹਾਂ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਐਤਕੀਂ ਕਾਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਇਸ ਵਾਰ ਕਾਲੀ ਦੀਵਾਲੀ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠ ਆਉਂਦੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਸਰੂਪਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੇ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਹੀ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਈ ਦਿਨ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਧਰਨੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ।

ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਦੀਪਮਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੀਵਾਲੀ ਮੌਕੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੀਵੇ ਹੀ ਬਾਲੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੇਠਲੇ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ

ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਉਹ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨਾ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਚਲਾਉਣ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੀਪਮਾਲਾ ਕਰਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵਤਨ ਪਰਤੀ ਗੀਤਾ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤਕਰੀਬਨ 15 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਪਹੁੰਚੀ ਗੁੰਗੀ-ਬੋਲੀ ਲੜਕੀ ਗੀਤਾ ਭਾਰਤ ਪਰਤ ਆਈ ਹੈ। ਗੀਤਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸਲਮਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਬਜ਼ਰੰਗੀ ਭਾਈਜਾਨ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ,

ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦਾ ਹੀਰੋ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿੱਛੜੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਆਈ ਗੀਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਗੀਤਾ ਨੇ ਪਛਾਣਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਮਗਰੋਂ ਜਨਾਰਦਨ ਮਹਿਤੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੋਕ ਮਾਯੂਸ ਹਨ। ਹੁਣ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡੀ.ਐਨ.ਏ. ਟੈਸਟ 'ਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਕ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਬੱਚੀ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਲੀਵਰ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਾਸਮਾ ਮੁਹੰਮਦ ਫੈਸਲ ਇਸ ਸਮੇਂ ਓਮਾਨ ਵਿਚ ਰਾਇਲ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੀਵਰ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਚੇਨਈ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਹੈਲਥ ਸਿਟੀ ਵਿਚ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਗੈਂਗਸਟਰ ਛੋਟਾ ਰਾਜਨ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਤਕਰੀਬਨ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਝਕਾਨੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਗੈਂਗਸਟਰ ਛੋਟਾ ਰਾਜਨ ਨੂੰ ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੰਟਰਪੋਲ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੈੱਡ ਕਾਰਨਰ ਨੋਟਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੰਡੋਨੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਰਮਿਆਨ ਹਵਾਲਗੀ ਸੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਆਰੰਭ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਤਰ ਵਰਲਡ ਸਗਰਨੇ ਦਾਊਦ ਇਬਰਾਹਿਮ ਦਾ ਕਦੇ ਸਾਥੀ ਰਹੇ ਰਾਜਨ ਨੂੰ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਸੂਹ

ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਦਾਸ਼ਿਵ ਨਿਕਲਜੇ ਉਰਫ ਮੋਹਨ ਕਮਾਰ ਉਰਫ ਛੋਟਾ ਰਾਜਨ ਸਿਡਨੀ ਤੋਂ ਬਾਲੀ ਦੀ ਉਡਾਣ ਫੜ ਕੇ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਦਾਊਦ ਦਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਛੋਟਾ ਰਾਜਨ ਨੇ 1993 ਵਿਚ ਮੁੰਬਈ

ਬੰਬ ਧਮਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨਾਲ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦਾ ਕੱਟੜ ਵਿਰੋਧੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਰਾਜਨ 20 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੱਤਿਆ ਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਰਾਜਨ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਿੱਧੀ ਉਡਾਣ ਸ਼ੁਰੂ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਦੀ ਮਲਿੰਦੇ ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਵੱਲੋਂ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚਾਲੇ ਸਿੱਧੀ ਹਵਾਈ ਉਡਾਣ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਭਰੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਲੇਨੀ ਉਡਾਣ ਰਾਹੀਂ 130 ਯਾਤਰੀ ਕੁਆਲਾਲੰਪੁਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਉਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਇਹ ਉਡਾਣ ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ ਸਾਢੇ 12 ਵਜੇ ਇਥੇ ਪੁੱਜੇ ਤੇ 1.15 ਵਜੇ ਵਾਪਸ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਹਵਾਈ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀ.ਈ.ਓ. ਚੰਦਰਨ ਰਾਮਾ ਮੂਬੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਡਾਣ ਬੁੱਧਵਾਰ, ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੇ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ 'ਵਰਸਿਟੀ ਕਰੇਗੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ

ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ: ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਬਰਕਲੇ ਨੇ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ, ਜੈਨ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸਕੂਲ ਆਫ ਹਿਊਮੈਨਿਟੀਜ਼ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਧਨ ਕੌਰ ਸਹੋਤਾ ਬੈਂਚ, ਜੈਨ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸ੍ਰੀ ਪਾਸ਼ਰਵਨਾਥ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਭਾਰਤ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਧਰਮ ਸਿਵਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੈਂਚ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਡਾਕਟਰ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਹੋਤਾ ਤੇ ਆਸ਼ਾ ਸਹੋਤਾ ਨੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਧੰਨ ਕੌਰ ਸਹੋਤਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬੈਂਚ ਗਠਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਹੋਣ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦਾ

ਭਾਰਤੀ ਪਾੜਿਆਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਤੋਂ ਮੋੜਿਆ ਮੂੰਹ

ਲੰਡਨ: ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਵਿਚ ਘੱਟ ਆਉਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਚੀਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਤੀਜਾ ਅਜਿਹਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਰਤਾਨੀਆ ਦੇ ਅਰਥਚਾਰੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਪੌਂਡ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹਨ ਸਖਤ ਵੀਜ਼ਾ ਨਿਯਮ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਦੂਜਾ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਕਈ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਤਾਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਚੇਅਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।

ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ

ਭੂਬੇਗੀ ਕਿਸਤੀ ਤੇ ਭੂਬੇਗੇ ਸਾਰੇ...

ਕਰੀਬ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਾਲੇ ਬੱਚੇ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਦੋ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗਾਂ ਵਿਚ ਤਬਾਹੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜੰਗ ਦੇ ਬਾਅਦ ਧੜਾ-ਧੜ ਆਟੋਮੈਟਿਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣਨ ਲੱਗੇ ਸਨ। ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਪਿੱਛੋਂ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਨ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੀਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਜੇ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਐਟਮ ਬੰਬ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਦੇ ਸਾਂ। ਅੱਗੋਂ ਜਵਾਬ ਮਿਲਦਾ ਸੀ ਕਿ ਚੌਥੀ ਜੰਗ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਫਿਰ ਬੰਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਹ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਂਜ ਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸੁੱਖ ਮੰਗਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲਤ ਜਿਹੇ ਜਿਹੇ ਬਣਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ, ਅਗਲੀ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਬੱਚੇ ਡਰ ਜਾਂਦੇ। ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਪੁਛਦੇ। ਮਾਪੇ ਆਖਦੇ, ਏਦਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ। ਉਹ ਰੱਬ 'ਤੇ ਡੋਰੀ ਰੱਖਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ। ਅਗਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਗੱਲ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚਾਲੇ ਚੱਲਦੀ ਖਿੱਚੋਤਾਣ ਨੂੰ ਠੰਢੀ ਜੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ। ਰੂਸ ਅੰਦਰ ਹਾਲਤ ਇੱਕ-ਦਮ ਬਦਲ ਗਏ ਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨਾਲ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਲੀਹ ਦਾ ਭੋਗ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਅਮਰੀਕੀ ਧਿਰ ਨੇ ਅਗਲਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਹੋਰ ਜੋ

ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇ, ਤੀਸਰੀ ਜੰਗ ਲੱਗਣ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈ। ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ ਘੜੀ ਦੀ ਸੂਈ ਵੀ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਂਜ ਖਤਰਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਖੜਾ ਹੈ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਖੜਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਦੇ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸਿਖਰ ਛੋਹ ਰਹੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲਿਬਨਾਨ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਜਾਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਉਥੇ ਤਰੱਕੀ ਬਹੁਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਲਿਬਨਾਨ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਏਅਰਲਾਈਨ ਵੀ ਛੇਤੀ ਕੀਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਯੂ ਐਨ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇੱਕ ਦੂਤ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਇਹ ਵੱਡਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੈਰੂਤ ਦੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਲਫਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ ਕਿ 'ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਏਥੋਂ ਕੱਢੋ'। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਗਏ ਪੰਜਾਬੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਹੜੇ 39 ਮੁੰਡੇ ਉਥੇ ਫਸ ਗਏ ਸਨ, ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਕਦੀ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦਾ ਸਦਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ ਤੇ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਦੂਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਏਨੀ ਕੁ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਪੰਝੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਇਰਾਕ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸੀ। ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਕੁਵੈਤ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕੁਵੈਤ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਆਏ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁੱਟ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੂਸਰੀ ਯਲਗਾਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇਸ਼

ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਥੋਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਖੰਭ ਲਾ ਕੇ ਉਡ ਗਈ ਤੇ ਹੁਣ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਬੰਬ ਚੱਲੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗਵਾਂਢ ਸੀਰੀਆ ਵੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਥੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਧੜੇ ਲੜੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਏਦਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਹਰ ਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਸਰੀ ਧਿਰ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਥੇ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅਮਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਭੇਤ ਮਗਰੋਂ ਕਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸੁਧਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀਰੀਆ ਵੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਰਾਕ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਮਿਸਰ ਦਾ ਆਗੂ ਸਾਦਾਤ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਭਗਤ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਕੌਮੀ ਪਰੇਡ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਤਾਲੀ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਕਈ ਸਾਲ ਮੁਲਕ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਸਨੀ ਮੁਬਾਰਕ ਵੀ ਹੁਣ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਗਵਾਂਢ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਹਾਲਾਤ ਮਾਝੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦੇ। ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ ਜੰਗ ਚੀਨ ਨਾਲ ਅਤੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਜੰਗ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਾਲਾਤ ਠੀਕ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋ ਕੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਭਾਰਤ ਨੇ ਬੰਗਲਾ ਦੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕੌੜ ਖਾ ਕੇ ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਦਾ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਮੁੱਢਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਦੇਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਨਾਲ ਨੇੜ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਹਿਣ ਦੇਣਾ। ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਰੂਸ ਦੇ ਦਖਲ ਪਿੱਛੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਉਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਰੂਸ-ਪੱਖੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾ ਲਿਆ। ਉਥੋਂ ਉਂਜ ਤੇ ਆਏ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਹਾਦੀ ਬਣਾਏ ਗਏ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਲੜਨ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਮਾਰਨ ਤੇ ਮਰਨ ਲਈ ਭੇਜੇ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰੂਸ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸੋਵੀਅਤ ਸਰਕਾਰ ਟੁੱਟ ਗਈ ਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵੀ ਜਹਾਦੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਨਾਲ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਹਾਦੀ ਆਪਣੇ ਇਸਲਾਮੀ ਮਨੋ-ਵੇਗ ਵਿਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਰਲਡ ਟਰੇਡ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਟਾਵਰਾਂ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। ਉਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਖਿੱਡ ਗਈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਰਾਕ ਵਾਂਗ ਹੀ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਣ ਕੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲੜਾਈ ਲੜਨੀ ਪੈ ਗਈ, ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਮੁੱਕਣ ਵਿਚ

ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ। ਖਿਲਾਰਾ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਲਾ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਪਾਇਆ ਖਿਲਾਰਾ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਇਸ ਵਕਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਚੱਲਦੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਆਗੂ ਇਹ ਮੰਨ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਆਂਗੇ। ਜਦੋਂ ਪਿਛਲੀ ਚੋਣ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਆਗਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਬਹਿਸ ਵਿਚ ਇੱਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਅਜੇ ਤੱਕ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁੱਧ ਫੂਲ-ਪਰੂਫ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਰਗਾ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਦੇਸ਼ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪੱਕੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਆਸ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਖਤਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਹਟਵਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਐਟਮ ਬੰਬ ਦੂਸਰੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਮੁੱਕਣ ਮਗਰੋਂ ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਖੀ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਡਰਾਵੇ ਦੇਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਬੰਬ ਹੁਣ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਡਰਾਵਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਇਹ ਮੰਗ ਰੱਖੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਾਂਗ ਐਟਮੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਉਥੇ ਇਹ ਦੁਹਾਈ ਪੈ ਗਈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ, ਫੌਜ ਦਾ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਸੈਕਟਰੀ ਰੋਜ਼ ਇਹ ਧਮਕੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਮਝ ਲਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਐਟਮ ਬੰਬ ਪਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਚਰਚਾ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਇਹ ਗੱਲ ਬਣ ਗਈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਐਟਮੀ ਤਕਨੀਕ ਕੁਝ ਗੈਰ-ਜ਼ਿਮੇਵਾਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚੀ ਹੈ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਟੋਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੰਬ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਵਾ ਦੇਣ ਤਾਂ ਉਸ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਉਠਿਆ ਹੈ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਉਠਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿਤਾ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੇ ਉਭਾਰ ਦਾ ਵੱਧ ਖਤਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹੋ ਗੱਲ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਂ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਵੇਖੀ ਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਕਿਰਤ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਲੋਕ ਉਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਖਾਨਾ-ਜੰਗੀ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਨਵੇਂ ਖਤਰੇ ਉਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਸੀਰੀਆ, ਇਰਾਕ, ਲੀਬੀਆ, ਮਿਸਰ ਵਗੈਰਾ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਗਰੁੱਪ ਖੜੇ ਹੋਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪੋ ਵਿਚ ਤਾਰ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੜ੍ਹ ਲੱਭਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਫਿਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਅਬੂ ਬਕਰ ਅਲ ਬਗਦਾਦੀ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਆਈ ਐਸ ਆਈ ਐਸ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੀਰੀਆ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਟਰੇਨਿੰਗ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਓਸਾਮਾ ਬਿਨ ਲਾਦੇਨ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿ ਕੇ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਉਦੋਂ ਵਾਲੇ ਅਫਸਰ ਉਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸੰਪਰਕ ਬਣ ਜਾਣਗੇ। ਉਹ ਮੌਤ ਦਾ ਵਣਜ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਧਾਈ ਖਤਰੇ ਬਹੁਤ ਵਧਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜੇ ਐਟਮ ਬੰਬ ਬਣਨ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਫਿਰ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਬੂ ਬਕਰ ਅਲ ਬਗਦਾਦੀ ਉਸ ਤੋਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤੀ ਦੂਰ ਨਹੀਂ। ਹਰ ਨਵੇਂ ਦਿਨ ਉਹ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਸੁਣਦੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇੱਕੀਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਸੱਚੀ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ। ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੱਭਿਅਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਕਤ ਸਿਰ ਜੋਤਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਖਤਰਾ ਸਭ ਦੇ ਲਈ ਹੈ। ਐਟਮੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੀਕਰ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਜਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਿੱਤਾਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹੁਣ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ 'ਭੂਬੇਗੀ ਕਿਸਤੀ ਤੇ ਭੂਬੇਗੇ ਸਾਰੇ, ਨਾ ਤੁਮ ਹੀ ਬਚੋਗੇ, ਨਾ ਸਾਥੀ ਤੁਮਾਰੇ'।

WEBSITE - DHOLRADIO.CO

DHOL RADIO

ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੰਜਾਬੀ ਰੇਡੀਓ

REQUEST SONG
MUSIC 24/7

LISTEN ON PHONE

Application For Android and iPhone - Dhol Radio

LIVE CALLS → USA 951-824-6365

skype - DHOLRADIO.ORG

LISTEN BY CALL → USA 702-489-0211

ਹੁਣ
ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਤੇ

Sukhpal Gill
10 pm to 12 am (IST)

Puran singh waraich
2:30 pm to 4 pm (IST)

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

National Truck Driving School

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਅਤੇ ਯੂਬਾ ਸਿਟੀ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ
ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 35 ਸੈਂਟ
ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

- *ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
- *ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
- *ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
- *2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi

Office: (866) 933-3038

Balhar S. Ranu Cell: 916-502-7733

Yuba City Ph: 530-419-5058

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 31 ਅਕਤੂਬਰ 2015

ਇਕ ਹੋਰ ਮੋੜ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਉਪਰੋਥਲੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਤੇ ਜਿਹੜੀ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਅਰਥ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਬੜੇ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹਨ। ਬਾਦਲਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਿੜ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾ ਲਈ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਭ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਨਾਕਾਮੀ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਗਿਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੀ, ਆਵਾਜ਼ ਤੱਕ ਬੱਝਵੀਂ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਰਸਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ, ਪਿੜ ਬੰਨ੍ਹਣ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦੇ-ਮਸਲੇ ਉਭਾਰਨ ਵਿਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਇਸ ਅਸਫਲਤਾ ਅਤੇ ਨਾ-ਅਹਿਲੀਅਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੰਜਾਬੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਿਲੇ-ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਅਤੇ ਰੋਹ ਲਗਾਤਾਰ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸ ਦਾ ਇਕ ਝਲਕਾਰਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖ ਹੀ ਲਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਐਨ ਬਰਾਬਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਨਵੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਤੋਂ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਛਾਣਨ ਵਾਲੇ ਹਰ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿਚ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਠੋਕ-ਵਜਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਸੰਗਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪਿੜ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਹ ਅਤੇ ਰੋਸ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਸ ਸੱਚੇ ਤੇ ਸੁੱਚੇ ਰੋਹ ਤੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਟਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੀਨ ਤੋਂ ਤਕਰੀਬਨ ਗਾਇਬ ਹਨ। ਸੋਧ ਦੇਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੇ ਓਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਕ ਹੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਲੀਆ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਵੀ ਤਾਂ ਲਗਭਗ ਇਹੀ ਬਿਆਨ ਦਾਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਕਤ ਦੀ ਵਿਡੰਬਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਸੜਕਾਂ ਉਤੇ ਆਈ ਸੰਗਤ ਸਿਆਸੀ ਫੈਸਲੇ ਉਡੀਕ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਧ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਿਆਸਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਨਸੀਹਤਾਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੰਜਾਬ ਨਵੇਂ ਮੋੜ ਉਤੇ ਆਣ ਖਲੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਣਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਸਰਗਰਮੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਉਸਾਰਨ ਵਾਲੀ ਕੜੀ ਕਿਤੇ ਪੀੜੀ ਜੁੜ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਸਲਾ ਧਰਮ ਦੁਆਲੇ ਕੇਂਦਰਤ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਸਲ ਮਸਲਾ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਪੈਂਠ ਬਣਾ ਕੇ ਇੰਨੇ ਸਾਲ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਈ। ਸੰਗਤ ਦਾ ਰੋਹ ਅਤੇ ਰੋਸ ਇਸ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਨਿਤਾਰਾ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਅਗਲੀ ਕੜੀ ਜੁੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ।

ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਅੱਜ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਇਹ ਕੜੀਆਂ ਜੋੜਨ ਵਾਲੇ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਸੰਗਤ ਦਾ ਰੋਹ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਸੰਗਤ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਵੋਟ-ਬੁਥਾਂ ਉਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਝੋਲੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅੱਜ ਉਸੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਜੋ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚੋਂ ਬੇਅਬਰੂ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਸੰਗਤ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਝੱਲ ਰਹੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਸ਼ਾ ਕਰ ਕੇ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਇਉਂ ਹੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੋੜੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਆਸ ਦੇ ਦੀਵੇ ਕੌਣ ਬਾਲੇਗਾ? ਪਿੜ ਵਿਚ ਨਿਤਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਪੈਰ ਪੈਰ 'ਤੇ ਹੋਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬੜੇ ਪਿੜ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਾਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਦਲ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਹੀ ਖਾਮਿਆਜ਼ਾ ਤਾਂ ਭੁਗਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਦੇਣ ਅਤੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦੇ ਸ਼ਾਹਸਵਾਰ ਅੱਜ ਆਖਰਕਾਰ ਸੰਗਤ ਅੱਗੇ ਝੁਕੇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਂਜ ਫਿਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ, ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਫਿਲਹਾਲ ਕੋਈ ਮੂੰਹ-ਮੱਥਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਿਹਾ। ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਵੀ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਸ ਰੋਹ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਵਟਾਇਆ ਨਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਉਹੀ ਸਿਆਸਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਦਲੀ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਐਨ ਬਰਾਬਰ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ

-ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਚੜ੍ਹਿਆ ਜੋਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ!

ਤੱਤੇ ਰੋਹ ਦਾ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਦੇ, ਸਾਥੀ ਹਾਲੇ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੇ।
ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਉਹ 'ਕੱਠਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ, ਦਿਲ ਵਿਚ ਸੰਗ ਨਾ ਭੋਰਾ ਵੀ ਸਾਕਤਾਂ ਦੇ।
ਲੋਕ-ਰੋਹ ਦੇ ਮੋਹਰੇ ਨੇ ਢੇਰ ਹੁੰਦੇ, ਬਣੇ ਥੰਮ੍ਹ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ।
ਦਿਸਦੇ ਫੇਰ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਦਿਨੇ ਤਾਰੇ, ਦੇਣੇ ਪੈਣ ਹਿਸਾਬ ਹਿਮਾਕਤਾਂ ਦੇ।
ਉਸ ਦੀ ਭੋਰ ਸਿਆਣਪਾਂ ਹੱਥ ਹੋਵੇ, ਸਾਥੀ ਹੋਵੇ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਜਿਹੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਜੋ।
ਰਹਿਣਾ ਹੋਸ਼ ਦੇ ਹੱਥ ਦੇ ਵਿਚ ਚਾਹੀਏ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਜੋਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਹਿਰ ਦਾ ਜੋ!

ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਖਾਸਾ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੱਜ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੇਚੀਦਗੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ ਨੇ ਬਰਗਾੜੀ ਵਿਖੇ ਹੋਏ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਸਮਾਗਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦੇ ਵੇਗ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਪਿਛਾਂਹ ਛੁੱਟ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰੋਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਲਾਮਤ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰੇ ਲਈ ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਇਤਿਹਾਸ ਉਤੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰਨ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੇਚੀਦਗੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਕਿਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਵਿੱਥ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੇਵਤਨ ਹੋਏ ਸਿੱਖ ਇਸ ਠੋਸ ਨੂੰ ਹੰਢਾਅ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਚਵੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਾਂਝੀ ਤੰਦ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖਿੰਡੀ-ਪੁੰਡੀ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਾਬਤਾ ਲੱਭ ਲੈਣਾ ਰੱਬ ਵਰਗੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਬੁਝਾਰਤ ਬੁੱਝ ਲੈਣ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ

ਦਲਜੀਤ ਅਮੀ

ਫੋਨ: +91-97811-21873

ਅਹਿਮ ਮੰਗਾਂ ਬਣਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪੇਸ਼ਬੰਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਜੁੜ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਨੱਪੀ ਹੋਈ ਉਰਜਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰੋਹ ਦਾ ਮੁਜਾਹਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੱਪੀ ਹੋਈ ਸਿਆਸੀ ਉਰਜਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਰਾਹ ਅਤੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਉਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇੰਨਾ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੋਟਕਪੂਰੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਮਾਰੇ ਗਏ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਹੋਇਆ। ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਸਾਂਝਾ ਇਕੱਠ ਸੀ। ਇਸ ਇਕੱਠ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਹੱਥ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਚੌਖਟਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫੌਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਕਸੂਰਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਉਭਰ ਕੇ ਆਏ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਕਸੂਰਵਾਰ ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਭਾਰੇ ਗਏ। ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬੋਚ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ। ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਦੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਉਭਾਰ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਵਾਲੇ ਰੁਤਬੇ ਖੁੱਸ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਆਸੀ ਸੋਧ ਦੇਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਥਕ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਬਰਗਾੜੀ ਵਿਚ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤੋਂ ਸੋਧ ਮੰਗ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਉਤੇ ਰਿਹਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਰਾਇਣ ਦੇ 113ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਮੌਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ 'ਭਾਰਤ ਦਾ ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵੈੱਬਸਾਇਟਾਂ ਉਤੇ 'ਨੈਲਸਨ ਮੰਡੇਲਾ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਉਤੇ ਵਧਾਈਆਂ' ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨੇਤਤਾ ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਬਰਗਾੜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਇਸੇ ਰੀਤ ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਸਰਗਰਮ ਰਿਹਾ। ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਬਾਬਰ, ਜਾਬਰ, ਅਬਦਾਲੀ ਅਤੇ ਮੀਰ ਮੰਨੂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸੰਗਤ ਅੰਦਰ ਜੁੜ ਬੈਠੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀ ਠੋਸ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੁਸਵਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦੀ ਰਹੀ। ਜੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸਰਹੰਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖ-ਮੁਸਲਿਮ ਫਰੰਟ ਦੇ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦ ਵੀ 'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਮਾਰਨ ਪੁੱਜੇ ਸਨ।

ਮੰਚ ਅਤੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਆਈ ਸੰਗਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਅਤੇ ਪੋਸਟਰ ਵਿਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਕੇਸਰੀ ਝੰਡਾ ਚੁੱਕੀ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੱਥ-ਪਰਚੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ 16 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਭੁੱਖ ਹੜਤਾਲ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਥ-ਪਰਚੀ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਾਰੀ, ਸਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ, ਕੌਮੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਹੱਲ ਅਤੇ 10 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ 2015 ਨੂੰ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਵਿਚ ਪੁੱਜਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ। ਸੰਪਰਕ ਲਈ ਫੇਸਬੁੱਕ, ਯੂ-ਟਿਊਬ, ਈਮੇਲ, ਵਟਸਐੱਪ ਅਤੇ ਟਵਿੱਟਰ ਹੇਂਡਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਡਿਜੀਟਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਬਰਗਾੜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਵਜੋਂ ਵੀ ਦੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ 'ਬਾਪੂ' ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰੇ ਗਏ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਇਸ ਹੱਥ ਪਰਚੀ ਵਿਚ 'ਜੱਥੇਦਾਰ' ਵਜੋਂ ਕਿਉਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ? ਉਹ ਕਿਸ ਜਥੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਹਨ? 'ਸਿੱਖਸ ਫਾਰ ਜਸਟਿਸ' ਦੀ ਹੱਥ-ਪਰਚੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਪਰਚੀ ਵਿਚ '1984' ਅਤੇ '2015' ਦੇ ਹੇਠਾਂ 'ਸ਼੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ - ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ' ਲਿਖ ਕੇ 'ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ-ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਆਜ਼ਾਦ ਮਾਰਚ' ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇਸ਼ੀ ਸਿਆਸਤ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਰਦਾਧਾਰੀ

ਕਿਉਂ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਭਲਾ? ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਰੋਹ ਦੇ ਵੇਗ ਤੇ ਵਹਾਅ ਵਿਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਠੋਸ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਸੂਰਵਾਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਨਾਖਤ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਦਗਲੀ, ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀ ਬਦਇੰਤਜਾਮੀ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਸੁਆਲ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੁਆਬਤਲਬੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਪੰਥ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਇੱਕ ਨੁਕਤੇ ਉਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਉਤੇ ਸਿਆਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਕੀ ਮਸਲੇ ਤਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸਨ। ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਫਿਰ? ਕੀ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਰਨ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈਆਂ 'ਪੰਥਕ' ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਖੜੋਤ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ ਕਾਇਮ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਸਿਆਸੀ ਮੰਚ ਉਤੇ ਬੇਮਾਅਨੇ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ? ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦਾ ਸੱਦਾ' ਬਰਗਾੜੀ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ ਤੱਕ ਬੇਮਾਅਨਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੌਂ ਮਤਿਆਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ। ਕਈ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਜੱਥੇਦਾਰ ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੱਥ-ਪਰਚੀ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸੇ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤਿਆਂ ਵਿਚ ਮੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ 15 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 10 ਨਵੰਬਰ ਦਾ 'ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸੇ' ਦਾ ਸੱਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਹੁਣ ਕੁਝ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਸਾਡੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਮਾਰੇ ਗਏ ਮੁਜਾਹਰਾਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਕਸੂਰਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਸੋਗਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਸੋਗ ਵਿਚ ਜੁੜੀ ਸੰਗਤ ਆਪਣੀ ਠੋਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਨਿਭਾਅ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀਆਂ ਦੁਸਵਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਹ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੌਕੇ ਬੇਕਾਬੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੀ ਇਹ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਢਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਪਈ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸਮਝਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਮੌਕਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਚੋਣਵੇਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਰੁਝਾਨ ਤਹਿਤ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਈ ਅਕਸ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁੱਲਣ ਅਤੇ ਨਾ ਬਖਸ਼ਣ ਦੀ ਦਲੀਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਹ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਠੋਸ ਜਾਂ ਸਦਮਾ ਹੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੋਧ ਲੈਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਪੰਥਕ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਆਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਠੋਸ ਅਤੇ ਸਦਮਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸਾਰੇ ਬੁੱਤ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਣਗੇ? ਜੇ ਸਮਕਾਲੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਰਨ ਉਪਜਿਆ ਰੋਹ ਸਿਆਸੀ ਸੁਆਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਰੁਝਾਨ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚੋਂ ਪੈੜ ਨੱਪਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਅਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਸੁਆਲਾਂ ਨੇ ਜੁੜ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਆਪਣੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਖਾਸੇ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੁੰਝਲ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸਾਡੀ ਸਮਝ ਬਿਹਤਰ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਜੁੜ ਗਈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅੰਦਰ ਨੱਪੀ ਹੋਈ ਉਰਜਾ ਨੂੰ ਰਾਹ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਰਜਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਰਾਹ ਅਤੇ ਲੋਕ ਰੋਹ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਭਾਵੇਂ ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਉਤੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਇੰਨਾ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਅੱਜ ਫਿਰ ਸੰਕਟ ਮੰਡਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿੱਖੀ, ਤੀਬਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀ ਕੋਈ ਤੰਦ ਫੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕੀ। ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸ਼ਹਿ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਸਵੈ-ਮੰਥਨ ਵੱਲ ਅਹੁਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਗਰਮੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧੁਰਾ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕਟ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਦੋ ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ- ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਸ ਨੁਕਤਾ-ਨਿਗ੍ਰਾ ਤੋਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਤਹਿਆਂ ਤੱਕ ਪੁੱਜਣ ਵਾਲੇ ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਸੂਹ ਪੈ ਰਹੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਤੋਂ ਦੂਰੀ

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਕਲਚਰ ਬਹੁਤ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੈ, ਦਿਲਚਸਪ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਮੁਹਾਵਰੇ ਵਿਚ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁ-ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਲਚਰ ਧਾਰਮਿਕ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲੋਂ ਰੂਹਾਨੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੇ ਗਿਆਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਸਤਹੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੱਲੇ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿਚ ਨਹਿਰੂ, ਟੈਗੋਰ, ਗਾਂਧੀ, ਅੰਬੇਦਕਰ ਸਮੇਤ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਵਾਨਾਂ ਦੀ

ਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: +91-99150-91063

ਲੰਮੀ ਕਤਾਰ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਵੀ ਇਸ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬੰਗਾਲੀ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮੀਏ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਨਾਥ ਸਾਨਿਆਲ ਨੇ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ 'ਬੰਦੀ ਜੀਵਨ' ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਦੇ ਕੁਝ ਝਲਕਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ।

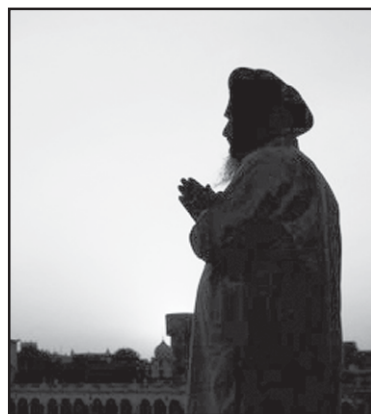
ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਤੱਥ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰਕਾਰ ਸੁੱਚੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਉਹ ਸਰਸਬਜ਼ ਚਸ਼ਮਾ ਜਾਂ ਭਾਈ ਨੰਦ ਲਾਲ ਦੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਜਾਂ ਫਰੋਜ਼ਿ ਨਹਿਰ' (ਆਤਮਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਵਗਦੀ ਨਦੀ) ਕਿੱਥੇ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਫਾਂਸੀਆਂ

ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਲੰਮੀਆਂ ਕੈਦਾਂ ਕੱਟਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ 80 ਫ਼ੀਸਦੀ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਨਕਸਲੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ 81 ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਸਿੱਖ ਸਨ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਤੱਥ ਡੂੰਘੇ ਧਿਆਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਅਰਦਾਸ ਵਿਚ ਦੋ ਵਾਰ 'ਸਰਬੱਤ ਦਾ ਭਲਾ' ਮੰਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸੇ ਮੰਚ ਉਤੇ ਖਲ੍ਹੇ ਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਨਿਆਰੀ ਹਸਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਹਰ ਔਖੀ-ਸੌਖੀ ਘੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਤਵਾਜ਼ਨ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ। ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਮਾਰ ਖਾ ਗਏ। ਉਹ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕ, ਅਣਦਿਸਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਹਿਮ ਪਰਤਾਂ ਦੀ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸਮਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। 'ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਦੇ ਮਾਰਦੇ ਉਹ ਹੁਣ 'ਸਰਬੱਤ' ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਦੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕੌਮ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਟੁੱਟੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸ਼ਨਿਚਰਵਾਰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੀ ਪੀੜ ਦੀ ਝਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਖੂਹ ਦੀ ਤਹਿ ਵਿਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਕੋਲ ਸਿਆਸੀ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੀ ਸੀ, ਤਜਰਬੇ ਵੀ ਤੇ ਤਾਕਤ ਵੀ। ਸਬਰ-ਸੰਤੋਖ ਨਾਲ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿਆਸੀ ਜੰਦਰੇ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹੇ ਤੇ ਭੰਨੇ, ਪਰ ਉਹ ਮਾਰ ਕਿੱਥੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ? ਜਵਾਬ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਨੇ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਆਪਣੀ ਬਾਜ਼ ਅੱਖ ਰੱਖੀ- ਵੋਟ ਅਤੇ ਵੋਟਰ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਨੇ ਹਾਸਲ ਵੀ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਵੋਟਰ ਅੰਦਰ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਦੇ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਹੋਰ ਕੀ ਕੁਝ ਰਿੱਝ-ਪੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੱਲ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਵੀ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਜੇ ਕੁਝ ਧਿਆਨ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਓਪਰਾ, ਰਸਮੀ ਤੇ ਕੇਵਲ ਮੂੰਹ ਰੱਖਣਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵਾਲੀ ਪੰਥਕ

ਸੋਚ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਤੁਰਨ, ਉਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਮੋੜ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਝ ਤੇ ਜਾਚ ਸੀ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤਕ 'ਪੰਜਾਬੀਅਤ' ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੇ ਪਾਸਾਰ ਬਾਰੇ ਵੀ ਘੱਟ ਹੀ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਇਹ ਕਿਸਾਨੀ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀਆਂ ਗੂੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਦੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਕੇ ਨਾ ਕੋਈ ਅਕਾਲੀ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ

ਸਿੱਖ ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਵੱਸਦਾ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ' ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਅੰਤਰ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੇਅੰਤ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ, ਧਰਮਾਂ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਹਾਨੀ ਫੁੱਲ ਖਿੜੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਹਾਨ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਜੇ ਲਾਪ੍ਰਵਾਹੀ ਤੇ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਸਮੁੱਚਾ ਪੰਥ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਲੈ ਆਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਪੁਲਿਸ ਤੰਤਰ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਫ਼ਖਰ-ਏ-ਕੌਮ ਤੇ ਪੰਥ ਰਤਨ ਵੀ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤਾਂ ਸਿਖਰ ਹੀ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਸੜਨ, ਰੁਮਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਅਤੇ ਸਰੂਪ ਵਾਲੇ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅੱਗ ਲੱਗਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਕੀ ਘਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਛੱਤ ਕਿੱਥੋਂ ਚੌਂਦੀ ਹੈ?

ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਵਾਲੀ ਪੰਥਕ ਸਿਆਸਤ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਜਜ਼ਬੇ ਵਿਚ, ਉਸ ਦੀ ਗੁਫ਼ਤਾਰ ਤੇ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿਚ, ਉਹੋ ਜਿਹੀ ਸ਼ਾਇਰਾਨਾ ਤਰਜ-ਏ-ਜ਼ਿਦਗੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਸਾਂਝ ਕੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਪੰਥਕ ਜਜ਼ਬੇ ਉਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਟੱਬਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਕਬਜ਼ਾ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਿਆ? ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਜੁੜ ਰਹੀਆਂ? ਟੌਹੜਾ-ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਥਕ ਸ਼ਾਨ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਪੰਥ ਦੀ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਰੱਖਿਆ

ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਗੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ; ਪਰ ਬਾਦਲ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਰਣਨੀਤੀ ਪੰਥਕ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੀ ਖੇਡ ਵਿਚ ਮਸਤ ਹੈ। ਟੌਹੜਾ ਰਾਜਨੀਤੀ ਪੰਥਕ ਪਿਆਰ ਦੀ ਪਿਆਸੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅੰਤਿਮ ਹਾਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਨਦੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਬੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਆਖਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਉਥਲਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਜੇ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰ ਜੰਮੇ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਦੇ ਵੀ ਟੁੱਟਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਲਗਦੀ ਵਾਹ ਆਪਣੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਠੰਢੇ-ਤੱਤੇ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਆਸਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਦੋਸਤੀ ਸੀ। ਬਾਦਲ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਫ਼ਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ, ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤਾਬ 'ਖਾਮੋਸ਼ ਗੁਰੂ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਬਾਦਲ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਤਾਕਤ, ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੇ ਮਹਾਨਤਾ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਦੂਰ ਹਨ, ਜਦੋਂਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਜੋੜਿਆ ਹੀ 'ਸ਼ਬਦ' ਨਾਲ ਹੈ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਿਹੜੇ ਦੋ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਸਰਬੱਤ ਚੇਤਨਤਾ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਰਹੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਤੇ ਜੂਝਦੇ ਵੀ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨੀਤੀਵਾਨ ਭਾਵੇਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਨਾ; ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਆਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਧੂਰੀ, ਨੀਰਸ ਅਤੇ ਫਿਕੀ-ਫਿਕੀ ਹੁੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਸਿਆਸੀ ਸਮੀਕਰਨ ਬਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਕੀ ਅਜਿਹਾ ਸਿਹਰਾ ਤੇ ਮਾਣ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ? ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦੇਵੇਗਾ, ਪਰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸ ਤੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਹੁਣ ਦੇਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਡਲ ਦੀ ਲੋੜ

ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬਾ, ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਚ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹੋ ਜਿਹਾ ਬਣ ਗਿਆ ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਸੁਚੱਜੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਖੇਤਰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਰਾਜ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜੱਟਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਮੂੰਹ ਅੱਡੀ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਸਾਬ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੋਹਰੀ ਪੰਜਾਬ ਅੱਜ ਨਸ਼ਾਖੋਰੀ,

ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.)

ਫੋਨ: +91-93163-01328

ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ ਅਤੇ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਫਾੜੀ ਕਿਉਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ? ਹੁਣ ਇਹ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਸੁਧਾਰ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਮੀਰੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਪਰ ਲੋੜ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਯਤਨ

ਕਰਨ ਦੀ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਵਿਰੋਧ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਸਾ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੇਤੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਹਰ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੇ ਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹੁਤ ਮੁੱਲ ਤਾਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ, ਉਦਾਸੀ ਅਤੇ ਬੇਵਸੀ ਪਸਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਖ਼ੇਰੇ ਕਾਰਨ ਹੋਣਗੇ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸੋਝੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਹੀ ਹਨ। ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਬਾਕੀ ਧੰਦਿਆਂ ਵਾਂਗ ਧੰਦਾ ਬਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਹਰਣ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਿੱਤਾਂ ਦਾ ਅਪਹਰਣ, ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਅਪਹਰਣ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਦਾ ਅਪਹਰਣ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਪਹਰਣ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ੁਗਲ ਵਾਂਗ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕਸਾਰ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੰਨ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ

ਸੀਮਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਚਰਨਾਂ ਉਤੇ ਡਿੱਗੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਮੰਨ ਲੈਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਦੇ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਮਰੂਰੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਤੰਤਰ ਦਾ ਰੰਗ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੇ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਨਿਜੀ ਸਿਆਸੀ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਵਧੀਕੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚੇਤੰਨ ਵਰਗ ਨੇ ਵੀ ਬਣਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਈ, ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁਜੱਗਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ 1708 ਈਸਵੀ ਤਕ ਸਿੱਖ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਥ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਲਿਹਾਜ਼ਾ, ਸਿੱਖ ਰੰਗ ਵਾਲੀ ਲੋਕ ਹਿਤੋਸ਼ੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੌਕਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਮਰੂਰੀਅਤ ਦੇ ਉਸਰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਆਪ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖੁੱਸ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਵਾਰ ਵਾਰ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨਹੀਂ, ਬਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਦੇ ਲੜ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਵਰਤਮਾਨ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ

ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਇਸ ਗੁਰੂ ਜੁਗਤਿ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋਣਾ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਚੌਧਰ ਦੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਿਰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਲਾਲੇ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਬੋਲ ਫਿਰ ਸਾਰਥਕ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ:

ਧਾਤ ਬੁਰਛਿਆਂ ਦੀ ਸਾਡੇ ਪੇਸ਼ ਆਈ,
ਕੋਈ ਅਕਲ ਦਾ ਕਰੇ ਇਲਾਜ ਯਾਰੇ।
ਜੰਗਾਂ ਤਾਂ ਸਦਾ ਨਾਬਰੀ ਸੁਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ
ਹੀ ਲੜੀਆਂ ਹਨ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੇਖ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਧਰਮ ਆਧਾਰਿਤ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਲੱਗਿਆਂ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿਚ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰੋਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੜਾਕੂ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਸਭ ਭੇਤੀ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਾੜ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਣੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੁਭ ਕਾਰਜ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪ ਹੀ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀਅਤ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜੇ ਸਿਆਸੀ ਧੜੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਖੁੰਢਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਚੌਧਰ ਦੀ ਥਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਸੇ ਸਿੱਖ ਸੁਰ ਵਿਚ ਤੁਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਸਿੱਖ ਰੀੜ ਦਾ ਮਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਗਰਜ਼ਾਂ ਦੀ ਬਲੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤਕ, ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ

ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਹਾਸਲ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੇਲੋੜੇ, ਬੇਅਸਰ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਵਿਹਾ ਗਏ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਅਜੇ ਵੀ ਜੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹੀ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ 'ਜਾ ਕਉ ਕਰਤਾ ਆਪ ਖੁਹਾਏ ਖਸ ਲਏ ਚੰਗਿਆਈ'। ਅਜਿਹੀ ਹਾਲਤ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਆਪ ਸਹੇਤ ਲਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਆਸਤੀ ਪਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਹੜੀਆਂ ਰੂਹ ਦੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਮਾਇਆ ਨਾਲ ਬਿੰਦੀ ਹੋ ਗਈ ਸਿਆਸੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੀ ਮਸਲਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸੱਚ ਸਮਝਣ ਨੂੰ। ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਵਿਰਾਸਤੀ ਅਕਾਲੀਅਤ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗ ਗਈ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀਅਤ ਦੀ ਨਿਹਿਤ ਊਰਜਾ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀਵਾਦ ਵਜੋਂ ਸਿਧਾਂਤਕੀ ਵਿਚ ਢਾਲੇ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮਾਡਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਰਾਏ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨਾਲ ਨਿਭਾਇਆਂ ਸਹਿਜ ਸਥਾਪਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮਾਡਲ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ, ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀਵਾਦ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਦਾ ਰਾਹ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਵਰਤਮਾਨ ਸੰਕਟ ਦੀ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਅਕਾਲੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਸ ਰਾਹ ਪੈ ਕੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਰਵਾਇਤਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਮੀਟਣਾ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖੀ ਭਾਰੀ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਲਿਖਤਮ

ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰ

ਫੋਨ: 408-915-1268

ਕੈਸਾ ਇਤਫ਼ਾਕ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਤੇਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਸੀ, ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ 2015 ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿਚ ਬਾਦਲ ਦਲ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਉਹ ਦਿਨ ਯਾਦ ਆ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਪੰਥ-ਪ੍ਰਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਲੱਗੀ ਸੀ। ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਵਰਤਮਾਨ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਬੰਦਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਉਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਜਿਸ ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੇ ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ ਤੋਂ ਵਿਗੜੇ ਪੰਥਕ ਹਾਲਾਤ ਸਦਕਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ, ਇਕ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ, ਇਸੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਬਾਬੇ ਦੀ ਉਸ ਦਿਨ ਡੱਬਵਾਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਚੁਰ ਚੁਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਛਤਰਪਤੀ ਨਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸੰਨ 2002 ਦੇ ਅਕਤੂਬਰ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 23 ਤੇ 24 ਤਰੀਕ ਦੀ ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਰਾਤ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਚਲੇ ਚੋਟਾਲਾ ਫਾਰਮ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸਾਂ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਫਾਰਮ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਵੱਡੇ ਗੇਟਾਂ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਪਹਿਰਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਅੱਧੀ ਰਾਤੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਸਾਂ।

ਸਮੇਂ ਦਾ ਗੇੜ ਦੇਖੋ- ਡੇਰੇਦਾਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈ ਬਿਹਬਲ ਹੋ ਕੇ ਚੱਕਰਵਿਉ ਵਿਚ ਫਸਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ, ਉਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਡੇ ਵਿਚ ਤਾੜਨ

ਬਾਦਲਾਂ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵੇਲਾ

ਵਾਂਗ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮਹੱਲ ਵਿਚ ਵਾਤ ਆਇਆ ਸੀ, ਅੱਜ ਉਹੀ ਚੋਟਾਲੇ ਇਸ ਸਾਧ ਨੂੰ ਆਪਣਾ 'ਦੁਸ਼ਮਣ' ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਿੱਤ ਸਦਕਾ, ਚੋਟਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾ ਕੇ ਇਸ ਸਾਧ ਦੇ 'ਮੁਆਫੀਨਾਮੇ' ਤੇ 'ਰੱਦਨਾਮੇ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਚਲੋ ਖੈਰ! ਇਹ ਸਾਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਮੈਂ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖੇ ਦੋ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਚੋਟਾਲਿਆਂ ਦੇ ਜੰਗਲ ਜਿਹੇ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਫਾਰਮ ਤੋਂ 5-6 ਮੀਲ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਕੇ ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਰਾਹ ਜਾਂਦੇ ਟਰੈਕਟਰ 'ਤੇ ਬਹਿ ਕੇ, ਕਿਵੇਂ ਡੱਬਵਾਲੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸਾਂ। ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਆਈਆਂ 'ਮੁਸੀਬਤਾਂ' ਦੀ ਕਥਾ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਬਾਗੀਆਂ ਦੀ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਕਰਨ-ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕੈਸੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ; ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਐਨੀਆਂ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਤੇ 'ਉਮਰ ਭਰ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ' ਸਮਝੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ 'ਸ਼ਾਹੀ ਆਫਰਾਂ' ਠੁਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਵੱਡਾ ਜਿਗਰਾ ਤੇ ਸਿਦਕ ਚਾਹੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਕ ਬਾਗੀ ਨੂੰ, ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਕਦੀ ਅਜਿਹੇ 'ਕੁੱਤੇ ਕੰਮਾਂ' ਨਾਲ ਵਾਹ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਅਜਿਹੇ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਕਾਉ ਬੰਦੇ ਆਪਣਾ ਮੁੱਲ ਵੀ ਪੂਰਾ ਲੈਂਦੇ ਨੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਏ ਸਿਦਕੀ ਮਰਦ ਆਪਣੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮਾਟੋ ਰੱਖਦੇ ਹਨ:

ਜੱਗ ਦੀ ਬਦਲ ਬਦਲ ਫਿਰ ਬਦਲੇ
ਸਰਮਦ ਨਾ ਸੁਕਰਾਤ ਬਦਲਦੇ।

ਬਾਦਲ ਦਲ ਤੋਂ ਬੰਦ-ਖਲਾਸੀ ਦੀ ਤਰੀਕ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵਾਸਤੇ ਨਿਯਤ ਮਿਤੀ 12 ਨਵੰਬਰ ਤੱਕ, 20 ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਗੁਜ਼ਾਰੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਵਾਂਗ ਮੁੜ ਹਰੀ ਹੋ ਗਈ, ਜਦ ਮੈਂ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਯਾਦ ਆਇਆ ਜਦ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਗੇੜਿਆਂ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਂ।

24-25 ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਢਾਹਾਂ ਕਲੇਰਾਂ ਹਸਪਤਾਲ (ਬੰਗੇ) ਜਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ

ਲਈ ਜੋਬ ਕਰਦਾ ਸਾਂ। ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚੀਂ ਲੰਘਣ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਇਕ ਬਿਆਨ ਲਿਖ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਇਬਾਰਤ ਲਿਖੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਡਰ, ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਲਾਲਚ ਅਧੀਨ ਵੋਟ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣੀ, ਸਗੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੋਟ ਪਾਵਾਂਗਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਿਆਨ ਕਾਹਦਾ ਛਪਿਆ, ਤਰਬੱਲੀ ਹੀ ਮੱਚ ਗਈ। ਧੜਾ-ਧੜ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਨਾਲ ਹੀ ਬਾਦਲ ਦਲੀਆਂ ਦੇ ਮੈਨੂੰ 'ਪਤਿਆਉਣ' ਵਾਲੇ ਸੁਨੇਹੇ ਵੀ ਮਿਲਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਤੋਂ ਆ ਕੇ ਮਸੀਂ 4-5 ਰਾਤਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਚੈਨ ਨਾਲ ਸੁੱਤਾ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਵਧਾਈਆਂ ਤੇ ਮੁਫਤ ਦੀਆਂ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੀਆਂ ਸਲਾਹਾਂ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮੱਤ ਹੀ ਮਾਰ ਲਈ। ਇਕ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜੋ ਉਦੋਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਵਾਲੇ ਸਰਬ ਹਿੰਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਸੋਭਾ ਵਧਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਸਾਧਾਰਨ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜ ਕੇ ਆਖਿਆ, "ਆਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਕਾ ਭਾਈ ਲਾਲੋ, ਹੰਕਾਰੀ ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਆਇਆ ਐ ਬਈ।"

ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸ. ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਾਥੀ ਮੇਰੇ ਕੱਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਦੀ ਬਦਖੋਈ ਵਾਲੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸੂਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੁੱਕੀ।

ਸੁੱਖ-ਸਬੀਲੀ ਵਾਲੀ ਇਸ ਮਿਲਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਇਜਲਾਸ ਦੀ ਤਰੀਕ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀ ਗਈ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਮੇਰਾ 'ਕਾਫੀਆ ਤੰਗ' ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਬੰਗਾ, ਬਲਾਚੋਰ ਤੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਮੇਰੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤੀ ਆਉਣ। ਇਕੋ ਹੀ ਗੱਲ 'ਚਲੇ ਜੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ।' ਇਸ ਸਿਰ-ਖਪਾਈ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮੈਂ ਰੂਪੋਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਆਪਣੇ ਸਲਾਹੂ ਮਿੱਤਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਭਾਰਟਾ ਦੇ ਇਕ ਐਨ.ਆਰ.ਆਈ. ਦੋਸਤ ਦੀ ਕੋਠੀ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ। ਸੋ, ਉਥੇ ਮੈਂ ਗੁਪਤਵਾਸ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੂਰੀਆਂ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕੋਠੀ ਵਿਚ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ਾਮ ਰੋਟੀ

ਪਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਗਈ ਰਾਤ ਤੱਕ ਮੌਕੇ ਦੀ ਪੰਥਕ ਸਿਆਸਤ ਜਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਗੋਗਜ-ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾ ਇਸ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਥੇ ਅਨੰਦ ਮੰਗਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ, ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਮਾਰ ਮਾਰ ਖੜਾ ਹੋਏ ਪਏ ਸਨ। ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੁਝੰਗਰ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਕਦੇ ਜਗੀਰ ਕੌਰ। ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁਚਕਾਰ ਕੇ ਸੂਹ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਫਲਤਾ ਨਾ ਮਿਲੀ।

ਬੀਬੀ ਜਗੀਰ ਕੌਰ ਤਾਂ ਹੱਸਦਿਆਂ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪਿਆਰ ਦੇ ਆਏ- ਅਖੇ, ਤੇਰੇ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਅਸੀਂ ਸ਼ਗਨ ਦੇਣਾ ਸੀ, ਉਹ ਤੇਰੇ ਭਾਪੇ ਨੇ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣੇ ਈ ਲੈ ਲਿਆ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੇ ਕੌਡੀ-ਫੇਰੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਆਈ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਖਿਝ ਕੇ ਉਲਟਾ ਘਰ ਆਏ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰਾ ਘਰ ਵਾਲਾ ਤੁਸੀਂ ਲੁਕਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਤੇ। ਘਰੇ ਕੌਣ ਕੌਣ ਆਇਆ, ਉਸ ਨੇ ਕੀ ਕੀ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਗਿਆਨੀ ਭਾਰਟਾ ਤੋਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ।

ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਦੇ ਧੰਦਿਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਬੋੜਾ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਅਖੇ, ਅੱਜ ਸ. ਬਾਦਲ ਨੇ ਫੋਨ 'ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿੰਨਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਕਹਿੰਦੇ, ਬੀਬਾ ਸਾਨੂੰ 'ਕਾਕਾ ਜੀ' ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਦਿਓ, ਉਹ ਕਿਥੇ ਨੇ? ਉਹ ਜੋ ਮੰਗਣ, ਅਸੀਂ ਦੇਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹਾਂ। ਜੇ ਕਹੋ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਬੱਸ ਸਮੇਤ ਪਰਮਿਟ ਸਵੇਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਆ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਮਿਲਾ ਦਿਓ 'ਜਥੇਦਾਰ ਸਾਬ' ਨਾਲ! ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ 'ਕੀਮਤ' ਸੁਣ ਕੇ ਸੁਆਦ ਆ ਗਿਆ:

ਬਿਕਨੇ ਪਰ ਆ ਹੀ ਜਾਉ ਤੋਂ
ਕੀਮਤਾਂ ਘਟ ਜਾਤੀ ਹੈਂ ਅਕਸਰ।

ਨਾ ਬਿਕਨੇ ਕਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋ ਤੋਂ
ਕੀਮਤਾਂ ਔਰ ਬੜ੍ਹ ਜਾਤੀ ਹੈਂ।

ਪੌਣੇ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਸ 'ਅਗਿਆਤ ਵਾਸ' ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਦਲੀਆਂ ਦੇ ਅਤਿਕੇ ਆਉਣੋਂ ਤਾਂ ਬਚਿਆ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਇਕ ਦਿਨ ਅਚਾਨਕ 'ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ' ਦੇ ਘੇਰੇ

ਵਿਚ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲੁਕ-ਛਿਪ ਕੇ ਢਾਹਾਂ ਹਸਪਤਾਲੋਂ ਦਵਾਈ ਲੈਣ ਗਏ ਦਾ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਨ, ਜੋ ਵਿੰਗੋ-ਟੇਢੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਇਹ ਤਾਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਵੋਟ ਕਿਸ ਨੂੰ ਪਾਉਣੀ ਹੈ। ਸੋ, ਮੇਰੀ ਇਕ ਵੋਟ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖੇਮੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਤੰਤਰ ਵੀ ਮੇਰੀ ਪੇੜ ਨੱਪ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਦੀ ਕਾਰ ਵਿਚ ਢਾਹਾਂ ਕਲੇਰਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਗਿਆ। ਡਾਕਟਰ ਹਾਲੇ ਸਟੈਥੋਸਕੋਪ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਚੈਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਲਿਨਿਕ ਵਿਚ ਐਸ. ਐਸ. ਪੀ. ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਆਣ ਵੜੇ। ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਡਾਕਟਰੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ 'ਸੌਰੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ।

'ਵਾਹ ਨੀ ਸਿਆਸਤੇ ਤੇਰੇ ਰੰਗ! ਵੋਟ ਬਦਲੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਜਲਵੇ ਦਿਖਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ!!' ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮਿਲਣੀ-ਪੈਗਾਮ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਧਰ ਮੇਰੇ ਘਰ, ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੱਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਾਹ ਵਾਹ! ਕੈਸਾ ਹੁਸੀਨ ਤੇ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਸਮਾਂ ਸੀ ਉਹ!

ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾਣ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਆਪਣਾ 'ਮੁੱਲ' ਪੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸਾਂ। ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਸਹਿਜ ਨਾਲ ਸਮਝਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸ. ਬਾਦਲ ਦੀ ਬ-ਨਿਸਬਤ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਸੋਚ ਵਾਲਾ ਆਗੂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕੈਪਟਨ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਓ ਕਿ ਉਹ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ, ਮੈਂ 12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਵੋਟ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਉਣੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਉਠ ਕਿਸ ਕਰਵਟ ਬੈਠੇਗਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ਖ਼ਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਮੁੜ ਕੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਂ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਦੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਨਾਲ ਰਲੇਵੇਂ ਵਿਰੁਧ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਸਨ।

ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ,
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦੇ 17 ਅਤੇ 24 ਅਕਤੂਬਰ 2015 ਵਿਚ ਕਾਲਮ 'ਸ਼ਬਦ ਝਰੋਖਾ' ਹੇਠ ਛਪੇ 'ਖੂਹ ਪੁੱਟੀਏ' ਅਤੇ 'ਕੁੱਪੀ ਬਈ ਕੁੱਪੀ' ਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕਕਸ਼' ਦਾ ਅਰਥ 'ਕੱਖ' ਹੈ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ 'ਕੱਖ' ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਬਦ-ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 'ਕਕਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ; ਛੁਪਣ ਦਾ ਸਥਾਨ, ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਮਰਾ, ਨਿਜੀ ਕਮਰਾ (Cabin), ਸਧਾਰਨ ਕਮਰਾ, ਖੋਲ ਅਤੇ ਗੁਫਾ ਆਦਿ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਹ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਪਰੋਕਤ 'ਕਕਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੀ ਹਿੰਦੀ ਸ਼ਬਦ 'ਕਕਸ਼' (ਜਮਾਤ) ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੁੱਪ ਜਾਂ ਕੁੱਪੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਪਾ ਕੇ ਜਾਂ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਕਸ਼ ਜਾਂ ਕਮਰਾ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਛੁਪਣ ਦੇ ਸਥਾਨ (ਖੋਲ) ਵਿਚ ਚਲੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ 'ਕਕਸ਼ਪ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਕੱਛੂਕੁੰਮਾ' ਹੈ। ਉਂਜ 'ਕੁੱਪ' ਸ਼ਬਦ 'ਕੁਤੁਪ' ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੈ।

ਬਲਜੀਤ ਬਾਸੀ ਦਾ ਇਹ ਕਿਆਫ਼ਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਪ (ਖੂਹ), ਕੁੱਪ ਤੇ ਕੁੱਪੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕੋ ਸ੍ਰੋਤ ਤੋਂ ਬਣੇ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਸਮਾਨ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਲਗਾਂ-ਮਾਤਰਾਂ ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਬਦਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵੱਲ ਤਾਂ ਉਹ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਹੀ ਸਾਰੀ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੂਜਬ ਖੂਹ ਅਤੇ ਕੁੱਪੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਵੇਂ? ਕੀ ਖੂਹ ਤੇ ਕੁੱਪੀ ਵੀ ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਦਰਅਸਲ ਉਹ 'ਕਕਸ਼'

‘ਖੂਹ ਪੁੱਟੀਏ’ ਅਤੇ ‘ਕੁੱਪੀ ਬਈ ਕੁੱਪੀ’

ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ 'ਕੱਖ' ਕਰੀ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੱਖਾਂ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਘੁੰਮੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। 'ਕਕਸ਼' ਦਾ ਅਰਥ ਇੱਥੇ ਖੋਲ, ਗੁਫਾ, ਟੋਆ, ਕਮਰਾ ਜਾਂ ਛੁਪਣ-ਸਥਾਨ ਆਦਿ ਹੈ, 'ਕੱਖ' ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਰਥਾਂ ਵੱਲ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਉਂਜ ਕੰਮ ਹੈ ਵੀ ਸਿਰਤ ਦਾ।

'ਕੁੱਪ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਕੁ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ- ਨਿਘਾਰ, ਗਿਰਾਵਟ, ਨਿਵਾਣ ਆਦਿ ਹੈ ਅਤੇ 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਪਾਣੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਆਬ' ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਹੀ 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਭਾਵ 'ਜਲ' ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਇਹ ਅਰਥ ਕਿੱਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ? ਇਹ ਵੀ ਉਹੀ ਦੱਸਣ ਕਿ ਆਬ (ਫਾਰਸੀ) ਸ਼ਬਦ ਪਹਿਲਾਂ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦਾ 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ? (ਭਾਵੇਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਅਪ' ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਅਰਥਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਵੀ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਕਰ ਲੈਣ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਫਾਰਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਆਬ' ਤੋਂ 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵੀਂ 'ਖੋਜ' ਹੈ।

'ਕੁ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਉਪਰੋਕਤ ਅਰਥ ਗਲਤ ਹਨ। ਆਮ ਵਰਤੋਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਕੁ' ਵੀ ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਅਗੇਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ- ਬੁਰਾ। ਕੁਸ਼ੱਤ, ਕੁਪੱਤ, ਕੁਲੱਖਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਅਗੇਤਰ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣੇ ਹਨ। 'ਕੁ' ਧੁਨੀ ਦੇ ਦੋ ਅਰਥ ਹਨ। ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਇਸ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਾਰਨ ਇੱਥੇ 'ਕੁ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਬਣੇ ਕੁੱਪ, ਕੂਪ ਜਾਂ ਕੁੱਪੀ ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਹੋਰ ਹਨ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਨਿਰਾਧਾਰ ਕਿਆਫੇ ਨਾ ਲਾਏ ਜਾਣ। ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮੂਲ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਬੂਤ ਉਹ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਾਂ ਜਾਂ ਅਪਭ੍ਰੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਣ। 'ਅਪ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਅਗੇਤਰ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ 'ਬੁਰਾ' ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਅਪਮਾਨ, ਅਪਸ਼ਬਦ, ਅਪਜਸ ਆਦਿ, ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੇ Hive ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਹੀ 'ਕੁੱਪ' ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਾਂ, ਕੱਪ (Cup) ਸ਼ਬਦ ਦੀਆਂ ਧੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ ਹਿੰਦ-ਆਰਿਆਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕਾਰਨ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

'ਦੀਪ' ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਵੀ 'ਪ' ਜਾਂ 'ਅਪ' ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥ ਪਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋਏ? ਦੀਪ (ਦਵੈ+ਪ ਜਾਂ ਅਪ) ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਬਾਸੀ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ 'ਦਵੈ' ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਰਥ 'ਦੋ' ਹਨ ਅਤੇ 'ਅਪ' (ਇੱਥੇ 'ਅਪ' ਨਹੀਂ 'ਪ' ਦੀ ਧੁਨੀ ਹੈ) ਦੇ ਅਰਥ ਪਾਣੀ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸੋਚਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੀਪ 'ਦੋਹ' ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਘਿਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਚਹੁੰ' ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ? ਇੱਥੇ ਵੀ ਕੇਵਲ 'ਪ' ਦੀ ਧੁਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੇਲ ਤੋਂ 'ਦੀਪ' ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਾਲਾ 'ਅਪ' ਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਟਪਾਰਾਂ ਨਾ ਲਾਈਆਂ ਜਾਣ। 'ਦਵੈ' ਦੇ ਅਰਥ ਜ਼ਰੂਰ ਦੋ ਹਨ ਪਰ 'ਦੋ' ਦੇ ਅਰਥ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਪਾਣੀ ਲਈ ਨਹੀਂ।

ਨੋਟ: ਮੈਂ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਖੋਜ ਕਰ

ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਇਹ ਖੋਜ ਲਗਭਗ ਮੁਕੰਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਜ-ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ 'ਸ਼ਬਦ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇ?' (ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ) ਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਲਿੱਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਅਰਥ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਇਸ ਪੱਤਰ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਧੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਡਾਕ

ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਪੱਤਰ ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਛਾਪ ਦਿਓਗੇ। ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਵੀ ਚੀਰ-ਫਾੜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

—ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਲੰਗੜੋਆ

ਫੋਨ: 91-98884-03052

ਕੁਲਾਮ ਰੋਡ, ਗਲੀ ਨੰ. 5,

ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਨਗਰ, ਨਵਾਂਸ਼ਹਿਰ।

ਧਰਮ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ

ਜਿਸ ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਮੀਰੀ-ਪੀਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਿੱਲੀ ਆਖਰ ਬੈਲਿਓਂ ਬਾਹਰ ਆ ਹੀ ਗਈ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ, ਜਿੰਦੂਆ ਤੇ ਰਸ-ਬਿੰਦੂਆ ਦੋਵੇਂ ਸਕੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਅਫਵਾਹ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚੋਂ ਐਲਾਨ ਕਰਕੇ ਜਿਵੇਂ ਦਾਦਰੀ ਵਿਖੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਤਲ, ਦਲਿਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਸਾੜਨ, ਨਾਮਵਰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਚੁਪ ਰਹੇ, ਵੀ.ਕੇ. ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ ਛਪਿਆ, "ਕੋਈ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਪੰਥਰ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਕੇਂਦਰ ਕਿਵੇਂ ਜਿਮੇਵਾਰ?"

2007 ਵਿਚ ਸਿਰਸਾ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਛੇਕਣਾ, 2015 ਵਿਚ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ, ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਫਿਰ ਛੇਕਣਾ, ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਰਮੀ-ਪ੍ਰਯੋਗਵਾਦ ਹੈ? ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦੂਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸਾਫ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ

ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਅਤੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉਪਰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਹਿਬ ਝੁਲਾ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨਾ, ਦੂਰ ਬਦਲੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਦਾਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਪੰਚ-ਪ੍ਰਧਾਨੀ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੈ।

ਇਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੁਬਹੂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਮਹੰਤਾਂ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤਾਂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸੰਤ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਬਾਬਾ ਜੀ, ਮਹੰਤ ਗੁਰੂਘਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ, ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ। ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਮਹੰਤ ਚੰਗੇ ਹੋਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੱਢਣਾ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਭਲਾ ਹੋਵੇ।

—ਡਾ. ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

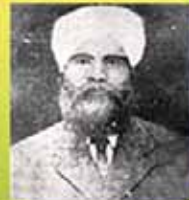
ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ

IN THE LONG JOURNEY OF INDIAN FREEDOM MOVEMENT

ਸੇਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਜਿੰਦਗੀਏ ਬੜੀ ਔਖੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਢੇਰ ਸੁਖੱਲੀਆਂ ਨੇ
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਚ ਪੈਰ ਪਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੱਖ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਨੇ
**Celebration of 100th years of martyrdom of
Sardar Kartar Singh 'Sarabha' and six others
hanged in Lahore &
150th years of two Namdhari Singh's Hanged
in Ludhiana (PB)**

Sunday 22th November 2015 Time 12:00 Noon to 6:00 pm

Address : **Hillside Banquet**

206-12 Hillside Ave Queens Village, NY 11427 (Ph 718-464-9100)

Organized By

Indo - American Heritage Foundation Of New York

Onkar Singh Domeli
Chairman
347-476-1604

Manmohan Pooni
President
347-753-5940

Sarmukh Singh
Secretary
917-294-6430

Jaikaran Singh
Joint Secretary
917-293-6953

Sukhbir Singh
Treasurer
917-650-1923

229.⁹⁹

Out the Door
LP22.5 CASH ONLY

REPAIR TIRE & WASH

Davinder

**INDIANA
LOCATIONS**

• **HWY 70, EXIT 123 SPICELAND IN
OFFER GOOD AT THIS LOCATION ONLY**

ਮਕੈਨਕ ਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਹਰ ਤਰਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਰਿਪੇਅਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਕ ਵਾਰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਜਰੂਰ ਦਿਓ

Call : 765-717-7750

ਸਰਬ ਧਰਮ ਸੰਮੇਲਨ 'ਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੇਵਾ ਤੇ ਸਰਬਤ ਦੇ ਭਲੇ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ

ਸਾਲਟ ਲੇਕ ਸਿਟੀ, ਯੂਟਾ (ਬਿਊਰੋ): ਛੇਵੀਂ ਪੰਜ ਰੋਜ਼ਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਆਫ ਵਰਲਡ ਰਿਲੀਜਨਜ਼ ਇਥੇ 15 ਤੋਂ 19 ਅਕਤੂਬਰ ਤੱਕ ਹੋਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 73 ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੇ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬ 10

ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦਾ ਮਾਡਲ

ਹਜ਼ਾਰ ਲੋਕ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ। ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਮਿਲ ਬਹਿ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਮੁੜ ਕਿਵੇਂ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਤਕਰੀਰਾਂ, ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ, ਪੈਨਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਿਆਂ, ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ, ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੁੱਥਾਂ ਅਤੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਅਮਨ ਤੇ ਨਿਆਂ ਲਈ ਰਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਤਹੱਈਆ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਡੁੱਲ੍ਹੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਸਾਲਟ ਪੈਲੇਸ ਵਿਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 300 ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕੀਤੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਘੇ ਨਾਮ ਲੰਦਨ ਤੋਂ ਲਾਰਡ ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰਡ ਆਈ ਏ ਐਸ ਅਫਸਰ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਸਿੱਖ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਰੀਬ 50 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖ ਅਕੀਦਿਆਂ

ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਰੂਪ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕੀਤੀ। ਅਮੈਰਿਕਨ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬੁੱਥ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਸਿੱਖ ਸਾਹਿਤ, ਪੈਂਫਲਟ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ

ਨੁਮਾਇਸ਼ ਲਾਈ। ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੱਗਾਂ ਦੇ 5 ਬਾਨ ਮੰਗਵਾ ਕੇ ਦਸਤਾਰ ਸਜਾਉਣ ਦਾ ਬੁਝ ਵੀ ਲਾਇਆ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਉਪਰਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਰਮਨ ਪਿਆਰਾ ਰਿਹਾ। ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਹਾਲ ਦੇ ਬਰਾਮਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾਈ ਇਕ ਵੱਖਰਾ ਹੀ ਨਜ਼ਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ

ਦਸਤਾਰਾਂ ਸਜਾ ਕੇ ਪਹੁੰਚਣਗੇ। ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਇਸ ਉਪਰਾਲੇ ਦੀ ਕਾਫੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਹੋਈ।

ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਲੋਂ ਪੰਜੇ ਦਿਨ ਕਰੀਬ 5

ਹਜ਼ਾਰ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਲਈ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਖਾਤਰ ਡਾ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨੀ ਅਧੀਨ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਕ ਲੰਗਰ

ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਛਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਸੌ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਕੂਲਾਂ/ਕਾਲਜਾਂ ਤੋਂ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ। ਹਰ ਸੇਵਾਦਾਰ

ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ, ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਅਟਲਾਂਟਾ, ਬਰਮਿੰਘਮ (ਯੂ ਕੇ) ਦੇ ਟਰਸਟੀ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਭਾਂਤ-ਸੁਭਾਂਤੇ ਖਾਣੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਆਏ ਬਾਵਰਚੀਆਂ ਨੇ ਸ. ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਲੰਗਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥਾ ਦੇ ਭਾਈ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਵਰਤਾਇਆ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਨਾਲ 70 ਸੇਵਾਦਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ।

ਚਿੱਟੇ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿਚ ਸਜੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਸਾਡੇ ਧਰਮ ਵਿਚ ਕਿੰਨੇ ਪਿਆਰ ਤੇ

ਨੂੰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਲੰਗਰ ਕਮੇਟੀ ਵਲੋਂ ਇਕ ਟੀ-ਸ਼ਰਟ ਮੁਫਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਰ ਇੱਛਾਵਾਨ ਸੇਵਾਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸੇਵਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਕ ਜਥੇ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਜੋੜਾ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਰੀਬ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਪਟਕੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਚਿਆਂ ਦੀ ਇਕ ਨੁਮਾਇਸ਼ ਵੀ ਲਾਈ। ਕੁਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਦੇ ਭਲੇ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਨਿਰਮਾਣਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਆਏ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਡਾ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ ਨਾਲ ਫੋਨ 847-991-7761 ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Punjabi American Organization

Proudly Present

Diwali Dhamaka 2015

November 6th (Friday)

@ Waterford Banquet

933 S Riverside Dr, Elmhurst, IL 60126 Ph: (630) 279-0270

Singer Rohit Parekh and Pavithra Anand

The evening will include Live Orchestra and DJ, Music, Singing, Dance, Fireworks and much more!

Tickets: VIP, Adult: \$50
Kids 6-18: \$25
Kids under 5 are free

Time:

Appetizers - Dinner - 4 Hour Open Bar 8:00 PM to Midnight

**For More
Info.:**

Nahia Walia 847-687-9074

Davinder Singh 847-708-3439

Savi S. Attal 847-630-4916

Navjot Bajwa 312-446-4432

Gulzar S. Multani 708-774-2999

Jesee Singh 847-606-3664

Sukhwinder Hunjan 312-909-5354

Aarti Singla 630-479-3661

Paul Dandona 815-505-5767

Nick Gakhal 630-688-3570

Manisha Garg 224-626-8360

Jasbir Suga 708-715-1734

ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਸਰਹਾਲਾ ਖੁਰਦ

ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੇ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ, ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟਾਰ ਤੇ ਮਹਾਨ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਦੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਣ ਵਾਲਾ ਸਰਹਾਲਾ ਖੁਰਦ ਦਾ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਵੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਮਾਤਾ ਚੰਨਣ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਰਾਮ ਦੇ ਘਰ 5 ਅਪਰੈਲ 1961 ਨੂੰ ਜਨਮੇ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਨੇ ਮਿਡਲ ਤਕ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਦਸਵੀਂ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ
ਫੋਨ: 917-375-6395

ਪਿੰਡ ਭਾਮ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਖੇਡਣ ਦਾ ਜਾਗ ਲੱਗਿਆ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਮੰਝ ਨੇ ਹੋਸਲ-ਅਫਜ਼ਾਈ ਕੀਤੀ, ਮੈਚ ਖੇਡਣ ਜਾਣ ਲੱਗੇ ਦੀ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਦੇਣੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਅੱਜ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਿਆ।

ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦਾ ਤਕੜਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਵੀ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿਚ ਦਸਵੀਂ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਗਿਆਰਵੀਂ 'ਚ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੰਗ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੋਚ ਅਲੀ ਹਸਨ ਕੋਲ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਪੋਰਟਸ ਵਿੰਗ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਲੋਂ ਕਈ ਤਕੜੇ ਮੈਚ ਖੇਡੇ। ਪੰਜਾਬ ਸਟੇਟ ਸਕੂਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਜਿੱਤਿਆ। ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਵਿੰਗ 'ਚ ਖੇਡਦਿਆਂ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ। ਸਵੇਰੇ 5 ਵਜੇ ਉਠ ਕੇ ਗਰਾਊਂਡ ਚਲੇ ਜਾਣਾ, 9 ਵਜੇ ਤੱਕ ਗੇਮ ਕਰਨੀ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਦੁੱਧ, ਅੰਡੇ ਤੇ ਫਰੂਟ ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਫਿਰ ਗਿਆਰਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦਾ ਪੀਰੀਅਡ ਲਾਉਣਾ। ਉਥੋਂ ਹੀ ਹਾਇਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕੋਚ ਨੇ ਅੱਗੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਖਰਚੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰੋ, ਸਾਰਾ ਖਰਚਾ ਉਹ ਚੁੱਕੇਗਾ; ਪਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਅੱਗੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹ ਸਕਿਆ।

ਸਕੂਲਾਂ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਖੇਡੀ। ਸੰਨ 1978 'ਚ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਨਾਦੀਆ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਖੇਡਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਟਰਾਫੀ ਜਿੱਤੀ। ਹਾਰ ਦੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਨਾ ਸਹਿੰਦਿਆਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ, ਇੰਟਾਂ-ਪੱਥਰ ਮਾਰੇ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ ਤੇ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ।

ਗਿਆਰਵੀਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਸਿਵਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਲਈ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ ਪਾਲੀਟੈਕਨਿਕ ਕਾਲਜ ਫਗਵਾੜੇ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਹੇ ਉਸ ਦੇ ਗਰਾਈਂ ਮਹਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਸ. ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਮੋਹੀ ਨੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕੋਟੇ ਵਿਚ ਫੁੱਟਬਾਲ ਦੇ ਤਕੜੇ ਖਿਡਾਰੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਤੇ ਉਹ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ, ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਤੇ ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਡੀ.ਪੀ.ਐਡ. ਨੂੰ ਲੈ ਗਿਆ। ਤਕੜੀ ਗੇਮ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਪੂਰਥਲਾ ਦੀਆਂ ਗੇਮਾਂ 'ਚ ਚਮਕਿਆ। ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੋਪਾਲ ਦਾਸ ਜਿਹੇ ਕਪੂਰਥਲਾ ਕੋਟੇ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਭਜਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਥੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣ ਕੇ ਵੀ ਕਈ ਮੈਚ ਲਾਏ। ਪੁਲਿਸ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪਿਛੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਕੰਬਾਈਡ ਰੇਂਜ ਵਲੋਂ ਮੈਚ ਖੇਡੇ।

ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ (ਐਨ.ਆਈ.ਐਸ. ਸਰਵਿਸ ਦਾ ਕਪਤਾਨ), ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗੋਲਾ (ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ), ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ (ਡੀ.ਪੀ.ਐਡ.), ਕਰਮ ਸਿੰਘ (ਸਿੱਖ ਸੈਂਟਰ), ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ, ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ (ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ) ਅਤੇ ਕੁਲਵਰਨ ਸਿੰਘ ਪਿੰਡ ਦੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਖਿਡਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਲਵਰਨ ਸਿੰਘ ਐਮ.ਐਸ.ਸੀ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦੇ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਫਸਰ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਬੜੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਵੱਸਦੇ ਹਨ।

ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਮਰਹੂਮ ਸ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਲ ਵਿਚ ਦੋ ਫੁੱਟਬਾਲ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ

ਲੇਖਕ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ

ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਏਅਰ ਵਾਈਸ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਇਕੋ ਏਅਰ-ਮਾਰਸ਼ਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਿੰਡ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਰਾਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕਾ ਵੇਖਣ ਲਈ 'ਕੱਠਾ' ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਸੰਨ 74 ਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕੋਠੀ, ਹਵੇਲੀ, ਬਾਗ-ਬਗੀਚਾ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਦੀ ਪੰਚਾਇਤ

ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਗਰਾਈਂ ਤੋਂ ਦੋਸਤ ਕੈਨੇਡਾ ਵਾਸੀ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ। ਦੋਵੇਂ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਲਾਕਾ ਮਾਹਿਲਪੁਰ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖਿਡਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਤੇ ਏਸ਼ੀਅਨ ਸਟਾਰ ਜਰਨੈਲ

ਸਿੰਘ ਪਨਾਮ, ਅਰਜਨ ਐਵਾਰਡੀ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਗੁਰਕੁਪਾਲ ਪਾਲੀ, ਪਰਸਿੰਦਰ ਪਰਮਾਰ, ਸੂਬੇਦਾਰ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਪਰਮਾਰ, ਕੁਲਭੂਸ਼ਨ ਭੁਸ਼ੀ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਤਾਰ ਤਾਰੀ, ਪੱਪੂ ਧਮਾਈ, ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਤਕੜੀ ਗੇਮ ਸਦਕਾ ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਵਕਤ ਉਹ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਸ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰ (ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ.) ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਦੋ ਭਰਾ- ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਤੇ ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਤੇ ਇਕ ਭੈਣ ਹਨ। ਗਿਰਧਾਰੀ ਲਾਲ ਬੈਂਕ ਮੈਨੇਜਰ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰੀ ਲਾਲ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਕਲੌਤੀ ਭੈਣ ਰਾਮ ਪਿਆਰੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸੁਖੀ ਵਸਦੀ ਹੈ।

ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਦੇ ਮਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਖਿਡਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਅਧਵਾਣੇ ਰਹਿ ਗਈ। ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਪਤਨੀ ਸ਼ੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰੀ ਸਮੇਤ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਘੁੰਮਣ ਫਿਰਨ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਪਹਿਲਵਾਨ ਚੈਂਚਲ ਸਿੰਘ (ਚੈਂਚਲ ਅਖਾਤਾ ਫਿਲੌਰ) ਦੇ ਪਹਿਲਵਾਨ ਬੇਟੇ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਰੱਜੇਵਾਲ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦਾ ਨਿੱਘ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਥਾਨਕ ਕਪੂਰਥਲਾ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਦੇ ਚੌਥੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਖੇਡ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ, ਓਹੀਓ ਮੌਜਾਂ ਮਾਣਦੇ ਨੇ।

ਮੀਂਹਾਂ ਝੱਖੜਾਂ 'ਚ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ ਕਿਵੇਂ, ਇਹ ਉਹੀ ਜਾਣਦੇ ਨੇ।

ਉਚੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋ ਕੇ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਮਾਣਦੇ ਨੇ।

ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਨੂੰ 'ਜੱਬੋਵਾਲੀਆ' ਉਚਾ ਚੁੱਕਦਾ ਕਿਵੇਂ, ਖੇਡ ਲਿਖਤਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਨੇ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਵਾਦ ਦੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ

■ We Ship Canadian Sweets All Over USA From Detroit, MI.

■ Our Sweets Are Original In Punjabi Taste.

■ Over 35 Years In Whole Sale & Retail Business Of Sweets & Grocery.

■ Door To Door Delivery By UPS All Over USA.

■ Minimum Order \$100 Including Delivery Charges.

■ Gift Boxes For Wedding, Birthday, Gurdwara Programs
And All Occasions.

ਵਧੀਆ ਮਠਿਆਈ
ਵਾਜ਼ਬ ਭਾਅ

ਫੋਨ: 313-963-2650

E-mail: asianfoodimports@aol.com

Bhullar Imports Inc.

1927 Rosa Parks Blvd.,
Detroit, MI 48216

Fax: 313-887-8792

Website: Bhullarimports.com

ਸਵਾਤ ਵਾਦੀ ਦਾ ਸੁਰ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ

ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਾਇਕਾ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 24 ਸਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮਿਲੀ। ਇਸ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਸਫਰ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਣਗੀਆਂ। ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਪਸ਼ਤੋ ਵਿਚ ਗਾਉਂਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬੜੀ ਮਕਬੂਲ ਹੋਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਲੱਭ ਲੱਭ ਕੇ ਸੁਣੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ

ਆਮਨਾ ਅਮੀਨ, ਲਾਹੌਰ

ਸੁਣਾਏ। ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਦਾ ਜਨਮ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸੂਬਾ ਖੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਵਿਚ ਪੈਂਦੀ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀ ਜਨਮ ਤਰੀਕ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ 1988 ਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ 2004 ਵਿਚ ਗਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਉਹ 16 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਦਮ ਉਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਛੇਤੀ ਹੀ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ। 2007 ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਸਵਾਤ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਉਤੇ ਰੋਕਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਗਜ਼ਾਲਾ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਥਾਂ ਤਬਦੀਲੀ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਬੜੀ ਰਾਸ ਆਈ। ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਸੰਸਾਰ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਬਈ ਅਤੇ ਕਾਬੁਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਗਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਗਰਾਮ ਦੇ 12 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 15 ਹਜ਼ਾਰ ਡਾਲਰ ਤੱਕ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਕਾਬੁਲ ਰੇਡੀਓ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਬਦੁੱਲ ਗਨੀ ਮੁਦੱਕਿਕ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਖਤੂਨ ਗਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਕਾਬੁਲ ਰੇਡੀਓ ਉਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕ ਵਾਰ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਫਰਮਾਇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। 2010 ਵਿਚ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਫਿਲਮਫੇਅਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 2011

ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਖੈਬਰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਨਵਾਜਿਆ ਗਿਆ। ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਦਾ ਵਿਆਹ 7 ਫਰਵਰੀ 2010 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਡੀਲਰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਖਾਨ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਛੇਤੀ ਹੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅਣਬਣ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਹਾਂਗੀਰ ਖਾਨ ਦੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੇਗਮ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਕੋਲ ਆ ਗਈ। 12 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਤਲਾਕ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ 4 ਦਸੰਬਰ 2011 ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਉਂ ਜਿੰਨੀ ਛੇਤੀ ਇਹ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨੀ ਹੀ ਛੇਤੀ ਇਹ ਟੁੱਟ ਵੀ ਗਿਆ। 18 ਜੂਨ 2012 ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਲਈ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੋ ਨਿਬੜਿਆ। ਦੋ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਸਵਾਰ ਉਸ ਅਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਸਲਾ ਹੋਰ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਏ। ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਵਾਤ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਇਹ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਪਿਉ-ਧੀ ਦਾ ਕਤਲ ਗਜ਼ਾਲਾ ਜਾਵੇਦ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਖਾਵੰਦ ਜਹਾਂਗੀਰ ਖਾਨ ਨੇ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਹਾਂਗੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ 7 ਕਰੋੜ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਾਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਗਜ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਤਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਗਜ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਧਮਕੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਗਜ਼ਾਲਾ ਵਿਆਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਭੱਦਾ ਨਾਚ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22 ਮਈ 2014 ਨੂੰ ਜਹਾਂਗੀਰ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਿਉ-ਧੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੈਸਿਆਂ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪਿਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਇਕ-ਦੋ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। 'ਗਾਗਰ ਵਿਚ ਸਾਗਰ' ਭਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਛੋਟੇ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਪਾਸ ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਕੋਈ ਵਧੀਆ ਤਸਵੀਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਵੀ ਇਸ ਕਾਲਮ ਲਈ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 7 ਨਵੰਬਰ 2015 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-193

ਢਾਹ ਕੇ ਚੌਂਕਾ ਖੌਰੇ ਕਾਹਤੋਂ ਵਿਹੜਾ ਕਰ ਲਿਆ ਖੁੱਲ੍ਹਾ।
ਕੋਠੇ ਉਤੇ ਠੰਡਾ ਪਿਆ ਏ ਰੱਖਿਆ ਜਿਹੜਾ ਚੁੱਲ੍ਹਾ।
ਧੁੱਪੇ ਬਹਿ ਕੇ ਠੰਡ ਨਹੀਂ ਲਹਿੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਾਂ,
ਸੁੱਕਦੇ ਨੇ ਇਹ ਕੇਸ ਜਦੋਂ ਤੱਕ, ਲੁੱਟ ਲਾਂ ਮੌਜ ਬਹਾਰਾਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-191

ਜੌਹਨ ਡੀਅਰ ਦੇ ਉਪਰ ਬਹਿ ਕੇ,
ਕਿਉਂ ਮਾਰੇਂ ਲਲਕਾਰੇ ਜੱਟਾ,
ਸਮਝ ਨੀ ਆਉਂਦਾ ਮੈਨੂੰ।
ਜੇ ਕੱਦੂ ਕਰਕੇ ਨਿੱਕਲੇ ਹੁੰਦੇ,
ਪਛਾਣ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਆਉਂਦੀ ਨਾ,
ਫੇਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਤੈਨੂੰ।
-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਪਿੰਡ: ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਬਲਦਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਟੱਲੀਆਂ
ਬੀਜਦੇ ਸੀ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨਾ-ਛੱਲੀਆਂ।
ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਟਰੈਕਟਰ ਆ ਗਏ
ਬਲਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਰੋਹਤਿਆਂ 'ਚ ਪਾ ਲਏ।

ਹਾੜੀ ਸਾਉਣੀ ਬੀਜ ਤੇ ਵੱਢ ਲੈਂਦੇ ਨੇ
ਪਲਾਂ ਵਿਚ ਪੱਕੀ ਫਸਲ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਨੇ।
ਟਰਾਲੀ ਵਿਚ ਲੱਦ ਫਸਲ ਮੰਡੀ ਵੇਚਦੇ
ਮਗਰ ਪਾ ਰੋਟਾਵੇਟਰ ਵੱਟ ਕੱਢੇ ਖੇਤ ਦੇ।
ਜੱਟਾਂ ਨੇ ਟਰੈਕਟਰ ਬਣਾ ਛੱਡੇ ਲਾਰੀਆਂ
ਕੱਢ ਆਉਂਦੇ ਨੇੜੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਗਤੀਚਾਰੀਆਂ।
ਟੋਚਨਾਂ ਤੇ ਰੇਸਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਭੱਟੇ ਚਲਦਾ
ਖੇਤੀ ਲਈ ਹੀ ਵਰਤੋਂ ਲੋਹੇ ਰੂਪੀ ਬਲਦਾ।
-ਸਤਵਿੰਦਰ ਥਾਂਦੀ ਦੌਲਤਪੁਰੀ
ਇੰਡੀਆਨਾ।

ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ
ਜਾਪੇ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਸਰਦਾਰ।
ਜੌਹਨ ਡੀਅਰ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ
ਜਿਵੇਂ ਹੀਰ ਰਿਹਾ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮਾਰ।
ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਏ ਛੱਡ ਕੇ ਖੇਤੀ
ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਕੇ ਜਿੰਦਰਾ।
ਇਥੇ ਚਲਾਉਂਦਾ ਏ ਜੌਹਨ ਡੀਅਰ
ਉਥੇ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ ਮਹਿੰਦਰਾ।
ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਣ ਬਈ ਆ ਕੇ
ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ-ਕੈਨੇਡਾ।
ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਇੰਡੀਆ 'ਚ
ਖਾਣਾ ਸੀ ਫਿਰ ਠੇਡੇ 'ਤੇ ਠੇਡਾ।
-ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ
ਫੋਨ: 718-690-8403

ਸਾਦਾ ਲੰਗਰ

ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਦੀਵਾਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਿਹਤ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਲਈ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਸੱਦਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਲੰਗਰ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਫਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਚੈਕ-ਅੱਪ ਕਰਕੇ ਦਵਾਈਆਂ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰੀਜ਼ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਤੇ ਸੂਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ ਸਨ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਰ ਵਾਰ ਜੋਰ ਦੇ ਕੇ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਹ ਨਾ ਖਾਉ, ਉਹ ਨਾ ਖਾਉ।

ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਬੈਠਾ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਟੋਬਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਤੇ ਸਮੱਸੇ-ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਟੋਬਲ ਹੈ, ਅਸਲ 'ਚ ਇਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਲੰਗਰ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਬਹੁ-ਭਾਤੀ ਭੋਜਨ ਹਟਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਘਰ ਸਾਦਾ ਲੰਗਰ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਾਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੀ ਨਾ ਪਵੇ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਭਰੀਆ ਪਲੇਟਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪਵੇ।
-ਸਤਵਿੰਦਰ ਥਾਂਦੀ ਦੌਲਤਪੁਰੀ
ਇੰਡੀਆਨਾ।

ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਕਲਮਕਾਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਸਨਮਾਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮੋਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਖਿਲਾਫ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੀ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਬੈਠਕ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਪਰ ਧੱਕਣ ਤੇ ਬੋਧਿਕ ਪੱਧਰ ਦਾ ਅਤਿਵਾਦ ਫੈਲਾਉਣ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ, ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਬੋਧਣ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਉੱਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਬੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦੀ ਪਹਿਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਵੀ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਧੜੇਬੰਦੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਕ ਧੜਾ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਮੋਨ ਰੋਸ ਮਾਰਚ ਕੱਢ ਕੇ ਅਕਾਦਮੀ

ਦੇ ਦਫਤਰ ਤੱਕ ਪੁੱਜਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੀ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਲੇਖਕਾਂ ਉੱਤੇ ਸਿਆਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਲੇਖਕਾਂ ਉਪਰ

ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦੁਰਘਟਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਦੰਗੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਲੇਖਕ ਨਰਿੰਦਰ

ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਵੀ ਆਖਰਕਾਰ ਚੁੱਪ ਤੋੜੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਆਪਕ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਆਖਰਕਾਰ ਕੰਨਤ ਲੇਖਕ ਐਮ.ਐਮ. ਕਲਬੁਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਇਸ ਕਤਲ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਅਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਆਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲੈਣ।

ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਅਕਾਦਮੀ ਕੈਂਪਸ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੈਠਕ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤੇ ਉੱਤੇ ਅਕਾਦਮੀ ਮੁਖੀ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤਿਵਾੜੀ ਤੇ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੰਦਰਸ਼ੇਖਰ ਕੰਬਦ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਕਾਦਮੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫਿਰਕਿਆਂ ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ।

ਕੋਹਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਦੋਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਸਿਖਰ ਉੱਤੇ ਸੀ ਜਾਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਸਨਮਾਨ ਕਿਉਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਧੜੇ ਦੇ ਇਕ ਲੇਖਕ ਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੰਨਤ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਦਾ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਤੇ

ਜਿਥੇ ਦਾਦਰੀ ਕਾਂਡ ਹੋਇਆ ਉਥੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ। ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੋਦੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉੱਤੇ ਧੱਕਣ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਸੂਰੀਆ ਕਾਂਤ ਬਾਲੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕੀਤੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਤੇ ਖੱਬੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਲੜਾਕੂ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਿਆਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲੜਾਕੂ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੇ ਦਸਤੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਏਅਰ ਫੋਰਸ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਰਹੇ ਬੈਚ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਹਿਲਾ ਲੜਾਕੂ ਪਾਇਲਟਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੂਨ 2016 ਵਿਚ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕ ਸਾਲ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਡਵਾਂਸਡ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਏਗੀ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਜੂਨ 2017 ਵਿਚ

ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਕੋਕਪਿੱਟ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਤਿੰਨ ਸੈਨਾਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਪਹਿਲੀ ਸੈਨਾ ਹੋਏਗੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਲੜਾਕੂ ਪਾਇਲਟ ਵਜੋਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ 83ਵੇਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਮੁਖੀ ਮਾਰਸ਼ਲ ਅਰੂਪ ਰਾਹਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਹੀ ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਪਾਇਲਟ ਵਜੋਂ ਫੌਜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਏਗਾ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਮਨੋਹਰ ਪਰੀਕਰ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ। ਹਵਾਈ ਫੌਜ 'ਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 1500 ਔਰਤਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 94 ਪਾਇਲਟ ਤੇ 14 ਨੇਵੀਗੇਟਰ ਹਨ।

ਗੋਰੇ ਵੀ ਹੋਏ ਕਾਲੀ ਨਾਗਣੀ ਦੇ ਮੁਰੀਦ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਫੀਮ ਦੀ ਖਪਤ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਤਾਜ਼ਾ ਅਧਿਐਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਕ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਦੀ ਖਪਤ 4.5ਗ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 10ਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਰਵੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਫੀਮ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 23 ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਮੈਡੀਕਲ ਮਰਿਜ਼ਆਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੌਂਕ ਲਈ ਅਫੀਮ ਖਾਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਨ ਅਲਕੋਹਲ ਦੇ ਬਰਜਿਟ ਆਫ ਗਰਾਂਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਦੀਆਂ ਦਰਾਂ, ਇਸ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਫੀਮ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਫੀਮ ਦਾ ਸੇਵਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੌਜਵਾਨ ਸਗੋਂ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਅਹਿਮਦ ਵੱਲੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ

ਹਿਊਸਟਨ: ਆਪਣੀ ਬਣਾਈ ਘੜੀ ਕਾਰਨ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਇਆ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਹਿਮਦ ਮੁਹੰਮਦ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਆਪਣੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਕਤਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ 'ਕਤਰ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਫਾਰ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਸਾਇੰਸ ਐਂਡ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਡੈਵਲਪਮੈਂਟ' ਨੇ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ 14 ਸਾਲਾ ਅਹਿਮਦ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਡਿਜੀਟਲ ਘੜੀ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਟੀਚਰ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਬੰਬ ਸਮਝ ਲਿਆ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਕਾਫੀ ਬਵਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਰਾਕ ਓਬਾਮਾ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਵਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਵੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਕਤਰ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਹਿਮਦ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ

ਕਿ ਕਤਰ ਸੋਹਣਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਹਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਵੀ ਹੈ।

ਗਾਇਕ ਲਾਭ ਜੰਜੂਆ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ

ਮੁੰਬਈ: ਉੱਘੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪਿੱਠਵਰਤੀ ਗਾਇਕ ਲਾਭ ਜੰਜੂਆ ਦੀ ਗੋਰੇਗਾਓਂ ਸਥਿਤ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਲਾਸ਼ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਸਫਾਈ ਲਈ ਨੌਕਰਾਣੀ ਪੁੱਜੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਲਾਭ ਜੰਜੂਆ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਖੰਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਇਸ ਗਾਇਕ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਫਿਲਮ 'ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਬਲਿੰਗ' ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 'ਰੱਬ ਨੇ ਬਨਾ ਦੀ ਜੋਤੀ' ਅਤੇ 'ਪਾਰਟਨਰ' ਵਰਗੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉੱਤੇ ਸੰਗੀਤ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਸੋਗ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਬਣਿਆ ਜਰਮਨੀ 'ਚ ਮੇਅਰ

ਬਰਲਿਨ: ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਅਸ਼ੋਕ ਸ਼੍ਰੀਧਰਨ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਬਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਵਜੋਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲਾ ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿਚ ਬਾਨ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀਧਰਨ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਬਰਲਿਨ ਵਿਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣਗੇ। ਜਰਮਨੀ ਦੀ ਚਾਂਸਲਰ ਅੰਜੋਲਾ ਮਰਕੇਲ ਦੇ ਕ੍ਰਿਸਚੀਅਨ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸ਼੍ਰੀਧਰਨ ਨੂੰ 13 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਈਆਂ ਮੇਅਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ 50-60 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ (ਐਸ.ਡੀ.ਪੀ.) ਤੋਂ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ 21 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਗਰ ਉੱਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਸੁਸਤ ਜਾਂਚ ਰਫਤਾਰ ਤੋਂ ਹਾਈਕੋਰਟ ਖਫਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਦੇਰੀ ਉੱਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਖਿਚਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਜਵਾਬ-ਤਲਬ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਲੰਘੇ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਤਸਕਰੀ ਸਬੰਧੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾਵਾਂ, ਸਟਾਫ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਰਸਾਇਣ, ਗਲਾਸ ਵੇਅਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਮਸ਼ੀਨਾਂ/ਯੰਤਰ ਦੀ ਖਰੀਦ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ 12 ਅਹੁਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਭਰਤੀ ਭਾਵ ਆਊਟ-ਸੋਰਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਭਰੇ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਇਹ ਅਹੁਦੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੀ।

ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਵਾਬ 'ਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ

ਜਸਟਿਸ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਫਟਕਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੈ, ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਤੇ ਨਿਆਂ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜਲਦ ਤੋਂ ਜਲਦ ਨਵੀਆਂ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਲੈਬਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੁਣ ਪਹਿਲੀ ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹਕੋਟੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਥ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ-2014 ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਪੂਰਨ ਸ਼ਾਹ ਕੋਟੀ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਸੰਗੀਤ ਪੰਜਾਬ, ਕੇ.ਕੇ. ਸਵਾਮੀ ਪੁਤਲੀ ਤਮਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਭੂਚੇਰੀ, ਕਾਲਾ ਮੰਦਾਲਮ ਰਾਮ ਮੋਹਨ (ਮੇਕੱਪ-ਕਥਾਕਾਲੀ), ਰੇਬਾ ਕੰਤਾ ਮਹੰਤਾ ਮਥੋਟਾ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲਾ, ਆਸਾਮ, ਅਬਦੁਲ ਰਸ਼ੀਦ ਹਾਫਿਰ (ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ, ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ), ਕੇ. ਸਾਨਾਬੋਬੀਆ ਸ਼ਰਮਾ ਤੰਗਕਾ-ਮਨੀਪੁਰ, ਰਾਮ ਦਿਆਲ ਸ਼ਰਮਾ (ਨੌਟੰਕੀ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼), ਤੰਗਾ ਦਰਲੋਂਗ (ਲੋਕ ਸੰਗੀਤ, ਤ੍ਰੀਪੁਰਾ) ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਬੀਏਟਰ ਵਿਚ ਆਸਹਾਰ ਵਾਜੇਹਤ (ਨਾਟਕ ਲੇਖਕ), ਸੂਰੀਆ ਮੋਹਨ ਕੁਲਸ਼ਰੇਸ਼ਨਤਾ (ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ), ਚਿਤੰਬਰ ਰਾਓ ਜਾਬਾਬੇ (ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ), ਦੇਬ ਸ਼ੰਕਰ ਹਲਦੇਰ (ਐਕਟਿੰਗ), ਰਾਮਦਾਸ ਕਾਮਤ (ਐਕਟਿੰਗ), ਅੰਬੋਦ ਭੱਟ (ਬੀਏਟਰ ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ), ਮਜਨੂੰ ਨਾਥ ਭਗਵਤ ਹੋਸਟੋਟਾ (ਟਫੀਸ਼ਨਲ ਬੀਏਟਰ), ਅਮਰਦਾਸ ਮਾਨਿਕਪੁਰੀ (ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਬੀਏਟਰ) ਆਦਿ ਨੂੰ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਅਸਵਨੀ ਭਾਈਦੀ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੋਕਲ ਸੰਗੀਤ), ਇਕਬਾਲ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੋਕਲ ਸੰਗੀਤ), ਨਾਥ ਨੀਲਕਰ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵੋਕਲ ਸੰਗੀਤ), ਨਾਰਨ ਐਸ. (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ

ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ-ਤਬਲਾ), ਰੋਨੂੰ ਰਾਜਮਦਾਰ (ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਲ ਸੰਗੀਤ-ਬੰਸਰੀ) ਆਰ. ਸੰਤਨ ਗੋਪਾਲਨ (ਕਰਨਾਟਕ ਵੋਕਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ), ਤ੍ਰੀਯੂਵਲਾਪੱਤਰ ਟੀ.ਕੇ. ਕਾਲੀਅਮਬੀ (ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਬਾਵਿਲ), ਸੁਖੈਨਾ ਰਾਮ ਗੋਪਾਲ (ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ-ਗੋਤਮ), ਦਵਾਰਾਮ ਦੁਰਗਾ ਪ੍ਰਸਾਦ ਰਾਓ (ਕਰਨਾਟਕ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਲ ਮਿਊਜ਼ਿਕ (ਵਾਇਲਿਨ) ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਨ੍ਰਿਤ ਵਿਚ

ਆਰੀਆਮ ਬਾਬ ਜਾਨਰਦਾਨਨ (ਭਾਰਤ ਸਤਿਅਮ), ਓਮ ਡੋਗਰਾ (ਕੱਥਕ), ਐਨ. ਅੰਮੁਸਾਨਾ ਦੇਵੀ (ਮਨੀਪੁਰੀ), ਵੇਦਨਤਨ ਰਾਧੇ ਸ਼ਿਆਨ (ਕੁਚੀ ਪੁੰਡੀ), ਸੁਧਾਕਰ ਸਾਹੂ (ਉਡੀਸਾ), ਅਨੀਤਾ ਸ਼ਰਮਾ (ਸਾਤਰੀਆ), ਜਗਰੂ ਮਹਾਂਤੋ (ਚਾਹੂ), ਵਾਰਨਸੀ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਨਾਮੋਬਾਰੀ (ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਕੱਥਕ ਕਲੀ) ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮੁੱਚੇ ਯੋਗਦਾਨ ਤੇ ਆਰਟਸ ਪ੍ਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਅਕਸ਼ਰਾ ਕੇ.ਪੀ. ਤੇ ਇੰਦੁਧਰਮ ਨਿਰੋਦੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।

ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ ਮੁੜ ਮੋਰਚਾਬੰਦੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਰੋਲ ਆਵਾਜਾਈ ਠੱਪ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਖਿਲਾਫ ਮੁੜ ਮੋਰਚੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀਆਂ 12 ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਕਤੀ ਵਜੋਂ 23 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹੁਣ ਦੋ ਨਵੰਬਰ ਤੋਂ ਡੀ.ਸੀ. ਦਫ਼ਤਰ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਪੱਧਰੀ ਪੱਕਾ ਮੋਰਚਾ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਖੇਤ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਤਰੀ, ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ, ਉਚੇਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅੰਦੋਲਨਕਾਰੀ ਕਿਸਾਨ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ

ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੰਗਾਂ ਵਿਚ ਨਰਮੇ ਦੀ ਤਬਾਹ ਹੋਈ ਫਸਲ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ 40 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤੇ ਕਪਾਹ ਪੱਟੀ ਦੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ, ਬਾਸਮਤੀ ਦੀ 1121 ਤੇ 1509

ਕਿਸਮ ਦਾ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 5000 ਤੇ 4500 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਭਾਅ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਤੇ ਗੰਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮਿੱਲਾਂ ਵੱਲ ਖੜ੍ਹਾ 206 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਤੁਰੰਤ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ

ਵਿਧਾਇਕ ਰੂਪੋਸ਼, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੰਡਣ ਦਾ ਕੰਮ ਰੁਕਿਆ

ਬਠਿੰਡਾ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕਪਾਹ ਪੱਟੀ ਲਈ 643.58 ਕਰੋੜ ਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘੇ 22 ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ 125 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਚੈੱਕ ਵੰਡਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਉੱਠਣ ਮਗਰੋਂ ਹਾਕਮ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਵਤਨ ਤੋਂ ਭੈਅ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਧਿਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਤੇ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਵੰਡ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਪਾਹ ਪੱਟੀ ਦੇ ਨੌਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਖਰਾਬ ਹੋਈ 8.30 ਲੱਖ ਏਕੜ ਫਸਲ ਲਈ 643.58 ਕਰੋੜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਚ ਨਰਮੇ ਦੇ 2,77,254 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਦੇ ਖਰਾਬੇ ਵਾਸਤੇ 221.96 ਕਰੋੜ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 30 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ 1,52,988 ਏਕੜ ਖਰਾਬੇ ਬਦਲੇ 116.97 ਕਰੋੜ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਤਕਰੀਬਨ 11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵੰਡੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੁਕਤਸਰ ਵਿਚ ਨੁਕਸਾਨੇ 1,19,030 ਏਕੜ ਰਕਬੇ ਲਈ 95.18 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਵਾਲੀ ਮਲੋਟ ਤਹਿਸੀਲ ਨੂੰ ਮਿਲੇ 56 ਕਰੋੜ ਵਿਚੋਂ 25 ਫੀਸਦੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਖਾਲੀ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਨਿੱਤ ਪਟਵਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਿਸਾਨ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਨਕਲੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਵੇਚਣ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਹੋਏ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਘੁਟਾਲੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੁਕਣਗਾਹ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਮਾਰਕ ਐਲਾਨਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਹਵਾ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨੌਂ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤਣ ਉਪਰੰਤ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਸਥਿਤ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲੁਕਣਗਾਹ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਮਾਰਕ ਨਹੀਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਐਚ. ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਦੇ ਹੋਏ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮਾਣਹਾਨੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਸੀ. ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਤੁੜੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚਲੇ ਮੁਹੱਲਾ ਸ਼ਾਹਗੰਜ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਇਹ ਦੋ

ਮੰਜਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜ ਵੇਲੇ ਅਗਸਤ 1928 ਤੋਂ ਫਰਵਰੀ 1929 ਤੱਕ ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਮਲਵਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੈਤੋਚ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇੰਟਰਨਲ ਰੋਬਲ' ਵਿਚਲੇ ਵੇਰਵੇ ਦਾ ਜਿਕਰ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸਮਾਰਕ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 22 ਦਸੰਬਰ 2014 ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦੇ 15 ਜਨਵਰੀ 2015 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਉਪਰੰਤ ਕੇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਸੀਰੀਆ ਬਾਰੇ ਰੂਸ-ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹੱਥ ਮਿਲਾਏ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਸੀਰੀਆ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਰੂਸ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਆਖਰਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀਰੀਆ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਰੂਸ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਭੇੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰੂਸ ਨੇ 30 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਉੱਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਕਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਰੂਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਵਾਈ ਹਮਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਆਈ.ਐਸ. ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਰੂਸ ਵੱਲੋਂ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹਮਲੇ

ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਵਿਚ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਦਾ ਖਤਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋਏ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਰੂਸ ਦੇ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਕੇਸਾਂ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਰਾਜ ਭਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੇਸਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਂਜ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਰੂਟੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਹੁਰਮਤੀ ਦੀਆਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਪੁੱਜੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਵੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਕ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨ

ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਨਰਲ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਧਿਰ ਬਣਾ ਕੇ ਨਿਰਪੱਖ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰਦਿਆਂ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਵਾਸਤਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਵਾਮੀ ਵਿਵੇਕਾਨੰਦ ਮੰਚ ਕੋਟਕਪੂਰਾ

ਨੇ 16 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਤੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਜੱਜ ਮੈਂਬਰ ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਕੰਮ ਦਾ ਬੋਝ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

2025 ਤੱਕ ਵੱਧ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਸਕਦੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਬਣਨ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਇਆ ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ ਹੁਣ ਤੋਂ ਦੁੱਗਣੇ 250 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹੋਣਗੇ। ਪਰਮਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬੁਲਟਿਨ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ 'ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਫੋਰਸ' 2015' ਰਿਪੋਰਟ

ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕੋਲ 110 ਤੋਂ 130 ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ 2011 ਵਿਚ 90 ਤੋਂ 110 ਦੇ ਅਨੁਮਾਨਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ। ਇਹ ਰਿਪੋਰਟ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਮੰਤਰੀ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਈ ਡਲਿਵਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਚਾਰ

ਪਲੂਟੋਨੀਅਮ ਉਤਪਾਦਨ ਵਾਲੇ ਰੀਐਕਟਰ ਅਤੇ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਾਰਨ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਜਥੀਰੇ ਵਿਚ ਅਗਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੋਇਆ ਬਾਦਲ ਲਾਣਾ

ਜਲੰਧਰ: ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਏ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਸੱਤਾ ਪੱਖ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਾਦਲ ਵਿਖੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਛੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ- ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਬਠਿੰਡਾ, ਮਾਨਸਾ, ਮੋਗਾ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਅਤੇ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਤਰੀ, ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਤੇ ਹਲਕਾ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਮੀਟਿੰਗ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਆਮ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਸਬੰਧੀ ਡੂੰਘੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਭਾਂਡਾ ਭੰਨਣ ਬਾਰੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣਗੇ। ਸੁਖਬੀਰ

ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਰਗਾੜੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਮੂਹ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਵਿਚਰ ਕੇ ਉਕਤ

ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਹੋਈ ਪੁਖਤਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਫਾਈ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਰਤਰਫੀ ਮੰਗੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕਪਤਾਨ ਸਿੰਘ ਸੋਲੰਕੀ ਕੋਲੋਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਤਰਫ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਥੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦੇਣ ਮੌਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਭੇਜਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਅਸਰ ਹਰਿਆਣਾ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਸੂਬੇ ਬਲਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰੀ ਰੋਸ ਹੈ।

ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਉਕਤ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਵੇ ਵਿਚ ਤਾਜ਼ਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਕਰ ਕੇ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੈਲੇ ਹੋਏ ਅਕਸ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਇਖਲਾਕੀ ਸੇਕ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ ਤਿੜਕੇ ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਨੌ-ਬਰ-ਨੌ ਕਰਨ ਖਾਤਰ ਨਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਘਾਟੇ-ਨਫੜੇ ਪੂਰੇ ਕਰਕੇ ਆਗਾਮੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ 'ਫਾਈਨਲ ਮੁਕਾਬਲੇ' ਦੇ ਹਾਣ-ਪਰਵਾਣ ਹੋ ਸਕੇ।

ਦਰਅਸਲ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਵੱਡਾ ਰਾਜਸੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਕਟ ਆਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜ਼ਿੱਠਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੇ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਲਗਾਤਾਰ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਹਮਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸਗੋਂ ਕਈ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਤੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੱਡੀਆਂ ਵੀ ਭੰਨੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ?

ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਆਇਆਂ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਿਜ਼ਾਜ ਵਿਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੇਰੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਤੇ ਸਨੇਹੀਆਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਫ਼ੋਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ—“ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?” ਇਸ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਵਿਚ ਬੇਚੈਨੀ ਦਾ ਭਾਵ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚੋਂ ਤੌਖਲਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਕਿਉਂ ਭੜਕੇ ਜਾਂ ਕਿਉਂ ਭੜਕਣ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਅਫ਼ਰਾ-ਤਫ਼ਰੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ

ਹਰੀਸ਼ ਖਰੇ

ਸਭ ਕੁਝ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਸੁਲਝੇ ਹੋਏ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਐਸਾ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਅ-ਪੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ। ਹਰ ਲਿਹਾਜ਼ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਘਾਗ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਮਿਲਣੀ ਔਖੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿਚ ਸੀਨੀਅਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦਾ ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਹੇਠ ਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਪੈਦਰਪੱਥਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਬਹੁਤੀ ਗੂੜ੍ਹਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਹੁਰਹਾਲ,

ਇਹ ਤਾਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਔਜ਼ਾਰ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਹਰ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਧਰਮ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਗ਼ੈਰ-ਪਾਏਦਾਰ ਆਧਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਹਿਜ਼ ਇੱਕ ਗ਼ਲਤ ਚਾਲ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਰਾ ਬਣਿਆ ਬਣਾਇਆ ਢਾਂਚਾ ਬਿਖਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। “ਮੁਆਫ਼ੀ” ਵਾਲਾ ਵਿਵਾਦ ਇਸ ਕਦਰ ਭੜਕ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਇਹੀ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸੋਢੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਤੱਤਾਂ ਖੇਮਾ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੋਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਖ਼ਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੇਮਾ ਕਿਉਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵੱਡੇਰੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਰਾਜਤੰਤਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਖੋਜ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਆਮ ਚਲਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਰਖ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਰਖ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਖੇਮੇ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਜ਼ਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਕਿਸਾਨ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਅੰਦੋਲਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਾਚਾਰਗੀ ਦਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦੇਹਾਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੌਰ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨੀ ਅੰਦਰ ਰੋਹ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਹ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫਿਰ ਸਿੱਖ ਹਿਰਦੇ ਵਲੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਭੜਕਾਹਟ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਪਿਛਾਂਹ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਲਈ ਧਰਮ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਮਹੱਤਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਰੋਹ ਸਭਕਾਂ 'ਤੇ ਆ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹੀ ਉਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੱਤੇ ਖੇਮੇ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਆਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹਾਸਲ ਹੋਇਆ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨਰਮਦਲੀ ਆਗੂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਗਰਮਖਿਆਲੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਹੇਠ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵੀ ਕਾਫੀ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀਆਂ ਸਫ਼ਾਂ ਵਿਚ ਪਾਟੇ-ਧਾਤ ਤੋਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸਲਵਾਦੀ ਸਨਕ ਦਿਖਾਉਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ 'ਆਪ' ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਫੀਲਡ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 'ਆਪ-ਨੁਮਾ ਸਿਆਸਤ' ਦੇ ਅਸਰ ਅਤੇ ਆਸਾਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਝਦਾਰ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਪਕੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਹਾਈ ਕਮਾਂਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ

ਕਰ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ... ਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਉਸ ਦੇ ਚਮਚਿਆਂ ਨੇ ਦਿਮਾਗ ਚੱਟ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਚੜ੍ਹੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਿਰਮੌਰ ਆਗੂ' ਕਹਿੰਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਕਦੇ। ਸਿਆਸੀ ਆਗੂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਗ਼ੈਰ-ਮਦਦਗਾਰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਢਹੇ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਗੂੰਜਾਂ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ ਹਰਿਆਣਾ ਹੋਰ ਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਜਕੜ ਵਿਚ ਹੈ। ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ

ਖੱਟਰ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹਰਿਆਣਾ ਹੰਭ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਹਰਿਆਣਾ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲਾ ਰਾਜ ਸੀ। ਖੱਟਰ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਬਚਾਅ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਦਾ ਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰ ਹਨ, ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਹਨ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਗਿਣਤੀਆਂ-ਮਿਣਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਸਦਕਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਖੂਬੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਕਲਾ ਵਾਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ

ਬਣ ਗਏ ਹਨ। ਮਸ਼ਹੂਰ ਧਾਰਮਿਕ ਹਸਤੀ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣੇ ਇਸ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਬੋੜੀ ਵਿੱਚ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੰਤਰ ਵਿਚ ਦਮ-ਖ਼ਮ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸ਼ੌਂਕੀਆ ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੱਟੂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਮਿਲਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ 22 ਮਿੰਟ ਦੀ ਲਘੂ ਫਿਲਮ 'ਅੱਡਾ ਖੱਡਾ: ਦਿ ਗੇਮ ਆਫ਼ ਲਾਈਫ਼' ਦਾ ਯੂਟਿਊਬ ਲਿੰਕ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ। ਨਾਲ ਹੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਨੋਟ ਵਿਚ ਪਰਮਜੀਤ ਨੇ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਛੇਹੇ ਗਏ ਧਰਮ, ਅਤ੍ਰਿਪਤੀ, ਸਮਰਪਣ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਜਗਿਆਸਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਬ-ਟਾਈਟਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ।

ਫਿਲਮਬੀਨਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਤਕਨੀਕੀ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਲੱਭਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਖੂਬ ਜਚਿਆ। ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਕੱਟੂ ਵਿਚ ਪਲ ਕੇ ਜਵਾਨ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਖੇਡੀ ਜਾਂਦੀ ਖੇਡ ਅੱਡਾ-ਖੱਡਾ (ਸਟਾਪੂ) ਦੇ ਬਿੰਬ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਭਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਪੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਖਲਾਕ ਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ 'ਤੇ ਪੈ ਰਹੇ ਅਸਰ ਦੀ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀ ਤਸਵੀਰ ਖਿੱਚੀ ਹੈ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਬੱਲੇ ਦੱਬੇ ਮਾਪੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਸਦੇ ਅਮੀਰ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਮੁਟਿਆਰ ਧੀ ਦਾ ਸਾਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਨਟ ਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਦਾ ਸਫਲ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਹੈ, ਪਰ ਲੜਕੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨੇ ਹਨ। ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਦੇ ਸਾਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਛੁਟਕਾਰਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਕਦਮ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਛੋਟੀ ਭੈਣ ਤੇ ਪਛਤਾਵੇ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਝੁਲਸਦੀ ਮਾਂ ਅਨਿਆਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲੜਨ ਦਾ ਅਹਿਦ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਬਾਦਲ ਲਈ ਸਵੈ-ਮੰਥਨ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਸੀ, ਉਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਬੇਸ਼ੱਕ ਦਾਅਵੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਏਜੰਡਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ: ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੜਕਾਊ, ਫੁੱਟਪਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤੀਜੀ: ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਚੋਣ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ। ਇਹੋ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ, ਸਗੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਅਤੇ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਕੁਝ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਲਈ ਵੀ ਘਾਟੇ

ਬੀ.ਕੇ. ਚਮ

ਵਾਲਾ ਸੌਦਾ ਰਹੀਆਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਸਮੇਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸਿਆਸੀ-ਮਜ਼ਹਬੀ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ, ਸਗੋਂ ਨਕਲੀ ਕੀਤੇ ਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਚਿੱਟੀ ਮੱਖੀ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨਾਲ ਨਰਮੇ/ਕਪਾਹ ਦੀ ਫਸਲ ਲੱਗਭਗ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਿਚ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਖਤਰਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਲਾਲ ਖੱਟਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਇਆਂ 26 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ

ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਕਸ ਅਜਿਹੇ ਦਾਗ਼ਦਾਰ ਬੰਦੇ ਵਾਲਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਹੱਥ ਹੈ।

ਕਈ ਕਾਰਕਾਂ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਤੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਅੰਦੋਲਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮੁਜਾਹਰੇ, ਧਰਨੇ ਅਤੇ ਸਤਕ ਜਾਮ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਿਗੜੀ ਅਮਨ-ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਦਤਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਕੁਝ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਿਆਸੀ ਧੜਿਆਂ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀਆਂ' ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਵ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਤੋਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਨਿਆਂਸੰਗਤ ਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਬਣ ਸਕੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਉੱਥੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਬੰਧਾਂ 'ਚ ਮੌਜੂਦਾ ਤਣਾਅ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਪ੍ਰਤੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਲੜਾਕੂ ਰੁਖ਼ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਉਸ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।

ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ

ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਵਲੋਂ ਚਲਾਏ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਖਾਤਕੂਵਾਦ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦੇਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅਵੁੱਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਿਚਰਡ ਨਿਕਸਨ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਉਦੋਂ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਤਖ਼ਤਾ ਇਸ ਲਈ ਪਲਟਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਬਲਿਊ ਸਟਾਰ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਤਕੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਹਟਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮੌਜੂਦਾ

ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਡਰ ਸੀ, ਹੁਣ ਉਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੁਲਕ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਧਰੁਵੀਕਰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਲਾਤ ਲਈ 3 ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਹੈ: ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਹਿੰਦੁਵਾਦੀ ਏਜੰਡਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ: ਕੁਝ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਭੜਕਾਊ, ਫੁੱਟਪਾਊ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਜਿਸ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਤੀਜੀ: ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਚੋਣ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਮਜ਼ਹਬ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ।

ਵਿਸਫੋਟਕ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਦੇਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸ਼੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਜਾਰੀ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦਿਵਾਉਣ ਪਿਛੇ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਨ-ਆਧਾਰ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਮਾਲਵਾ ਵਿਚ, ਜਿਥੇ ਡੇਰੇ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਹੈ, 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਦੀਆਂ ਜੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਵਾ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਿਆਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਸਗੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਵੀ ਫੁੱਟ ਪੈ ਗਈ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਅਕਾਲੀ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਸ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਅਸਤੀਫ਼ੇ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

2007 ਤੋਂ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ 'ਚ ਬਹੁਤ

ਬੁਰੇ ਦੌਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਕਾਲੀ ਧੜੇ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਉੱਭਰਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 17 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਚਮਕ ਗੁਆ ਬੈਠੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ 2017 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹਾਰਨ ਦੇ ਡਰ ਨੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਖੱਟਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਕਮਾਂਡੋ ਦਸਤੇ ਵਾਲਾ ਅਕਸ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੇ ਸ਼ੱਕੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਖੱਟਰ ਦੀ ਵੱਡੀ 'ਪ੍ਰਾਪਤੀ' ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਦਰੀ ਵਿਚ ਭੀੜ ਹੱਥੋਂ ਹੋਈ ਮੁਹੰਮਦ ਅਖਲਾਕ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਨੂੰ 'ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਦਮੇ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੇਫਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸਰਤੇ ਉਹ ਗੁੱਟ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਛੱਡ ਦੇਣ।

ਗੁੱਟ ਵਾਂਗ ਹਰ ਭਾਰਤੀ ਲਈ ਮਜ਼ਹਬ ਵੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਬਿੰਦੂ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਣ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਖੱਟਰ ਸਵੈ-ਮੰਥਨ ਕਰਨ ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਆਮ ਵਰਗੀ ਹਾਲਾਤ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁੱਕਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ।

ਸਾਡੇ ਰਿਵਾਜ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਵਾਜ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ? ਜਿਵੇਂ ਲੋਕ ਗੀਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੁੱਖ-ਦੁੱਖ, ਮਿਲਣ-ਵਿਛੜਨ, ਕਿਸੇ ਪਿਆਰੇ ਦੀਆਂ ਉਡੀਕਾਂ; ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਜ ਦੇ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਜਨਮ-ਮਰਨ, ਵਿਆਹ-ਕੁੜਮਾਈ ਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਲ, ਧਰਮ ਤੇ ਰੁੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ, ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਕੋਈ ਢੰਗ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਚਾਲੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਢੰਗ-ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਰਿਵਾਜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਰਿਵਾਜਾਂ 'ਤੇ ਉਥੋਂ ਦੀ ਧਰਤੀ, ਪੌਣ, ਪਾਣੀ, ਕਿੱਤੇ ਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦਾ ਬਹੁਤ ਅਸਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ; ਜਦੋਂ ਇਹ ਲੀਰੋ-ਲੀਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ। ਉਤਰ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ

ਕਿਰਪਾਲ ਕੌਰ

ਫੋਨ: 815-356-9535

ਨੂੰ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਛੂਹਣ ਦੀ ਤਾਕਤ ਦਿੱਤੀ। ਪੰਜਾਬ ਦਰਿਆਵਾਂ ਨੇ ਸਦਾ ਵਹਿਣਾ ਸਿੱਖਾਇਆ, ਸਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ। ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੀ ਕਲ ਕਲ ਤੋਂ ਬੋਲਣਾ ਤੇ ਗਾਉਣਾ ਸਿੱਖਿਆ। ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਤੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਰਲਵੇਂ ਕਲੋਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨੱਚਣਾ ਤੇ ਭੰਗੜਾ ਪਾਉਣਾ ਸਿੱਖਾਇਆ। ਪੰਜਾਬੀ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣੇ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਬਣੇ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਸ਼ੀਨੀ ਕਾਢਾਂ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਈਆਂ। ਹਰ ਕੰਮ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਤੇ ਹਰ ਪੈਂਡਾ ਤੁਰ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤੀ ਸੁਭਾਅ, ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਉਪਜਾਊ ਧਰਤੀ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਅੰਨ ਭੰਡਾਰ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਆਪ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਖੁਆ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕਰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਪਾਪੀ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪਿੰਡੋਂ ਤੁਰ ਦੂਜੇ ਜੀਜੇ ਪਿੰਡ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰਾਤ ਪੈਣ, ਮੌਸਮ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਹਤ ਦੀ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਜਿਸ ਪਿੰਡ ਰੁਕਣ ਦਾ ਮਨ ਬਣਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕ ਬੁਹਾ ਖੜਕਾ ਦਿਓ, ਘਰ ਵਾਲੇ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿੰਦੇ। ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਜਾ, ਬਿਸਤਰਾ, ਅੰਨ-ਪਾਣੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ। ਪੂਰੀ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਸਦੇ ਭਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਘਰੋਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਜਾਵੇ, ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਦੇ ਭਾਗ ਬੂਹੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਚਾਰੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ

ਬਣਿਆ। ਅੱਜ ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਖਤਮ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਕਦੋਂ, ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਤੇ ਕਿਸ ਕੰਮ ਲਈ ਆਉਣਾ ਹੈ।

ਦੂਰੀਆਂ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਆਹ-ਕੁੜਮਾਈ ਵੀ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣੀ ਖਬਰ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ; ਕਿ ਕਿਸ ਪਿੰਡ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਘਰ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਕੁੜੀ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ; ਜਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਲਾਗੀ ਕਰਦੇ। ਜੋੜ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪਸਾਰ ਨਾਲ ਕੁੜੀਆਂ-ਮੁੰਡੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਮਸ਼ੀਨੀ ਯੁੱਗ ਨੇ ਦੂਰੀਆਂ ਮੁਕਾ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਰਿਸ਼ਤੇ ਆਪ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ, ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ, ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਤੇ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਜਾਤ ਗੋਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਫਿੱਕਾ ਪੈ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਦੂਰੀਆਂ ਨੇ ਸੁੰਗੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਰਿਸ਼ਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਘੇਰਾ ਵਧ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ। 'ਸਾਡਾ ਰਿਵਾਜ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਤਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ', ਇਹ ਵਾਕ ਲੋਪ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਹੁਣ ਗੱਲ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਉਤੇ ਆ ਗਈ। ਰਿਵਾਜ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪੋ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਲਚਕੀਲਪਣ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁੜਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਬਣਾਇਆ, ਤੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸੋਧ ਦੇ ਢੰਗ ਦੱਸੇ। ਇਹ ਚੱਕਰ ਸਮੇਂ, ਲੋੜ, ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੱਕਰ ਦੀ ਮੁੱਠ ਵੰਡ ਕੇ ਕੁੜਮਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਚਾਰ ਕੋਲੋਂ ਗੱਡ ਕੇ ਵਿਆਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਹੁਣ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਰਿਵਾਜ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਦਿਖਾਵਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਜਾਂ ਵੇਦ ਦੇ ਸ਼ਲੋਕ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦਾ, ਲੜਕੀ-ਲੜਕੇ ਤੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤਾਂ ਠੀਕ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ!

ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰੀਕੇ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਟਾ ਪੀਹਣਾ ਜਾਂ ਛਾਨਣਾ ਵੀ ਰਲ-ਮਿਲ ਅਤੇ ਗੀਤ ਗਾ ਕੇ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕਿਰਾਏ

ਉਤੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਲੜਕੀ-ਲੜਕੇ ਦਾ ਰੂਪ ਸੰਵਾਰਨ ਲਈ ਵਟਣਾ, ਹਲਦੀ ਜਾਂ ਤੇਲ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਰਿਵਾਜ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਟਣਾ ਅੱਜ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿਚ ਹਲਦੀ-ਵੇਸਣ ਰਲਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਬਣਿਆ ਬਣਾਇਆ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਹਿੰਦੀ ਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਲਾਕਾਰ ਔਰਤਾਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਰਸਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਖਾਣਾ-

ਪੀਣਾ ਤੇ ਨੱਚਣਾ-ਗਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ ਵਟਣੇ ਤੇ ਮਹਿੰਦੀ ਵੇਲੇ ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ, ਤਾਈਆਂ-ਚਾਚੀਆਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਚੌਲ ਉਬਾਲੇ ਜਾਂਦੇ। ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ, ਬਾਲੀਆਂ 'ਚ ਦਾਣੇ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਢੇਰੀ ਕਰੀ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਦਾਣੇ ਲਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਲੀਆਂ ਵਿਚ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਚੌਲਾਂ ਉਤੇ ਸ਼ੱਕਰ-ਘਿਓ ਪਾ ਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ।

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਨਕੇ ਆਉਂਦੇ, ਛਾਹ ਵੇਲੇ ਨਾਨਕੀਆਂ ਗੋਟੇ ਵਾਲੇ ਦੁਪੱਟੇ, ਤੇ ਹਰੀ ਸ਼ੈਲ ਦੇ ਘੱਗਰ ਪਾ ਕੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਆਉਂਦੀਆਂ। ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਨਾਨਕੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀਆਂ ਪੰਡਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਉਹ ਆਮ ਕਰ ਕੇ ਗੱਡੇ ਉਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਆਉਂਦੇ। ਨਾਨਕੀਆਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਲੜਕੀ/ਲੜਕੇ ਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਕੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ, 'ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਕਲ ਬੀਬੀ ਤੇਜ ਕੁਰੇ, ਤੇਰੇ ਵੀਰੇ ਨੇ ਆਏ'। ਦਾਦਕੀਆਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੀਆਂ, 'ਜਿਨ੍ਹੀਂ ਰਾਹੀਂ ਮੇਰੇ ਵੀਰੇ ਆਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਰਾਹਾਂ 'ਤੇ ਖੰਡ ਛਿੜਕਾਂ'। 'ਆਵੇ ਨੀ ਭਾਬੀਓ ਭਰਜਾਈਓ, ਥੋਡੀ ਖਾਤਰ ਪਲੰਘ ਵਛਾਏ'। ਫਿਰ ਹਾਸਾ ਨੱਠਾ-ਕਿਧਰ ਗਈਆਂ ਨਾਨਕੀਆਂ, ਕਿਧਰ ਗਈਆਂ ਦਾਦਕੀਆਂ। ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਮਗਰੋਂ ਨਾਨਕੀ ਛੱਕ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਚੂੜਾ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਨਾਨਕੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚੂੜਾ, ਨੌਕ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਤੇ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਸੂਟ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੀਤ ਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, 'ਆ ਮਾਮਾ ਬੈਠ ਪਟੜੀ ਖੋਲ੍ਹ ਗੱਠੜੀ, ਹੱਥ ਚੂੜਾ, ਨੱਥ ਮੱਛਲੀ ਤੇਰਾ ਦਾਨ ਮਾਮਾ'। ਮਾਮੇ ਮਾਮੀਆਂ ਹੱਸਦੀਆਂ ਚੂੜਾ ਦੁੱਧ ਨਾਲ ਧੋ ਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਹੱਥ ਲਗਾ ਕੇ ਭਾਣਜੀ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ। ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ ਅਸੀਸ ਲੈਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਰਸਮ ਅੱਜ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਕਾਫੀ ਵਾਰ ਹੁਣ ਵਟਣਾ, ਮਹਿੰਦੀ, ਚੂੜਾ ਚੜ੍ਹਾਵਾ ਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਰਸਮ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਬਹੁਤ

ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀਰ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਧੱਕਾ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਰਸਮ ਹੈ ਕਿ ਵੀਰ ਡੋਲੀ ਆਪ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵਿਦਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁੜੀ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਦੇ ਕੇ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਘਰ ਅੰਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹੇ। ਸਹੁਰੇ ਘਰ ਡੋਲੀ ਪਹੁੰਚਣ ਉਤੇ ਸ਼ਗਨਾਂ ਨਾਲ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਕਾਰ ਵਿਚੋਂ ਭੈਣਾਂ ਭਰਾ-ਭਰਜਾਈ ਨੂੰ ਉਤਾਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਗਾਂਹ ਮਾਂ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪੁਸ਼ਾਕ ਫੁਲਕਾਰੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਗੜਵਾ ਲੈ ਕੇ ਬੂਹੇ ਉਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਰਾਂ 'ਤੇ ਤੇਲ ਚੌਅ ਕੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕੁੰਭ ਕਰ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਨਵੀਂ ਬਹੁ ਦੇ ਕਦਮ ਪੁਆਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨਵੇਂ ਘਰ ਕਣਕ ਤੇ ਚੌਲ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਮਤਲਬ ਨਵਾਂ ਘਰ ਸਦਾ ਅੰਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਰਹੇ। ਸੱਸ ਨੂੰਹ-ਪੁੱਤ ਦੇ ਸਿਰ ਉਪਰੋਂ ਪਾਣੀ ਵਾਰ ਕੇ ਪੀਂਦੀ ਹੈ; ਭਾਵ, ਮਾਂ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਹਰ ਸੰਕਟ ਉਸ ਉਤੇ ਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਬੱਚੇ ਸੁਖੀ ਰਹਿਣ। ਪੁੱਤ ਮਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ-ਉਹ ਆਪ ਸੰਕਟ ਜਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਹਰ ਰਿਵਾਜ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਭਾਵ ਛੁਪਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਘਰ ਅੰਦਰ ਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਵੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟਿਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਅੱਜੜੀ ਫੜਨਾ, ਭਾਬੀ ਦਾ ਸੁਰਮਾ ਪਾਉਣਾ, ਬੂਹਾ ਰੋਕਣਾ ਸਣੇ ਬੜੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅੱਜ ਕਈ ਰਸਮਾਂ ਅਸੀਂ ਫਿਲਮਾਂ ਜਾਂ ਟੀ ਵੀ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀਡੀਓਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਵੱਸਣ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦਾ ਅਸਰ ਵੀ ਕਬੂਲਦੇ ਹਾਂ; ਜਿਵੇਂ ਵਹੁਟੀ ਦੀਆਂ ਸਹੇਲੀਆਂ, ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਲਾਵਾਂ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਕੋਟ 'ਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਫੁੱਲ ਲਾ ਲਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਵਕਤ ਦੀ ਤੌਰ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਵਾਂ ਅਪਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਆਪਣਾ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਬਸੰਤ ਪਤੰਗਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੀ, ਵਿਸਾਖੀ ਦੀਆਂ ਜਲੇਬੀਆਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਤੇ ਭੰਗੜੇ ਦੀਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀਜਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਰਾਤਿਆਂ ਦੇ ਵਰਤ ਤੇ ਰਮਜ਼ਾਨ ਦੇ ਰੋਜ਼ੇ। ਗੁਰਪੁਰਬ ਤੇ ਦੀਵਾਲੀ ਉਤੇ ਵਧਾਈ ਸਾਡੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਹਿਣੀ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਪਿਆਰ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ, ਪਿਛੋਕੜ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਆਪਣੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਨਾਲ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿਣਾ ਹੈ।

ਮੱਖਣ ਜੀਨ ਦੀ ਪੈਂਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਰ-52 ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਬੋਸਕੀ ਦੀ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਗੋਲਡ ਫੁਲੇਕ ਦਾ ਡੱਬਾ, ਪੰਜਾਹ ਸਿਗਰਟਾਂ ਦਾ। ਇਹ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ। ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਚੱਪਲ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਹਲਪੁਰੀ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ-ਗਹਿਰਾ ਸਾਂਵਲਾ ਰੰਗ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਚਮਕਦੀ ਹੋਈ ਇਕ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਿਸਰੇ ਵਾਂਗ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨ ਬੈਕ ਗਰਾਊਂਡ

ਮੂਲ: ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਅਨੁਵਾਦ: ਭਜਨਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਫੋਨ: 91-98556-75724

ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਕਪੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮਿਲਿਆ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਸਾਂ ਜਦ ਉਹ ਫਿਲਮਾਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੇਡੀਓ ਤੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਅਤੇ ਲਤਾ ਮੰਗੇਸ਼ਕਰ, ਸ਼ੱਕਰ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਅਜਿਹੇ ਨਾਂ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਤਸਬੀਹ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਲੱਗਦਾ ਸੀ, 'ਮਾਲਾ ਦਾ ਜਾਪ' ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਸਰਤ ਜੈ ਪੁਰੀ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋੜੀ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ। ਪਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸ਼ੱਕਰ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਰੀ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਪਹਿਲੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਪਹਿਲ ਦੀ ਸੀ। ਜਿਹੜੀ 'ਬਾਸੂ ਨਿਵਾਸ' ਤੇ ਹੋਈ।

ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਥਾਂ, ਇੱਕ ਕਮਰਾ, ਇੱਕ ਰਸੋਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਾਂਡਾ-ਜਿੱਥੇ ਬਾਸੂ, ਦੀਪੂ ਅਤੇ ਹਿਮਾਦਰੀ (ਜਿਹੜਾ ਪੇਂਟਰ ਸੀ)। ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਇੱਥੇ ਸਲਿਲ ਚੌਧਰੀ, ਵਕਤ ਬਿਤਾਉਣ

ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਉਰਫ ਮਾਰੇ ਗਏ ਗੁਲਫਾਮ

ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ (ਜਾਂ ਦਾਰੂ ਪੀਣ) ਜਾਂ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ। ਕੁਝ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਮੁਕੁਲ ਦੱਤ, ਬਿਮਲ ਦੱਤ। ਉਹ ਵੀ, ਅਕਸਰ ਉਥੇ ਪਏ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਖਾਣਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਆਏ ਲੋਕ। ਕੱਛੇ, ਬਨੈਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਧੋਤੀ, ਕੁੜਤੇ, ਬੈਡ ਕਵਰ ਅਤੇ ਦਰੀਆਂ ਤੱਕ ਸੁੱਕਣ ਲਈ ਲਟਕੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ।

ਸਲਿਲ ਦੇ Bombay Youth Choise ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਅਕਸਰ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਰੋਮਾ ਗਾਂਗੁਲੀ, ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਬੀਵੀ, ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਾਂ ਸੈਕਟਰੀ ਕੁਝ ਵੀ ਸੀ। ਚਾਹ, ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਖੰਡ ਦਾ ਸਟਾਕ ਕਿਉਂਕਿ ਛੋਟੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਕਸਰ ਗੁਆਂਢੀਆਂ 'ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਉਹ ਇਕਾਤ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਥੇ ਸਭ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਅਤੇ ਆਈ.ਐਨ.ਏ. ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰੂਸ, ਚੀਨ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਹੁੰਦੀ।

ਮਹਾਂਦੇਵੀ ਵਰਮਾ, ਸੁਭਾਸ਼ ਮੁਖੋਪਾਧਿਆਇ, ਫੈਜ਼, ਨੇਰੂਦਾ, ਹਾਵਰਡ ਫ਼ਾਸਟ, ਮਹਾਂਸ਼ਵੇਤਾ ਦੇਵੀ, ਯਸ਼ਪਾਲ, ਮੋਟੇ-ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਮਾਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਲੜਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ।

ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਗਾਣੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਸਨ, ਅੱਜ ਤੱਕ ਰਾਜ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲੰਚ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ੱਕਰ ਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ

ਡਸਿਪਲਿਨ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।"

'ਪਰਖ' ਦੇ ਡਾਇਲਾਗ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਫਿਰ 'ਪਿੰਜਰੇ ਕੇ ਪੰਛੀ' ਵਿਚ ਤੈਅ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸਕਰਿਪਟ ਲਿਖਣਗੇ, ਮੈਂ ਗਾਣੇ ਲਿਖਾਂਗਾ। ਪਰ ਵਕਤ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ

ਸਕਰਿਪਟ ਲਿਖੀ ਅਤੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨੇ ਗਾਣੇ ਲਿਖੇ। ਇੱਕ ਫਿਲਮ ਬਣਾਈ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨੇ 'ਤੀਸਰੀ ਕਸਮ' ਰੇਣੂ ਜੀ ਦੀ ਉਹ ਕਹਾਣੀ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸ਼ਾਇਦ 'ਮਾਰੇ ਗਏ ਗੁਲਫਾਮ' ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ, ਬਾਪੂ ਨਿਵਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਸੀ।

ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਵੀ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਦਾਹਿਤ ਮਹਿਕਦਾ ਰਿਹਾ।

ਇਕ ਆਮ ਅਤੇ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਵਿਚ, ਗਾਣੇ ਨੂੰ ਲਿਟਰੇਚਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇ ਦੇਣਾ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਈ ਥਾਂ ਕਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਸਨਅਤ ਦਾ ਹੁਣ ਤਕ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਗੀਤਕਾਰ ਹੈ।

ਨਜ਼ਮ ਅਤੇ ਨਗਮੇ ਦਾ ਫਰਕ ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਸਨ।

ਨਜ਼ਮ ਕਿਵੇਂ ਨਗਮਾ ਬਣਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖਬਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਸਿਚੂਏਸ਼ਨ ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਜਾਣੀ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ, ਆਮ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇਖੋ,

ਹੋਗੇ ਰਾਜੇ, ਰਾਜਕੁੰਵਰ,
ਹਮ ਬਿਗੜੇ ਦਿਲ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ।
ਹਮ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਜਾ ਬੈਠੇ,
ਜਬ-ਜਬ ਕਰੇ ਇਰਾਦੇ।

ਸੂਰਤ ਹੈ ਜਾਨੀ ਪਹਿਚਾਨੀ,
ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੋ ਹੈਰਾਨੀ।
ਸਰ ਪੇ ਲਾਲ ਟੋਪੀ ਰੁਸੀ,
ਫਿਰ ਭੀ ਦਿਲ ਹੈ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨੀ!
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੱਥ ਫੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਦੀ ਸੀ। ਤਰਜ਼ ਵਿਅੰਗ, ਹਿਊਮਰ।

ਸੀਧੀ ਸੀ ਬਾਤ ਨਾ ਮਿਰਚ ਨਾ ਮਸਾਲਾ
ਕਹਿ ਕੇ ਰਹੇਗਾ ਕਹਨੇ ਵਾਲਾ।

ਪਿਛਲੇ ਪੰਨੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਿੰਬ ਸਿਰਜਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ: ਚਿੱਠੀਆਂ ਹੋ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਬਾਂਚੇ,

ਭਾਗ ਨਾ ਬਾਂਚੇ ਕੋਇ
ਓ ਪੰਛੀ ਪਿਆਰੇ, ਸਾਂਝ ਸਕਾਰੇ,
ਬੋਲੇ ਤੂੰ ਕੌਨ ਸੀ ਬੋਲੀ
ਅਬ ਕੇ ਬਰਸ ਭੇਜ ਭਈਆ ਕੋ
ਬਾਬੁਲ, ਸਾਵਣ ਮੇਂ ਲੀਜੇ ਬੁਲਾਇ ਰੇ!

ਸਚਿਨ ਦਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਡੀ. ਬਰਮਨ ਵਿਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੁਸੇਵਾਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਚਿਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨਾਲ ਰੁੱਸ ਗਏ। ਦੀਬੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਬਿਮਲ ਦਾ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲੋ। ਇੱਕ ਗਾਣਾ ਲਿਖਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨੇ ਤਕਰੀਬਨ ਮੈਨੂੰ ਧੱਕ ਕੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। "ਜਾ-ਜਾ, ਤੇਰਾ ਮੋਟਰ ਗੈਰਜ ਨਹੀਂ ਛੁੱਟ ਚੱਲਿਆ।" ਉਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਗੈਰਜ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਗਾਣਾ ਲਿਖਿਆ:

ਮੇਰਾ ਗੋਰਾ ਅੰਗ ਲਈ ਲੇ,
ਮੇਰੇ ਸ਼ਿਆਮ ਰੰਗ ਦਈ ਦੇ!

ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਗਾਣੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਲਈ ਖਾਲੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਜ਼ਰਾ ਇਸ ਸੀਟ ਤੇ ਬਹਿ, ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹਾਂ।"

ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਉਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਾਪਸ ਵੀ ਆਏ ਅਤੇ ਚਲੇ ਵੀ ਗਏ।

ਮੈਂ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸ ਸੀਟ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਜ਼ਾਲ ਨਹੀਂ, ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਉਸ ਸੀਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਹਿ ਸਕਦਾ।

ਮਾਤਾ, ਬੁਰਾ, ਭੈੜਾ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮੰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਖਾਸੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਰਦ-ਔਰਤਾਂ ਮੰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਮੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨੈਤਿਕਤਾ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਦੁਰਵਿਹਾਰ, ਦੁਸ਼ਕਰਮ ਜਾਂ ਦੁਰਬਚਨ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਮੰਦੇ ਬੋਲ ਨਾ ਬੋਲੀਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਨਾਂ ਲਾਈ ਹੋਈ ਕਹਾਵਤ ਹੈ, 'ਮੰਦੇ ਕੰਮੀਂ ਨਾਨਕਾ ਜਦ ਕਦ ਮੰਦਾ ਹੋਏ।' ਗੁਰੂਆਂ, ਭਗਤਾਂ, ਸੂਫੀਆਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਖਾਸ ਥਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਿਸਾਲਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ, "ਮੰਦੇ ਅਮਲ ਕਰੇਦਿਆ ਏਹ ਸਜਾਇ ਤਿਨਹਾ॥" (ਬਾਬਾ ਸ਼ੇਖ ਫਰੀਦ); "ਏਕ ਨੂਰ ਤੇ ਸਭ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੋ ਮੰਦੇ॥ (ਭਗਤ ਕਬੀਰ); "ਮੰਦਾ ਕਿਸੈ ਨ ਆਖਿ ਝਗੜਾ ਪਾਵਣਾ॥" (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)

ਹਸ਼ਮ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪਖੰਡੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਿਆਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਵੇਦ ਕਿਤੇਬ ਪੜ੍ਹਨ ਚਤੁਰਾਈ, ਅਤੇ ਜਪ ਤਪ ਸਾਧੂ ਬਣਾਵੇ। ਭਗਵੇਂ ਭੋਸ ਕਰਨ ਕਿਸ ਕਾਰਣ, ਉਹ ਮੰਦਾ ਖੋਟ ਲੁਕਾਵੇ। ਮੂਰਖ ਜਾ ਵਡੇ ਉਸ ਵਿਹੜੇ, ਅਤੇ ਔਖਧ ਜਨਮ ਗਵਾਵੇ। ਹਸ਼ਮ ਮੁਕਤ ਨਸੀਬ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਸੋਈ ਦਰਦਮੰਦਾਂ ਵੱਲ ਆਵੇ।

ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਮਾਸ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦੀ ਸੁਣ ਲਈਏ, 'ਗਿਆਨੁ ਧਿਆਨੁ ਕਛੁ ਸੂਝੈ ਨਾਹੀ ਚਤੁਰ ਕਹਾਵੈ ਪਾਂਡੇ, ਬਾਹਰ ਕਾ ਮਾਸੁ ਮੰਦਾ ਸੁਆਮੀ ਘਰ ਕਾ ਮਾਸੁ ਚੰਗੇਰਾ॥' ਮੰਦਾ-ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਚੰਗਾ-ਮੰਦਾ ਦੁਰਕਤੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਚਲਨ ਹੈ, "ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ ਆਪਣਾ ਆਪੇ ਹੀ ਕੀਤਾ ਪਾਵਣਾ॥" (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)

ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੁਰਕਤੀ ਵਿਚ ਉਲਟਭਾਵੀ ਸ਼ਬਦ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਵ ਨਾਂਹਪੱਖੀ ਸ਼ਬਦ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਨੈਗੇਟਿਵ ਤੇ ਪਾਜ਼ਿਟਿਵ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਨੈਗੇਟਿਵ ਪਰਿਣਾਮ ਹੀ ਹਾਸਿਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 'ਮੰਦਾ ਚੰਗਾ' ਦੁਰਕਤੀ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਚੰਗਾ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਸਮੁੱਚਾ ਅਰਥ ਮੰਦੇਪਣ ਦਾ ਹੀ ਹੈ। 'ਬੋੜਾ ਬਾਹਲਾ' ਵਿਚ ਬੋੜਾ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ ਤੇ ਬਾਹਲਾ ਸਾਕਾਰਾਤਮਕ ਪਰ ਸਮੁੱਚਾ ਭਾਵ ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ ਹੀ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ। ਗੰਦਾ-ਮੰਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਦੁਰਕਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਮੇਲਾ-ਕੁਚੇਲਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੰਦਾ ਵਿਚ ਗੰਦਾ ਜਾਂ ਮੇਲਾ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਮੰਦਾ ਜਾਂ ਮੰਦੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸੁਸਤੀ,

ਮੰਦਾ ਕਿਸ ਨੋ ਆਖੀਐ

ਗਿਰਾਵਟ, ਬੁੜ, ਘਾਟ, ਸਸਤਭਾਈ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਅੱਜ ਕਲ੍ਹ ਮੰਦਾ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਦਾ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਡਿਗਰੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਮੰਦੇਰਾ ਵੀ ਬਣਿਆ ਹੈ, "ਤਿਨ ਮਸਤਕ ਭਾਗੁ ਮੰਦੇਰਾ॥" (ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ)

ਬੁਰਿਆਈ, ਕਰਤੂਤ ਜਾਂ ਭੈੜੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾਂਵ ਵਜੋਂ ਵੀ ਵਰਤ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਨੀ ਤੂੰ ਮੰਦਾ ਕੀਤਾ ਸਾਹਿਬਾਂ, ਮੇਰਾ ਤਰਕਸ਼ ਟੰਗਿਆ ਜੰਡ॥" (ਪੀਲੂ); "ਏਹ ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਸਭਿ ਕੀਤਿਆ ਨਹ ਮੰਗਹਿ ਮੰਦਾ॥" (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ)

ਮੰਦਾ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ ਮੰਦ ਤੋਂ ਜੋ ਇਕ ਧਾਤੂ ਵੀ ਹੈ। ਮੰਦ ਧਾਤੂ ਵਿਚ ਅਹਿੰਲਤਾ, ਅਚਲਤਾ, ਜੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਮੰਦ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂਵ ਵੀ। ਆਉ ਜ਼ਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਈਏ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣ ਲਈਏ ਕਿ ਜੜ੍ਹਤਾ ਦਾ ਭਾਵ ਧੀਮੇਪਣ, ਢਿਲੇਪਣ, ਸਿਥਲਤਾ, ਕਮੀ ਆਦਿ ਦੇ ਅਰਥ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਅਲਪਬੁਧੀ ਵਾਲੇ, ਮੂੜ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਮੰਦ-ਬੁਧੀ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਹੀ ਵਰਤਦੇ ਹਾਂ। ਮੰਦਭਾਗਾ ਉਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਆਦਿ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ, 'ਮੰਦਭਾਗੀ ਤੇਰੇ ਦਰਸਨੁ ਨਾਹਿ॥' (ਭਗਤ ਕਬੀਰ)

ਆਰਥਿਕਤਾ ਵਿਚ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਘਾਟ ਲਈ ਮੰਦਵਾਤਾ ਸ਼ਬਦ ਆਮ ਹੀ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਮੰਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਢਹਿੰਦੀਆਂ ਕਲਾਂ, ਢਿਲੇਪਣ, ਸੁਸਤੀ, ਬੀਮਾਰੀ, ਧੀਮੇਪਣ ਆਦਿ ਦੇ ਭਾਵ ਵੀ ਹਨ। ਮੰਦਹਾਲੀ ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਚਾਲ ਮੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੁਸਕਾਨ ਵੀ ਮੰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੰਦ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਨ ਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿਣੇ ਹੀ ਕੀ! ਮੰਦ ਮੰਦ ਚੱਲਣ ਵਾਲੀ ਗੰਗਾ ਦੀ ਇਕ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਮੰਦਾਕਿਨੀ ਹੈ। ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਮੰਦ ਦਾ ਅਰਥ ਨਸ਼ੇਤੀ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਧੁੱਤ ਆਦਮੀ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੜ੍ਹ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲੇਖ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੂਰਖ ਅਤੇ ਮੂਰਘ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੋ ਮੂਲ ਤੋਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਨਾਂ ਵਿਚ ਬੁਧੀ ਪਲਾਇਣ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਮੰਦ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਸੁਸਤ ਜਾਂ ਮੂੜ ਹਾਥੀ ਵੀ ਹੈ। ਮੰਦ ਸ਼ਬਦ ਫਾਰਸੀ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜਿਸ

ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਮਾਂਦਗੀ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਆ ਵੱਤਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਇਕ ਠੋਠ ਸ਼ਬਦ ਹੈ 'ਮਹੇਤਮਾਂ' ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ, ਦੁਧ ਦੀ ਕਮੀ। ਸਾਡੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਘਰ ਵਿਚ ਦੁਧ-ਬਾਧ ਦਾ ਹੋਣਾ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੁਧ ਦੀ ਘਾਟ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਹੀ ਹੈ। ਮਹੇਤਮਾਂ ਸ਼ਬਦ ਬਣਿਆ ਹੈ 'ਮੰਦਧੈਨਵਾ' (ਮੰਦ+ਧੈਨਵ) ਤੋਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੋਇਆ, ਦੁਧ ਦਿੰਦੀ ਗਊ ਜਾਂ ਲਵੇਰੀ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ, ਘਟ ਦੁਧ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਮੰਦ ਦਾ ਅਰਥ ਘਟ ਹੈ ਤੇ ਧੈਨਵਾ ਸ਼ਬਦ ਗਊਆਂ ਦਾ

ਅਰਥਾਵਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ: ਮੰਦਧੈਨਵਾ> ਮਧੈਨਵਾ> ਮਹੇਨਵਾ> ਮਹੇਤਮਾਂ।

'ਧ' ਧੁਨੀ 'ਹ' ਵਿਚ ਅਤੇ 'ਵ' ਧੁਨੀ 'ਤ' ਵਿਚ ਆਮ ਹੀ ਵੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧੋਨ ਸੱਜਰ ਸੁਈ ਗਊ, ਲਵੇਰੀ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, "ਧੋਨ ਦੁਧੈ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਆਵੇ ਕਾਮ॥" (ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ) ਮਹੇਤਮਾਂ ਦੇ ਵਿਪਰੀਤ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਧੋਣਵਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੋਇਆ ਲਵੇਰੇ ਦਾ ਹੋਣਾ, 'ਨਦੀਆਂ ਹੋਵਹਿ ਧੋਣਵਾਂ ਸੁੰ ਹੋਵਹਿ ਦੁਧ ਘੀਉ॥" (ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ)

ਸ਼ਬਦ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਵਿਥਿਆ ਅਕਸਰ ਬੜੀ ਰੁਮਾਂਚਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਇੰਜ

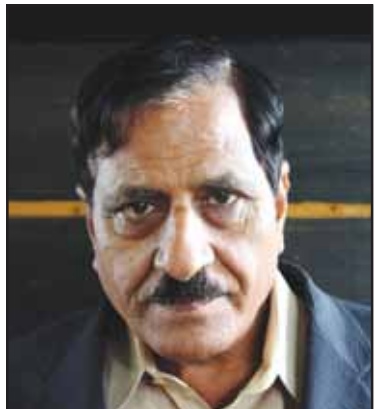
ਲਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਚੁਬਾਰੇ ਦੀ ਇੱਟ ਮੋਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ, ਪੂਜਾ ਸਥਾਨ ਮੰਦਰ/ਮੰਦਿਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਵੀ ਮੰਦ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, 'ਰਾਜਭਵਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੰਦ (ਆਨੰਦ) ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੇਖੋ ਮੰਦ ਧਾ।' ਮੰਦ 'ਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ, ਜੋ ਇਥੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ, "ਉਸਤਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਨੰਦ ਕਰਨਾ..." ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਇਕ ਅਰਥ ਇਹੋ ਹੈ ਪਰ ਇਹ 'ਮੰਦ' ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਕ ਰੂਪ ਮਦ ਵੀ ਹੈ।

ਬਹੁਤੇ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਮਦ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਭਾਵ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਦ ਦੇ ਅਰਥ ਹਨ, ਅਨੰਦ ਕਰਨਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਮਨਾਉਣਾ; ਨਸ਼ਾ ਕਰਨਾ; ਚਮਕਣਾ; ਉਸਤਤ ਕਰਨਾ। ਮੋਰੀ ਸਮਝ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੰਦ ਤੋਂ ਮੰਦਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਮੰਦਰ ਕੋਈ ਅਨੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੋਨੀਅਰ ਵਿਲੀਅਮਜ਼ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਚਰਚਿਤ ਮੰਦ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ-ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੋਸ਼ ਵਿਚ ਮੰਦਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਰਥ ਹੀ ਧੀਮਾ, ਸੁਸਤ, ਹੌਲਾ ਆਦਿ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਵਿਸ਼ਾਲ, ਮੋਟਾ, ਪੱਕਾ-ਪੀਡਾ, ਅਹਿਲ। ਸਾਡੇ ਕੰਮ ਦੀ ਗੱਲ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼' ਨੇ ਵੀ ਲਿਆ ਹੈ।

ਇਕ ਪਹਾੜ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋ ਕਈ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਹੈ। ਸੁਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸੁਰਾਂ ਨੇ ਜਦ ਸਾਗਰ ਮੰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇਸ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਮਧਾਣੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਮੰਦਾਰ ਜਾਂ ਮੰਦਰਾਚਲ ਪਰਬਤ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, 'ਮੰਦਾਰਨ ਕੁਸਮਾਂ ਜੁਲਿ ਅਰਪਹਿ'। ਇਥੇ ਮੰਦ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਹਿੰਲਤਾ, ਅਚੱਲਤਾ, ਜੜ੍ਹਤਾ ਦੇ ਭਾਵ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਾੜ ਅਹਿੰਲ, ਅਚੱਲ, ਜੜ੍ਹ, ਵਿਸ਼ਾਲ, ਮੋਟਾ ਪੀਡਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਅਚੱਲ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਜੋ ਚੱਲ ਨਾ ਸਕੇ। ਹਿਮਾਚਲ (ਹਿਮ+ਅਚੱਲ) ਵਿਚ ਇਹੋ ਅਚੱਲ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਦਰ ਉਹ ਜੋ ਮੰਦ ਹੈ, ਜੋ ਸਥਿਰ ਹੈ। ਸੋ ਮੰਦਰ ਦਾ ਅਰਥ ਪਹਾੜ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦਾ ਵਾਸਾ ਵੀ ਸਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਸਮਕਾਲੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਵੀ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਕਵਿਤਾ ਕੇਂਦਰ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਹੱਥੀ ਛਾਂਵਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਡਾ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਰਸਾ ਦੇ ਅੱਧੇ ਬੋਲ ਵਾਲੇ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੇ ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਸਾਰੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ 36 ਸੈਕਟਰ

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਵਾਲੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਪਹੁੰਚੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਐਨ.ਐਸ. ਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਹੋਇਆ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਸਾਂਝ ਦੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਖੋਲਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆਂ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰ ਓਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ

ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਓਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 40 ਸਾਲ ਮਾਰਸ਼ਲ ਲਾਅ ਬੱਲੇ ਕੱਟੇ। 1971 ਵਿਚ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲ ਗਈ ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲੇ ਅੱਜ ਵੀ ਰਹਿ-ਰਹਿ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਦਮਨ ਬੱਲੇ ਮਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਉਸ ਪਾਸੇ ਦੇ ਸਾਇਰਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬੇਨਿਆਈਂ ਬਾਰੇ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਏਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੱਟੀ। ਉਸ ਦਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਸ਼ਿਅਰ ਇਸ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਚਮਨ ਪੇ ਗਾਰਤ ਏ ਗਲਚੀਂ ਸੇ

ਜਾਨੇ ਕਿਆ ਗੁਜ਼ਰੀ

ਕਫਸ ਪਰ ਸੇ ਸਭਾ ਬੇਕਰਾਰ ਗੁਜ਼ਰੀ ਹੈ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਨੇ ਫੈਜ਼ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਉਹੀਓ ਪਰਚਮ ਚੁੱਕੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਵੀ ਤਮਾਮ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੇ ਲਕੀਰ ਦੇ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਸਨ। ਉਹ ਫੈਜ਼ ਦੀ ਏਸ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ:

ਮੁਕਾਮ ਫੈਜ਼ ਕੋਈ ਰਾਹ ਮੇਂ ਜਚਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕੂਏ ਯਾਰ ਸੇ ਨਿਕਲੇ

ਤੇ ਸੁਣੇ ਦਾਰ ਚਲੇ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦੀ ਮੇਰੇ ਸਮਕਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਾਜ਼ਮ ਹਿਕਮਤ ਤੇ ਪਾਬਲੋ ਨੈਚੁਦਾ ਦੇ ਮੱਦਾਹ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵੰਡਾਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ। ਸਾਨੂੰ ਸਪਤ ਸਿੰਧੂ ਦਾ ਛੋਟਾ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਬਣਨਾ ਵੀ

ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦੀਆਂ ਦੋ ਲਾਈਨਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ:

ਸਿੰਧਤੀਏ ਸਾਡਾ ਫੁੱਲ ਪਰਤਾ ਦੇ

ਅਸੀਂ ਪਾਰ ਪੰਜਾਬੋਂ ਆਏ।

ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦਾ ਮਿਲਣਾ ਹੀ ਭਾਰੂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਸਿੰਧ, ਪੰਜਾਬ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁੰਦਾ ਵੇਖਣ ਦਾ ਚਾਹਵਾਨ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੋਏ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ-ਖੁਸ਼ੀ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੇ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਫੈਜ਼ ਅਹਿਮਦ ਫੈਜ਼

ਨੇ ਅਪਣੇ ਭਾਸ਼ਨ ਵਿਚ ਓਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਗੁਆਚੀ ਪਹਿਚਾਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਦਾ ਸਾਹਿਤ ਗਰਦਾਨਦਿਆ। ਹਿੰਦ ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਟੁੱਟੇ ਨਾਤਿਆਂ ਦਾ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

ਏਸ ਮਿਲਣੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸਰਸਾ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਦੇ ਆਦਰ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਿਰਮੌਰ ਕਵੀਆਂ ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪਾਸ ਨੇ ਆਪੋ ਅਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਹਿਮਦ ਦੀ ਮੁਹਬਤ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਵੀ ਪਾਈਆਂ। ਅਹਿਮਦ ਸਲੀਮ

ਜੀਉਂਦਾ ਵਸਦਾ ਰਹੇ!

ਲੇਖ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ: ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਦਸ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਸੱਤ ਉਚ ਦੁਮਾਲਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਧ ਰਹੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਵਿਰੁਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਪ੍ਰਣਾਥ ਮੁਕਰਜੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਪਗ ਇੱਕ ਸੌ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸੱਚੋਂ-ਸੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਉੱਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਕੱਸੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਲਗਾਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅਪਣੇ ਸਨਮਾਨ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਤੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਨਕਾਰੇ, ਇਸ ਨੇ ਹੱਕ ਸੱਚ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਨੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਉਭਾਰਿਆ ਹੈ। ਇੱਕਤ-ਦੁਕਤ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਹੁਣ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਸਿਰ ਮੱਥੇ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਚੇਤੇ ਰਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਡਤ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਤੇ ਡਾ. ਰਾਧਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਨ ਦੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਇੱਕ ਖੁਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਤਿੰਨ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਉਤੱਮ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਸਰਵਉਤਮ ਮਹਾਰਾਥੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰੀਤਲਤੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਸੁਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਖੁਸਵੰਤ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਸਿੰਘ ਇਸ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ।

ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਏਸ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਤੇ ਧੱਬਾ ਸਮਝਣ ਨਾਲੋਂ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਾਲਾ ਮਾਰਗ ਅਪਨਾਉਣਾ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੰਗਾ ਇਹੀਓ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਪਾਂ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਡਮੀ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਤੇ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜ਼ਾਈ ਤੋਂ ਨਾ ਰੋਕੀਏ ਪਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਖੀਏ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਯੂ ਐਨ ਓ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ ਪੀ ਈ ਐਨ, ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਕਵੀਆਂ, ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਤੇ ਵਾਰਤਕਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਕਿਊਬਕ (ਕੈਨੇਡਾ) ਵਿਚ ਹੋਏ ਅਪਣੇ 81ਵੇਂ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਝਾੜ ਪਾਈ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਅਹਿੰਸਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨਾ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ:

ਮੈਂ ਅਕੇਲਾ ਹੀ ਚਲਾ ਥਾ
ਜਾਨਬ ਦੇ ਮੰਜ਼ਿਲ ਮਗਰ,
ਲੋਗ ਸਾਥ ਆਤੇ ਗਏ
ਔਰ ਕਾਰਵਾਂ ਬੰਨਤਾ ਗਿਆ।

ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਮੌਤ ਫਿਰਦੀ-2

‘ਟਿਡੀਆਂ’ ‘ਸ਼ੇਰ’ ਬਣ ਗਈਆਂ

‘ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਮੌਤ ਫਿਰਦੀ’ ਲੇਖ ਲੜੀ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਦਾ ਵਰਕਾ ਫਰੋਲਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਤੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਕਲਾ ਦੇ ਦਮ ‘ਤੇ, ਉਸ ਨੇ ਇਕਹਿਰੀ ਪਰਤ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਝਾਤੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲੰਮੇ ਲੇਖ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ‘ਲੋਈਆਂ ਦੀਆਂ ਬੁੱਕਲਾਂ ਵਿਚ’ ਰਾਹੀਂ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਛੋਹਿਆ ਸੀ ਜਿਹੜਾ 80ਵਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਆਮ ਸੀ। ਐਤਕੀਂ ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਵਿਚ ‘ਟਿਡੀਆਂ ਸ਼ੇਰ ਬਣ ਗਈਆਂ’ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਸਿਰ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਆਉਂਦੀ ਨਜ਼ਰੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬੇਵਸੀ ਦੀਆਂ ਲਾਸਾਂ ਜ਼ਿਹਨ ਉਤੇ ਪੈਣ ਲਗਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨਾਲ ਬੜੀ ਮਾਰਮਿਕ ਕਥਾ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੱਥੋਂ ਛੁੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਡੋਰ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਵੀ ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜਬੂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ‘ਟਿਡੀਆਂ’, ‘ਸ਼ੇਰ’ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ‘ਸ਼ੇਰ’ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਚੁਹਿਆਂ ਤੋਂ ਭੈੜੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਸਨ।

ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੇ ਸਕੂਲੇ ਗੋਤਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਿਆ ਕੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ। ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਵੇਖਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਮੱਥੇ ਉਤੇ ਪਸੀਨੇ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਉਭਰ ਆਈਆਂ ਤੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਬਦਲ ਗਿਆ।

“ਫੇਰ ਹੁਣ ਕੀ ਕਰੀਏ?” ਉਹ ਸਹਿਮਿਆ ਸਵਾਲ ਬਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਝਾਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਚੁੱਪ ਤੋਂ ਉਸ ਨੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 416-918-5212

ਕੋਈ ਤੁਰਤ ਤੇ ਠੋਸ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

“ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਦੱਸੋ ਮੈਨੂੰ।” ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਭੈ-ਭਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਭਿੰਨੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੈਂ ਕੱਲ੍ਹ ਸ਼ਾਮ ਵਾਲਾ ਸੁਣਿਆ ਸਾਰਾ ਵਿਸਥਾਰ ਹੂ-ਬ-ਹੂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਸੰਧੂ ਸਾਹਬ! ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ, ਉਹ ਖ਼ੈਰ-ਹੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸਨ! ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੀ ਲੱਗਦੈ, ਖ਼ਤਰੇ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ?”

ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਅਜੇ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ‘ਉਹ’ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਚਿੱਟੇ-ਚਾਨਣੇ ਹਨੇਰ ਪਾ ਗਏ ਸਨ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਹੋ-ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸੱਚੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ’ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੱਚੇ ਸੁੱਚੇ ਹੋਣ ਦਾ ਭਰਮ ਪਾਲਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਸਭ ਦਿਸਦੇ ‘ਝੂਠ’ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਟ ਦੇਣ ਦਾ ਠੇਕਾ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਸਨ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਹੀ ਕਿਤਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੁੰਦੇ।

ਏਥੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਲੜੀਆਂ ਜੁੜਦੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ।

ਦੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਖ਼ੁਸ਼-ਗੱਪੀਆਂ ਵਿਚ ਮਗਨ ਸਕੂਲ ਦੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਸਿਆਲ ਦੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਜਾਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿਚ ਹੀ ਏਧਰ ਓਧਰ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਸਕੀਨ ਅਤੇ ਦੱਬੂ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਲਾਅਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਖਾ ਕੇ, “ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਰਦਾ” ਦੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਬੈਠੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ; ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿਚ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ; ਪਰ ਉਸ

ਨੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲ ਪੁੰਝ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਾਗ਼ੀ ਤੇਵਰ ਦਿਖਾਉਣੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ‘ਵੰਗਾਰ’ ਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਾਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਛਿੱਛਾ ਜਿਹਾ ਪੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਵਜੂਕਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦਾ ਨਿਰਮੂਲ ਯਤਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਹਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਿਆ; ਪਰ ਉਹ, ਸਗੋਂ ਘੋਗਲ-ਕੰਨਾ ਬਣ ਕੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਂਦਾ ਲਾਅਨ ਵਿਚ ਵੜ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੌੜੀ ਦੀ ਰੇਡ ਪਾਉਣ ਵਾਂਗ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੇ ਇਸ ਵੰਗਾਰਵੇਂ ਵਤੀਰੇ ਤੋਂ ਲੱਗਦਾ ਸੀ; ਜਿਵੇਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, “ਲੋ, ਰੋਕ ਲਵੋ, ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚ ਹਿੰਮਤ ਹੈ ਤਾਂ!”

ਲੁਕਵੇਂ ਭੈਅ ਅਤੇ ਨਮੋਸ਼ੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਮੱਥਾ ਤਰੇਲੀ ਨਾਲ ਭਿੰਨ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਪੰਗਾ ਲੈਣਾ ਠੀਕ ਨਾ ਸਮਝਿਆ। ਦਿਨ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਨ। ਪੀ ਟੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸੀ, ਕਨਖੀਆਂ ‘ਚੋਂ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਸਵਾਦ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਮੁਸਕਣੀ ਨਾਲ ਲਿੱਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਬੇਵੱਸੀ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤਰਲ ਨਜ਼ਰ ਸੁੱਟੀ।

ਪਹਿਲਾ ਪੀ ਟੀ ਸਰਬਜੀਤ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪੀ ਟੀ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਆਰਡਰ ਲੈ ਆਇਆ ਸੀ। ਪੀ ਟੀ ਸਮੇਤ ਅਸੀਂ ਚਾਰ ਜਣੇ ਇਸੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਸਾਂ। ਇੱਕ ਰਮੇਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਦਬਾਓ ਅਧੀਨ ਉਹਦੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਬੰਦੇ ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਵਿਚ ਹੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ‘ਹਜ਼ਾਰ ਸੁੱਖ’ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਕੇ ਪੀ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੂਰੀ ‘ਤੇ ਵਿਚਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ‘ਕਿਸੇ ਦੀ ਚੰਗੀ ਮਾਤੀ’ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਪੀ ਟੀ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ‘ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਨੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੱਖੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਆਪ ਕਦੀ ਕਦਾਈਂ ਸਕੂਲ ਵੜਦੇ; ਦੂਜਾ ਮਾਸਟਰ ਮਾਸਟਰਾਣੀਆਂ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਜੀ ਕੀਤਾ ਫਰਲੋ ਮਾਰ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਉਂਜ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸਵੇਰੇ ਲੇਟ ਆਉਣਾ, ਫੇਰ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਟਾਈਮ ਤੋਂ ਅੱਧਾ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬੱਸ ਲੈਣ ਭੱਜ ਪੈਣਾ। ਅਖੇ, ਲੇਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਖ਼ਤਰਾ ਵਧ ਜਾਂਦੈ! ਬੰਦਾ ਪੁੱਛੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ! ਅਸੀਂ ਜਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ ਏਥੇ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ‘ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਖ਼ਤਰਾ ਨਹੀਂ?’

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਦੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਬੜੀ ਵਾਜਬ ਸੀ।

“ਓ ਗੱਟੂ! ਬੰਦਾ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋ ਜਾਹ ਐਥੇ ਈ। ਤੈਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਨੂੰ? ਸ਼ਰਮ ਕਰ।” ਮੈਂ ਉਨ ਕੇ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਸਾਈਕਲ ਦਾ ਹੋਡਲ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹਨੂੰ ਉਤਾਰ ਕੇ ਲਾਅਨ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਗਿਆ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਿਆਂ ਮੈਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, “ਉਏ! ਅੱਜ ਗੱਟੂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ? ਉਹ ਈ ਅੱਜ ਜੱਗਾ ਡਾਕੂ ਬਣਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਬੜਾ ਬੁੜਕ ਬੁੜਕ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ।”

ਸੇਵੇ ਨੇ ਬਾਲ ਹੱਥ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗੋਮ ਰੋਕਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ, “ਭਾ ਜੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਹਿਕ ‘ਤੇ ਰਾਤੀ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ ਚੱਨੂ ਹੁਰੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਮੁੰਡਾ ਮਾਮੇ ਦੇ ਆਉਣ ‘ਤੇ ਮੱਛਰਦਾ

ਹੈ, ਉਹ ਤਾਂ ਅੱਜ ਸਵੇਰ ਦਾ ਸਾਨੂੰ ਸੁਣਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਬੁੜਕਦਾ ਤੇ ਉਡਿਆ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਵਿਚਾਰੇ ਦੀ ਫੂਕ ਹੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ ਸਾਰੀ।”

ਚੱਨੂ ਸਾਡਾ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਸਿਪਾਹੀ ਭਰਤੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਬਣਵਾਇਆ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟ ਹੋਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਫੜਿਆ ਜਾਣ ਕਰ ਕੇ, ਹੁੰਦੀ ਇੱਕੁਆਇਰੀ ਦੇ ਡਰੋਂ, ਉਹ ‘ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ’ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ‘ਸਿਪਾਹੀ’ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ‘ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ’ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਿਆ ਬੈਠਾ ਸੀ।

“ਭਾ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਸੀ? ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖਣਾ ਸੀ ਸਗੋਂ।” ਬਾਲ ਫੜ ਕੇ ਸਰਵਿਸ ਕਰਨ ਜਾਂਦਿਆਂ ਪੀ ਟੀ ਨੇ ਆਖਿਆ।

ਤਮਾਸ਼ਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦਿਨ ਨੌਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨਿਹੰਗ ਨੇ ਕਿਸੇ ਭੈਣ ਜੀ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ, ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੀਤਿਆਂ, ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਚੱਲੋ ਸਿੰਘੋ! ਉਠੋ, ਇੱਕ ਗੋਤਾ ਲਾ ਕੇ ਆਈਏ ਬਜ਼ਾਰ ਦਾ।”

ਬਿਨਾਂ ਆਗਿਆ ਅੰਦਰ ਆਉਣ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਣ ਦੇ ਗੁਸਤਾਖ਼ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਸਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਾਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਨਿਹੰਗ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।

“ਦੇਖੋ ਬੇਟਾ ਜੀ, ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਕੇ

ਹੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ! ਉਂਜ ਵੀ ਸਕੂਲ ਲੱਗੇ ਤੋਂ ਬਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ! ਜੇ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ! ਬਹੁਤੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛ ਲਵੋ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਤੋਂ ਮੋੜਿਆ ਹੈ?”

“ਲੈ, ਤੈਨੂੰ ਕਾਹਦੇ ਲਈ ਪੁੱਛਣਾ ਸੀ? ਤੂੰ ਚਾਚਾ ਲੱਗਦੈ?” ਸੁਖਦੇਵ ਨੇ ਭਰੀ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਲਾਹ ਧਰੀ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਗਣੇ ਜਿਹੇ ਸੁਖਦੇਵ ਨੂੰ, “ਪੁੱਤਰ ਜੀ, ਐਧਰ ਆਓ, ਜ਼ਰਾ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਕੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣੋ” ਕਹਿੰਦਾ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਉਹਦੇ ਮੋਢੇ ‘ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਮਸ਼ਕਰੀ ਵਿਚ ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ, “ਜਾਹ ਜਾਹ” ਕਰਦਾ ਸੁਖਦੇਵ ਕਮਰਿਓਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਉਥੇ ਆਣ ਖਲੋਤਾ ਜਿੱਥੇ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵੀ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਜਿਉਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਉਸ ਵੱਲ, “ਬੇਟੇ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੀਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਿਆਣਾ ਬਿਆਣਾ ਏ। ਜੇ ਤੂੰ ਨਾ ਹਟਿਓ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ”, ਕਹਿੰਦਾ ਪੁਰਚਾਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਸੁਖਦੇਵ ਨੇ ਗਾਤਰੇ ਪਈ ਛੋਟੀ ਕਿਰਪਾਨ ਖਿੱਚ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ

ਛਾਤੀ ਵੱਲ ਸਿੱਧੀ ਕਰ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ ਲਲਕਾਰਿਆ, “ਆ ਜਾ ਡੱਕ ਲਾ। ਸਾਰੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਫੰਡ ਖਾ ਗਿਐਂ ਚੋਰਾ? ਵੇਕੋਸ਼ਨ ਵਾਲੇ ਸੈਂਡ ਨੂੰ ਪਿਲੀਆਂ ਇੰਟਾਂ ਲਵਾ ਕੇ, ਤੇ ਸੀਮਿੰਟ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਰੀ ਰੇਤ ਲਵਾ ਕੇ ਵਿਚੋਂ ਗੱਫੇ ਨਹੀਂ ਲਾਏ ਤੂੰ? ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਭਲਾ ਤੇਰੀਆਂ ਚੋਰੀਆਂ ਦਾ।”

ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨਠੰਬਰ ਕੇ ਬਾਏਂ ਖਲੋਤਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਸੁਖਦੇਵ ਆਪ ਬਾਬੇ ਬਿਧੀ ਚੰਦੀਆਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਵਿਚੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਗੱਦੀ-ਨਸ਼ੀਨ ਬਾਬਾ ਦਇਆ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਕੇ ਭਤੀਜੇ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਉਹਨੂੰ ਵੀ ‘ਬਾਬਾ ਜੀ’ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਕੀ ਆਖ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਹੱਸ ਰਹੀ ਸੀ। ਬੱਗੜਾਂ ‘ਚੋਂ ‘ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਜਨਰਲ’ ਬਣੇ ਬੂਟੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਬੀਰੂ ਸੁਖਦੇਵ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਹੋਰ ਵਾਧੂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਤਾ ਹਿੜ ਹਿੜ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਸੀਨੇ ਪਸੀਨੀ ਹੋਇਆ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੂਜੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਕੋਲ ਆ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਵਿਚ ਧੜੱਕ ਕਰ ਕੇ ਢਹਿ ਪਿਆ।

ਉਤੋਂਤਿਤੀ ਦੀਆਂ ਇਹ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ‘ਖਾਤਕੂਆਂ’ ਦੀ ਅੱਜ ਦੀ ਆਮਦ ਕੋਈ ਸੁਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਬਾਕੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੀ ਇੱਕ ਜਣੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦਾ, ਕਦੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਬਹੁਤੇ ਮਾਸਟਰ

ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗਾ। ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਦਾਬਹਾਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, “ਭਾਉ, ਕਿਉਂ ਮੈਨੂੰ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣਾ ਕੇ ਮੇਰਾ ਗਾਟਾ ਲਵਾਉਣਾ ਏ!”

ਸਕੂਲ, ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ‘ਮੁੰਡੇ’ ਮਸਤੇ ਹੋਏ ‘ਸ਼ੇਰ-ਬਘੇਲਿਆਂ’ ਵਾਂਗ ਫਿਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁਤਦੰਗ ਅਤੇ ਆਪਹੁਦਰਾਪਨ ਸਿਖਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੀ। ਸਕੂਲੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸਕੂਲ ਟਾਈਮ ਵਿਚ ਹੀ ਪਿੰਡ ਦੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਢਾਣੀਆਂ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਫਿਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਕੁਝ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੱਗੀਆਂ ਰੇੜ੍ਹੀਆਂ ‘ਤੇ ਖਲੋਤੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੜੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਸਕੂਲ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਥਾਂ ਵਿਚ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦੇ ਬੰਦਿਆਂ ਪਿੱਛੇ ਖਲੋਤੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਗਵਾਚੇ ਹੁੰਦੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੱਸ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀ ਸੜਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨੰਗਲ ਕੀ ਪੱਤੀ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਬੜੇ ਉਤੇ ਬੈਠੇ ਆਉਂਦੀ-ਜਾਂਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ਾ ਵੇਖ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਹੜੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਗੇਟ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਜਾਂਦੇ, ਉਹ ਲੱਗੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਵੀ ਜਮਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੱਜੇ ਫਿਰਦੇ। ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਵੇਲੇ ਲੱਗਦੀ ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਵਾਲੀਬਾਲ ਦੀ ਗੇਮ ਅੱਧੀ ਛੁੱਟੀ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਅੱਧਾ ਪੌਣਾ ਘੰਟਾ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ।

ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਮੁੰਡਾ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਵੜ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਮਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਉਤੇ ‘ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਕਮਾਭੋ ਫੋਰਸ- ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ’, ‘ਭਿੰਡਰਵਾਲਾ ਟਾਈਗਰ ਫੋਰਸ- ਜ਼ਿੰਦਾਬਾਦ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੇ ਹੁੰਦੇ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਵੜਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੋਰ ਕਈ ਕੁਝ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ‘ਤੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਮਿਲਦਾ। ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਪੈਂਦੀ ਕਿ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਸਤਰ ਉਥੇ ਲਿਖ ਸਕੇ। ਉਹ ਡਰਦਾ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ-ਕਲੋਤਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਨੇ ਜਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਫਲਾਣਾ ਮਾਸਟਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਇਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨ ਜਾਂ ਕਮਾਭੋ ਫੋਰਸ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ, ਲਿਖਣ ਦੇਣਾ!’

ਉਂਜ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੀ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੁਝ ਤਾਂ ਫਰਲੇ ‘ਤੇ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੇ ਆਉਂਦੇ ਵੀ, ਉਹ ਲੇਟ ਆਉਂਦੇ; ਪਹਿਲਾਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਕੋਈ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਜਾਂਦਾ ਵੀ, ਦਸਾਂ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ, “ਅੱਠਾਂ ਦਸਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੀ ਪੜ੍ਹਾਵੇ!” ਕਹਿੰਦਾ ਮੁੱਛਾਂ ਮਰੋਤਦਾ ਸਟਾਫ਼ ਰੂਮ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਸੜਦੇ-ਬਲਦੇ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਬਿਮਲਾ, ਰਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਕੇ ਪੀ ਸਿੰਘ ਵਰਗੇ ਹਰੇ ਬੂਟੇ ਬਣੇ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਮਾਤ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂ ਨਾ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਅੱਗੇ ਸੱਚੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ-ਗੀਣ ਵਤੀਰਾ ਮੈਨੂੰ ਬੇਚੈਨ ਕਰੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਬੂਰੇ ਹਾਲ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਨਕਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਸਾਡੀ ਪੂਰੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਮਾਪਿਆਂ ਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸੁਖਾਵੇਂ ਸਬੰਧਾਂ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੇਰੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ-

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫ਼ੇ ‘ਤੇ)

ਸਵੇਰ ਦੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਵੱਜੇ ਸਨ। 'ਸੈਵਨ ਇਲੈਵਨ' ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾ ਨੰਬਰ ਲੈ ਕੇ ਬੈਠਿਆਂ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਟ੍ਰਿੱਪ ਮਿਲਣ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੈ ਰਿਹਾ। ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅੱਜ ਕੰਮ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਗਲਤੀ ਹੀ ਕੀਤੀ। ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਵੀਕਐਂਡ ਛੁੱਟੀ ਕਰ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਘੁਮਾ-ਫਿਰਾ ਲਿਆਈਏ; ਪਰ ਮੈਂ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾ ਕੇ ਨਗਰ ਕੀਰਤਨ ਦੇਖ ਆਵੇ, ਮੈਂ ਘਰ ਰਹਿ ਕੇ ਕੀ ਕਰੂੰਗਾ। ਕੰਮ 'ਤੇ ਚਾਰ ਪੈਸੇ ਬਣਾਉਂ; ਪਰ ਅੱਜ ਪੈਸੇ ਬਣਦੇ ਲੱਗਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਟ੍ਰਿੱਪ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਘੁੱਟ-ਵੱਟ ਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਸੋਚਿਆ, ਜੇ ਸਟੈਂਡ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਹਲਕਾ ਹੋਣ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਅਜਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਡ ਵੇਖ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਟੈਕਸੀ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਟ੍ਰਿੱਪ ਹੀ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਸਵੇਰ ਦੇ ਸੱਤ ਤੋਂ ਨੌਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਕੰਮ ਡੈੱਡ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਜੇ ਕੋਈ ਲੰਮਾ ਟ੍ਰਿੱਪ ਮਿਲ ਜਾਏ ਤਾਂ ਧੰਨ ਧੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੋਂਗ ਵੀਕਐਂਡ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕੰਮ ਹੋਰ ਵੀ ਮੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਲੋਂਗ ਵੀਕਐਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਪ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਕਲਦੇ। ਇਸੇ ਝਾਕ 'ਚ ਹੀ ਮੈਂ ਪਿਸ਼ਾਬ ਰੋਕੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਕਿ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਬੀਪ ਹੋਈ। 'ਟ੍ਰਿੱਪ ਅਕਸੈਪਟ' ਬਟਨ ਨੱਪਣ ਲਈ ਮੈਂ ਸਕਿੰਟ ਵੀ ਨਾ ਲਾਇਆ। ਵੈਸਟ 8 ਐਟੈਨਿਊ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਬਿਲਡਿੰਗ ਤੋਂ ਟ੍ਰਿੱਪ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਥੇ ਪੁੱਜਣ ਲਈ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਮਿੰਟ ਹੀ ਲੱਗਣੇ ਸਨ। ਸੋਚਿਆ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਿਹਲਾ ਹੋ ਕੇ ਮੈਂ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮਿੰਟ 'ਚ ਟੈਕਸੀ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾ ਰੋਕੀ। ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਗੇੜ 'ਚ ਲਗਦੀ ਕੁੜੀ ਵੱਡੇ ਅਟੈਚੀ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਅਟੈਚੀ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਚਿੱਤ 'ਚ ਹੀ ਕਿਹਾ, 'ਬਣਗੀ ਗੱਲ'। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਦਿਮਾਗ 'ਚ ਆਈ ਕਿ ਕਾਹਲੀ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਹਰ ਹੀ ਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਥੋਂ ਹੀ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਲੱਗ ਗਈ। ਟੈਕਸੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਕੁੜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨਚਾ ਕੇ 'ਹਾਏ' ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਝੱਟ ਦੇ ਕੇ ਟੈਕਸੀ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਕੇ ਟਰੰਕ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਅਟੈਚੀ ਉਸ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਪਿਛਲਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਅਹੁਲਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਮੂਹਰਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਸਕਦੀ ਹਾਂ?"

"ਜਿਥੇ ਤੇਰਾ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਹੈ।" ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਵਿਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਬਰਾਬਰ ਵਾਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਕੁੜੀ ਨੇ ਦੋਹੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਸਟ-ਸਰੀ-ਅਕਾਲ।"

"ਓ ਸਦਕੇ" ਮੈਂ ਚਿੱਤ 'ਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਆਕਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ?"

"ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੇਵਲ ਇਹੋ ਲਫਜ਼ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ।" ਉਸ ਨੇ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਏਅਰਪੋਰਟ, ਪਲੀਜ਼।"

ਮੈਂ ਟੈਕਸੀ ਤੋਰ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਥੇ ਸਿੱਖਿਆ ਇਹ ਲਫਜ਼?"

"ਮੈਂ ਇੰਡੀਆ ਗਈ ਸੀ। ਉਥੇ ਕੁਝ ਲਫਜ਼ ਸਿੱਖੇ ਸਨ।" ਫਿਰ ਉਹ ਚਹਿਕ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਮੈਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।"

"ਐਂਡਾ? ਕੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਇੰਡੀਆ ਦਾ?" ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਲੋਕ, ਭੋਜਨ ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ।"

"ਕਿਥੇ ਕਿਥੇ ਗਈ?"

"ਜੈਪੁਰ, ਫਟੇਹਪੁਰ, ਟਾਜ ਮਹਲ..."

ਉਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਚੁੱਪ ਹੋਈ। ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਝੱਟ ਨਿਕਲਿਆ, "ਗੋਲਡਨ ਟੈਂਪਲ?"

"ਓ ਹਾਂ-ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੈਨੂੰ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਲੋਕ ਚੰਗੇ ਲੱਗਦੇ ਆ। ਬਹੁਤ ਮਿਲਣਸਾਰ ਐ।" ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਗਾ ਕੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਤਿਰਛੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। 'ਜਿਉਂਦੀ ਰਹਿ ਕੁੜੀਏ', ਮੈਂ ਚਿੱਤ 'ਚ ਹੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਝਾਕਿਆ। ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ। ਮੇਰਾ ਅੰਦਰ ਖਿੜ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਚਹਿਕ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਵੇਖ, ਕਿੰਨਾ ਸੋਹਣਾ ਦਿਨ ਹੈ।"

"ਹਾਂ, ਐਤਕੀ ਬਹੁਤ ਮੀਂਹ ਪਏ ਆ। ਬਹੁਤ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਧੁੱਪ ਨਿਕਲੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਚੰਗਾ

ਲੋਦਾ

ਮੌਸਮ ਆਇਐ ਤੂੰ ਏਅਰਪੋਰਟ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ।"

"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਟੋਰਾਂਟੋ ਚੱਲੀ ਹਾਂ। ਉਥੇ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏਸ ਧੁੱਪ ਨੂੰ ਰੋਕ ਕੇ ਰੱਖੀ। ਮੈਂ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੁੜ ਆਉਣੈ।" ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸੀ।

"ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ। ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਟ੍ਰਿੱਪ ਹੈ ਤੇਰਾ?"

"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਲੋਂਗ ਵੀਕਐਂਡ ਕਰ ਕੇ ਚੱਲੀ ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ। ਈਸਟਰ ਮਨਾਉਣਾ। ਤੂੰ ਕਿਵੇਂ ਈਸਟਰ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ?"

"ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ।" ਆਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੱਸਿਆ।

"ਆਹ! ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤੀ ਓ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

"ਮੈਂ ਤਾਂ ਐਵੇਂ ਮਜ਼ਾਕ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਜ ਵੀ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਵਿਸਾਖੀ ਪ੍ਰੇਡ ਹੈ।" ਮੈਂ ਛੁੱਟੀ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਪ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ।

"ਓਹ ਐਂਡਾ, ਤਾਂ ਅੱਜ ਵਿਸਾਖੀ ਪ੍ਰੇਡ ਹੈ? ਦੁਰਭਾਗ ਵੱਸ ਮੈਂ ਸਮੇਸੇ ਤੇ ਮੁਫਤ ਦਾ ਹੋਰ ਭੋਜਨ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਾਂਗੀ।" ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਵਿਸਾਖੀ ਪ੍ਰੇਡ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕਣ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਲੋਕ ਹੋ। ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਧਿਆਨ ਪਾਸੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸਾਖੀ ਪ੍ਰੇਡ ਦਾ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਦੀ।"

ਮੈਂ ਟੈਕਸੀ ਬਰਾਡਵੇ ਤੋਂ ਗਰੈਨਵਿਲ 'ਤੇ ਪਾ ਲਈ। ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਾਂ-ਮਾਤਰ ਹੀ ਸੀ।

"ਐਂਡਾ ਤਾਂ ਇਥੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਹੀ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ? ਕਾਹਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ?"

"ਮੈਂ ਯੂ ਬੀ ਸੀ 'ਚ ਮੈਡੀਸਨ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹਾਂ।"

"ਡਾਕਟਰ ਬਣੇਗੀ?"

"ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ।"

"ਤੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੇਰੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਹੋਵੇਗਾ?"

ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿੰਨੀ ਲਾਇਕ ਕੁੜੀ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਤੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰ ਨਿਕਲਣ।

"ਤੇਰੇ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ?" ਉਸ ਨੇ ਸਪਾਟ ਚਿਹਰੇ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਵੇਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਅਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ।" ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ। ਮੇਰਾ ਜੀਅ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁੱਛਾਂ ਕਿ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਕੀ ਕਰਦੀ ਹੈ? ਪਰ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਨਹੀਂ। ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹੋਵੇਗੀ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਦੀ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੇਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵੱਲ ਉਚੇਚਾ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ ਜਦ ਤੂੰ ਛੋਟੀ ਸੀ?"

ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੂਚਕ ਤੱਕਣੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਜਦੋਂ ਤੂੰ ਤੀਜੇ-ਚੌਥੇ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਮਾਪੇ ਤੈਨੂੰ ਹੋਮ ਵਰਕ ਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ? ਜਾਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ 'ਚ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ?"

"ਪਰ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਇਹ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਹੈ?"

"ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੀ ਬੇਟੀ ਤੀਜੇ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿਚ ਹੈ ਤੇ ਬੇਟਾ ਪਹਿਲੇ 'ਚ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਨੈ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਨ।"

"ਓ।" ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ।

ਟੈਕਸੀ ਆਰਥਰਲੇਂਗ ਬ੍ਰਿਜ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ

‘ਲੋਦਾ’ ਨਾਲ ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਇਵਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪੱਖ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਲੇਖ ਵਿਚ ਕੈਨੇਡਾ ਵੱਸਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਲੇਖਕ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਨੇ ਪੈਸੇ ਖਾਤਰ ਜਫਰ ਜਾਲ ਰਹੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਲਹੂਰਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਕਮਾਈ ‘ਤੇ ਪੈਂਦੇ ਡਾਕੇ ਦੀ ਕਥਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸੇਖਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਦੋ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ‘ਬੀ ਜੀ ਮੁਸਕਰਾ ਪਏ’ ਅਤੇ ‘ਬਾਰਾਂ ਬੂਹੇ’ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਪੜ੍ਹਦਾ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। ‘ਟੈਕਸੀਨਾਮਾ’ ਉਹਦੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਟੈਕਸੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਅਤੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ। –ਸੰਪਾਦਕ

ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਕਰ। ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ, ਉਹ ਵਧੀਆ ਪੜ੍ਹਨਗੇ।" ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਉਹ ਫਿਰ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ।

ਟੈਕਸੀ ਘਰੇਲੂ ਉਡਾਣ ਵਾਲੇ ਟਰਮੀਨਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਸੀ। ਮੀਟਰ ਉਪਰ ਬਾਈ ਡਾਲਰ ਤੇ ਪੈਂਹਨ ਸੈਂਟ ਚੱਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਸ ਖੋਲ੍ਹਿਆ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਜੇਬਾਂ ਵਿਚ ਕਾਹਲੀ ਕਾਹਲੀ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ, ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਓ ਮਾਈ

ਗਾਡ, ਓ ਮਾਈ ਗਾਡ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਕਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਦੂਜੇ ਪਰਸ ਵਿਚ ਭੁੱਲ ਆਈ। ਹੁਣ ਕੀ ਕਰਾਂਗੀ?" ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਪਰਸ ਫਰੋਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਸ ਵਿਚ ਉਂਗਲਾਂ ਫੇਰਦੀ ਬੋਲੀ, "ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਦੇ ਦਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮੁੜ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਤਾਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ। ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਥੋਂ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਵੀਂ। ਤੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਪਲੀਜ਼?" ਉਸ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਤਰਲਾ ਸੀ।

"ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ।" ਆਖ ਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪੈਨ ਅਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਖਦੀ ਉਹ ਬੋਲੀ, "ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਤਾਂ ਏਅਰਪੋਰਟ ਫੀਸ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

"ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰ। ਹੁਣ ਇਹ ਫੀਸ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟਿਕਟ ਨਾਲ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।" ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ।

"ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਰਾਹ ਵਿਚ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟੋਰਾਂਟੋ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟੈਕਸੀ ਜਾਂ ਬੱਸ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਵੀ ਨਹੀਂ।" ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕੁ ਰੁਕ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਉਧਾਰੇ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਪਲੀਜ਼।"

ਮੈਂ ਮਿੰਟ ਕੁ ਹਿਚਕਚਾਇਆ। ਪੰਜਾਹ ਡਾਲਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਾਲੇ ਕਮਾਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀਹ ਡਾਲਰ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। "ਤੇਰਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦ। ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਓ।" ਆਖ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਘੁੰਟਿਆ, ਫਿਰ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਪਰਚੀ ਫੜਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, "ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਥੋਂ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਲੈ ਜਾਵੀਂ।"

"ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰ, ਆਪਣੇ ਟ੍ਰਿੱਪ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ।" ਆਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਅਟੈਚੀ ਟੈਕਸੀ

ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸੋਭਾ ਕਰਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਬੱਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆ ਕੇ ਸਕੂਲ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਰੇ ਭਰੇ ਲਾਅਨ ਬਣ ਗਏ ਸਨ। ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਗਰਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਉਚਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਿੱਠ-ਬੋਲਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਿਚ ਹਉਮੈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲੈਣ ਦਾ ਸਲੀਕਾ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਜਦੋਂ 'ਵਾ ਹੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਵਗ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਡੋਰ ਉਹਦੇ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਗਈ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਇਸ ਢਿੱਲ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਘੱਟ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਬੀਨ ਵੱਧ ਬਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਇਕੱਲਾ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਤਾਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੂਜੇ ਸਭ ਬੜੇ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਵਿਚਰਦੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿਚ ਫਸਣੋਂ ਬਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਦਿੱਖ ਸੀ, ਜਿਹੜੀ ਉਹਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦਿੱਖ ਦੇ ਪਾਲੇ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੀ ਉਹ ਲੰਮੀ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਭਾ ਜੀ, ਕਰੋ ਦਸਖਤ। ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹਾਂ।" ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੈਥੋਂ ਉਮਰੋਂ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਫ਼ ਅਧਿਆਪਕਾ 'ਬਿਮਲਾ ਭੈਣ ਜੀ' ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਤੁਹਾਡਾ ਕਿਹਾ ਮੰਨ ਸਕਦੇ ਨੇ।" ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

"ਇਹ ਮਹਾਂ-ਪੁਰਖ ਤਾਂ ਅਕਬਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਆਖੇ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਬੋਲੇ ਮਲ ਕੇ ਸੁੱਟ ਦੇਣ, ਮੈਂ ਕੀਹਦਾ ਪਾਣੀ-ਹਾਰ ਆਂ।" ਮੈਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਵੱਲ ਹੱਥ ਕਰ ਕੇ ਹੱਸਿਆ।

"ਅਸੀਂ, ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਖੋਗੇ, ਮੰਨਾਂਗੇ। ਜਿਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੋਗੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿਆਂਗੇ।" ਰਮੇਸ਼ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ

'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਉਂਗਲਾਂ ਨਚਾ ਕੇ 'ਬਾਏ' ਕਹਿੰਦੀ ਏਅਰਪੋਰਟ ਦੇ ਅੰਦਰ ਚਲੀ ਗਈ।

ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ-ਆਪ ਚੰਗਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਰਿਤਕਣ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸਲਾਹ ਕਿ 'ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ' ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗੀ। 'ਇਕ-ਅੱਧਾ ਟ੍ਰਿੱਪ ਹੋਰ ਲਾ ਕੇ ਚੱਲਦੇ ਆਂ ਘਰ', ਸੋਚਦਾ ਮੈਂ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਟੈਕਸੀ 'ਹਾਸਪੀਟਲ ਸਟੈਂਡ' 'ਤੇ ਲਾ ਕੇ ਮੈਂ ਜੇਬ ਵਿਚ ਹੱਥ ਮਾਰਿਆ। ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰਚੀ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੈੱਲ ਫੋਨ ਵਿਚ ਭਰਨ ਲਈ ਉਹ ਨੰਬਰ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਅੰਗਿਉ ਪਹਿਲੀ ਘੰਟੀ 'ਤੇ ਹੀ ਕੈਨੇਡਾ ਪੋਸਟ ਦੀ ਇੰਪਲਾਇਮੈਂਟ ਲਾਈਨ ਬੋਲ ਪਈ। ਮੈਂ ਨੰਬਰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲਾਇਆ, ਫਿਰ ਉਹੀ ਸੁਨੇਹਾ। ਮੈਂ ਨੰਬਰਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਰ ਕੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਨੰਬਰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। 'ਹੋ ਗਿਆ ਕੰਮ', ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸ਼ੱਕ ਪਈ। ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਲਗਦੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਇਹੋ ਜਿਹੀ, ਘਬਰਾਹਟ ਵਿਚ ਗਲਤ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਵਿਚੋਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਦੇ ਟ੍ਰਿੱਪ ਵਾਲਾ ਐਡਰੈਸ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸ਼ੱਕ ਦੂਰ ਕਰ ਹੀ ਲਵਾਂ। ਉਸ ਪਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਜਦ ਮੈਂ ਸੁਈਟ ਨੰਬਰ ਵਾਲੀ ਲਿਸਟ ਵੇਖੀ ਤਾਂ ਉਸ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਉਹ ਸੁਈਟ ਨੰਬਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੀ।

"ਲਾ ਗਈ ਲੋਦਾ!" ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ।

ਬੋਲਿਆ।

"ਬਣੇ ਭਾ ਜੀ, 'ਸੰਧੂ' ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਮੈਦਾਨ ਛੱਡਦੇ ਜੇ!" ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਨਰਿੰਦਰ 'ਸੰਧੂ' ਨੇ ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਵੰਗਾਰਿਆ।

"ਮੈਂ ਇੰਚਾਰਜ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਫਰਲੋ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ।" ਮੈਂ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਪਕ ਹੱਸ ਪਏ। ਫਰਲੋ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮਾਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਆਉਂਦੀ ਨਰਿੰਦਰ ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਉਤੇ ਵਾਰ ਹੋਇਆ ਸਮਝ ਕੇ ਉਹ ਹੱਸਦੀ ਹੋਈ ਬੋਲੀ, "ਤੁਸੀਂ ਫਰਲੋ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿਓ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕੋ ਜਿੰਨੀ। ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਵਾਅਦਾ ਰਿਹਾ।"

"ਕੋਈ ਨੂੰ ਭਾ ਜੀ, ਰਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਾ ਲਾਂਗੇ।" ਪੀ ਟੀ ਨੇ ਵੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਮੈਂ ਦੁਬਿਆ ਵਿਚ ਫਸ ਗਿਆ।

"ਸੰਧੂ ਸਾਹਿਬ! ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ, ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਜੇ, ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਸਾਹਬ ਦਾ ਸਕੂਲ ਆਉਣਾ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ। ਸਭ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਭਰੋਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਦੀ ਲੱਜ ਪਾਲੋ।"

ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਆਰਡਰ-ਬੁੱਕ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਕੀਤੀ।

"ਕਰ ਯਾਰ! ਮੇਰੇ ਆਖੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗੇਗਾ? ਜਿੰਦਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦਾ, ਆਪੇ ਚੱਲੀ ਜਾਊ ਸਭ।" ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਮੱਹ ਵਿਚ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚਲਾ ਮੋਹ, ਤਰਲਾ ਅਤੇ ਲੁਕਵਾਂ ਭੈਅ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸੋਚਿਆ, "ਠੀਕ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ; ਜਿੰਦਾਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲਦਾ, ਆਪੇ ਚੱਲੀ ਜਾਊ ਸਭ। ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿਰ 'ਤੇ ਪਹਾੜ ਚੁੱਕਣਾ ਹੈ!"

(ਚਲਦਾ)

ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧੁਤਕੂ ਮੈਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਦਿਨ ਸੱਚ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਮੈਂ ਜਗਤਾਰ ਅੰਕਲ ਤੋਂ ਕਦੇ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ। ਆਖਰ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਮਿੱਕੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅਮਰੀਕਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਘਰ 'ਚ ਸਾਰੇ ਮਿੱਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਮੇਰਾ ਛੋਟਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਲੇ ਆਮ ਜਿਹਾ ਸਬੰਧ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਆ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਡੇ ਵਿਚ ਦੋਸਤੀ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਭਾਧੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ, ਮਿੱਕੀ ਛੋਟਾ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੀ ਸੰਭਾਲਣਾ ਹੈ। ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪਰਮਜੀਤ ਉਮਰ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਤੈਥੋਂ ਵੱਡੀ ਐ, ਪਰ ਤੂੰ ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਵਾਂਗੂੰ ਕਰਨੀ ਐਂ। ਇਸ ਰਾਖੀ ਲਫਜ਼ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਈ। ਮਾਂ ਨੇ ਘੱਟਾ ਭਰ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਉਚ-ਨੀਚ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਭਾਧੇ ਨੇ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੇ ਨਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਵੀ ਕਹੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਓ। ਪੜ੍ਹਾਈ

ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ
ਫੋਨ: 703-362-3239
chahals57@yahoo.com

ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਥੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਸਪਾਂਸਰ ਹੋਜੇਗੇ। (ਇਹੀ ਕੁਝ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ ਲਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਏਜੰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ)। ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸ਼ਾਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰਾਂਗੇ। ਕੀ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਉਹ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹੀਆਂ ਪਰ ਸ਼ਾਹੀਪੁਣਾ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹਰ ਜੀਅ ਵਿਚ ਰਚਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਐ ਕਿ ਕਰਜ਼ੇ 'ਚ ਨੌਕੇ ਨੌਕ ਡੁੱਬੇ ਭਾਧੇ ਨੇ ਬੜਾ ਔਖਾ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭਰੋਸਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਭੇਜਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਵੱਡਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਗਰਕ ਰਹੇ ਨੇ। ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿੱਕੀ ਇਸ ਕੋਹ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਰਹਾ। ਦੂਜਾ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਹੋਇਆ, ਕੋਈ ਖਾਨਦਾਨੀ ਘਰ ਭਾਲ ਕੇ ਮੇਰਾ ਵਿਆਹ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਹੋਵੇ।

ਏਜੰਟ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਥੇਰੇ ਸਬਜ਼ ਬਾਗ ਵਿਖਾਏ ਕਿ ਉਥੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਕੰਮ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਜਿੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰੋਗੇ, ਉਥੋਂ ਹੀ ਸਪਾਂਸਰ ਹੋ ਕੇ ਦੋ ਸਾਲ ਵਿਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਖੈਰ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਗਹਿਣੇ ਕਰਕੇ ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਏਜੰਟ ਰਾਹੀਂ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ਾ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਬੜੇ ਚਾਅ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਭੈਣ ਭਰਾ ਜਹਾਜ਼ ਚੜ੍ਹੇ ਪਰ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਭੁਲੇਖੇ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਡਾ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਹੀ ਦੇ ਦਿੰਦਾ। ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਡਡਵੈਚਿਆਂ ਵਾਂਗੂੰ ਤੁਰੇ ਫਿਰੇ। ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਲਿਆਂਦੇ ਡਾਲਰ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ। ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਸੀਂ ਕਾਲਜ ਕੈਂਪਸ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨਾਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਟੁੱਟੀਆਂ-ਭੱਜੀਆਂ ਜਾਬਾਂ ਵੀ ਲੱਭ ਲਈਆਂ। ਕੋਈ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਜੋ ਵੀ ਕੋਈ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਤੇ ਸਫਾਈ ਵਗੈਰਾ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ, ਕਰ ਲਈ। ਪਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ 'ਚ ਪਛਤਨ ਲੱਗੇ। ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਡੇ ਲਈ ਬੀ ਗਰੇਡ ਲੈਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਪਾਸ ਵੀ ਮਸੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਝਾਇਆ, ਫਿਰ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦਾ ਵਾਰਨਿੰਗ ਨੋਟਿਸ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਫਾਈਨਲ 'ਚੋਂ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਬੀ ਗਰੇਡ ਲੈ ਸਕੇ। ਉਂਜ਼ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੁਝ ਦੇਸੀ ਮੁੰਡੇ ਕੁੜੀਆਂ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਬਣ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਸਲਾਹ ਮਿਲੀ ਕਿ ਨਿਰਾ-ਪੁਰਾ ਇਸ ਕਾਲਜ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ

ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਯਾਨਿ ਹਰਾ ਪੱਤਾ (ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ) ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਜਫਰ ਜਾਲਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਤਾਂ ਓਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪਾਪੜ ਵੇਲ ਕੇ ਵੀ ਜੇ ਹਰਾ ਪੱਤਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤ ਕੇ ਵੀ ਵੀਹ-ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪੱਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਬੱਸ ਨਾ ਹੀ ਪੁੱਛੋ। ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਲੰਮੇ ਲੇਖ 'ਆਫੀਆ ਸੱਦੀਕੀ ਦਾ ਜਹਾਦ' ਅਤੇ 'ਅਫਸਾਨਾ-ਏ-ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ' ਪਾਠਕ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਨੇ ਇਹੋ ਹੀ ਵਾਰਤਾ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬਿਆਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਬੰਦਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਵਹਿਣ ਵਿਚ ਵਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਨਾ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ।

"ਮਿੱਕੀ ਇਹ ਕੌਣ ਐ?"

ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

"ਤੈਨੂੰ ਪਤੈ ਕਿ ਤੂੰ ਕੀ ਕਰ ਰਿਹੈ?"

"ਦੀਦੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ।"

"ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ?"

"ਦੀਦੀ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਐ। ਹੋ ਸਕਦੇ, ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਫਿਰ ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ, ਪਿੱਛੇ ਫਿਰ ਹੋਰ ਕਿਹੜਾ ਤਰੀਕਾ ਰਹਿ ਜਾਵੇ?"

ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਹੀ। ਸੋਚਿਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਗੱਲ ਨਾ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ। ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚੌਕਾ ਦਿਤਾ। ਉਹ ਮੈਥੋਂ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਜਾਵੇ।

"ਮਿੱਕੀ ਜੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਤਾਂ?"

"ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣਾ ਹੀ ਨੂੰ। ਪਰ ਜੇ ਪਤਾ ਲੱਗ ਵੀ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹੜਾ ਇਹ ਵਿਆਹ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ।"

"ਵੇਖ ਲੈ ਮਿੱਕੀ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ।"

"ਤੂੰ ਹੀ ਦੱਸ, ਹੁਣ ਜੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਕਹੂੰਗਾ ਕਿ ਤੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਕੋਈ ਇੰਤਜ਼ਾਮ।"

"ਤੇਰਾ ਦਿਮਾਗ ਤਾਂ ਨੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ।"

"ਦੀਦੀ ਜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਸਮਝ। ਪਰ ਆਪਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਆਂ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਿਚ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਣਚਾਹਿਆ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।"

ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਨਿਕਲੀ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਲਜ 'ਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਮੁਤਾਬਕ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਛੱਡਣਾ ਪੈਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸੀਂ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਇਲਲੀਗਲ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਛੱਡਦੇ, ਘਰਦਿਆਂ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਵੇਚ ਵੱਟ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਟੱਡੀ ਵੀਜ਼ੇ ਦੁਆਏ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਤਰੀਕਾ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਕੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈਣ ਦਾ। ਮਿੱਕੀ ਤਾਂ ਮੁੰਡਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਰਾਸ ਆ ਸਕਦਾ ਸੀ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁੰਡੇ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਦੀ ਵੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਾਉਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਵਾਪਰੀ ਇੱਕ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਆ ਗਈ ਜੋ ਘਰਦੀਆਂ ਬੁੜੀਆਂ ਤੋਂ ਸੁਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਭਾਧੇ ਦੀ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਾਦਾ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਗੁਆਂਢ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੁੜੀ ਵਿਆਹੀ ਗਈ, ਉਸ ਦਾ ਘਰਵਾਲਾ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਸਾਲੀਆਂ 'ਚ ਘਿਰ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦਾ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਨੂੰ ਦਾਦੇ ਨੇ ਹੱਸ ਹੱਸ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਖੁੰਡਾ ਕੱਢ ਮਾਰਿਆ। ਦੁਬਾਰਾ ਭੂਆ ਨੂੰ ਕਿਧਰੇ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਕੋਲ 'ਕੱਲੀ ਖੜ੍ਹੀ ਵੇਖ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਦਾਦੇ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਕਾਟਾ ਬਣ ਗਈ। ਸਾਡੀ ਦੂਸਰੇ ਗਵਾਂਢੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਖੂਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਮੇਰੀ ਭੂਆ ਖੂਹੀ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਦਾਦੇ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਆ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਖੂਹੀ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਬੁੜੀਆਂ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਪਰ ਦਾਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਥੋਂ ਪਾਸੇ ਨਾ ਹਟਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭੂਆ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ

ਬੰਦ ਨਾ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੈਰ ਤਿਲਕ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਖੂਹੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗ ਕੇ ਮਰ ਗਈ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਘਰ 'ਚ ਉਸ ਭੂਆ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਣ ਤੱਕ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ।

ਖੈਰ, ਮਿੱਕੀ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਸਲਾਹ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਗੈਰੀ ਤੋਂ ਸੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਹੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਣਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸਤੀ ਸੀ। ਦਿਲੋਂ ਮੈਂ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਤੇ ਜਾਣੇ ਅਣਜਾਣੇ ਗੈਰੀ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮਿੱਕੀ ਜਿਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੈਥੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਿੱਕੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟ ਲਿਆ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਦੀਦੀ ਫਿਰ ਨਾ ਕਹੀ, ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਵਕਤ ਸਿਰ ਦਸਿਆ ਨੂੰ। ਗੈਰੀ ਤੇਰੇ 'ਚ ਇੰਟਰੋਸਟਡ ਐ। ਤੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਾ।"

"ਮਿੱਕੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਐ।"

"ਆਪਣੇ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਐ ਤਾਂ

ਉਹ ਇਸ ਵੇਲੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਐ। ਮੌਕਾ ਸਾਂਭ ਲੈ।"

ਮੈਂ ਵੀ ਸੰਜੀਦਾ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਗੈਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਤ ਦਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਮੈਂ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਸੱਚਾਈ ਦੱਸ ਦਿੱਤੀ।

"ਫਿਰ ਕੀ ਐ ਦੀਦੀ। ਇੱਥੇ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕੌਣ ਪੁਛਦੈ, ਉਹ ਕਿਸ ਜਾਤ ਦਾ ਐ।"

"ਨਹੀਂ ਮਿੱਕੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਨੂੰ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਆਖਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਭਰ ਦੀ ਗੱਲ ਐ ਤੇ ਫਿਰ ਘਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਵੇ।" ਨਾਲ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਹੋਏ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ। ਸਾਥੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਵੱਖਰੀ ਜਾਤ ਦੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਲਈਆਂ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਸਮਾਜ 'ਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿਤੇ। ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਹਿਰ ਵਿਚੋਂ ਮਿਲੀਆਂ।

"ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਖੋਤਾ ਦੱਸਣੈ ਕਿ ਤੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਰਹੀ ਐਂ। ਜਦੋਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਬਣ ਗਿਆ, ਤਲਾਕ ਦੇ ਦੇਵੀ।" ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਗੱਲ ਇੰਨੀ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਕਹੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ।

"ਤੇਰੀ ਅਕਲ ਤਾਂ ਟਿਕਣੇ ਐ?"

"ਭੈਣ ਨੂੰ ਨੂੰ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਲਾਹ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਹਮਣੇ ਬੜੇ ਟੋਢੇ ਰਾਹ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।"

ਮੈਨੂੰ ਮਿੱਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਲੱਗਾ। ਮੈਂ ਗੈਰੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਉਲਟਾ ਮੈਥੋਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਭਾਲਦਾ ਸੀ।

ਉਂਜ਼ ਇਹ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈ ਕੇ ਤਲਾਕ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਆਮ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਐ। ਜਿਹੜੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਵਿਆਹ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਏ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਕੁੜੀ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਪੱਤਰੇ ਵਾਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਸਹੇਲੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮੇ ਦੀ ਕੁੜੀ ਇੰਡੀਆ ਜਾ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਆਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਤਲਾਕ ਦੇ ਕੇ ਵਾਪਸ ਇੰਡੀਆ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਨਾਲੇ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਦਾ ਦਾਜ ਲਿਆ।

ਮਿੱਕੀ ਅੱਜ ਕੱਲ ਇੱਕ ਜਮਾਇਕਣ ਕਾਲੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਲਈ ਮਨਾ ਲਵੇ। ਜਮਾਇਕਣ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਭਾਪ ਗਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਚੁੰਡਿਆ। ਮਿੱਕੀ ਔਖਾ-

ਸੋਖਾ ਜੋ ਵੀ ਬਚਾਉਂਦਾ, ਉਹ ਉਸ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਚੁਲਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਪਤਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿੱਕੀ ਦਾ ਹਰ ਨਿੱਕਾ ਮੋਟਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰਵੂ ਚੱਕਰ ਹੋ ਗਈ। ਮਿੱਕੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਧਰ ਜਿਸ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਕਾਉਂਟੀ ਨੇ ਕੱਚਿਆਂ (ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀਆਂ) ਨੂੰ ਅਰੈਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਲਲੀਗਲ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਰੈਸਟ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ, ਕੰਮ 'ਤੇ ਵੀ ਲੁਕਦੇ ਛਿਪਦੇ ਜਾਂਦੇ। ਅਸੀਂ ਮੂਵ ਹੋ ਕੇ ਫੇਅਰਫੈਕਸ ਕਾਉਂਟੀ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰ ਲਿਆ। ਮਿੱਕੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਗੀ ਮੈਥੋਂ ਵੇਖੀ ਨਾ ਜਾਂਦੀ, ਆਪਣੀ ਤੇ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਨਵੀਂ ਤਰਕੀਬ ਦੱਸੀ, "ਦੀਦੀ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਐ। ਉਹ ਪੈਸੇ ਲੈ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉ ਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈ ਦਵਾਉ।"

"ਪਹਿਲਾਂ ਤੂੰ ਆਪਣਾ ਕੁਝ ਬਣਾ, ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਵੀ ਸੋਚ ਲਵੀ।" ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

"ਨਹੀਂ ਦੀਦੀ ਮੇਰਾ ਕੀ ਐ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਕਿਵੇਂ ਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਵੂੰ ਪਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕਰ ਲਈਏ।" ਮਿੱਕੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਬਣਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

"ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀ ਨੇ?"

"ਪੈਸੇ ਤਾਂ ਦੇਣੇ ਹੀ ਨੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ, ਆਪਾਂ

ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।"

ਮੈਂ ਝਿਜਕ ਰਹੀ ਸਾਂ ਪਰ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਮੇਰੀ ਝਿਜਕ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਤਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਰਹੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਘਰ ਮੂਵ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਪੈਸਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਪਰ ਅਗੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਟਾਲ ਮਟੋਲ ਕਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਉਹ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਨਾ ਕਿਧਰੇ ਭੇਜੀ ਰੱਖਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਵਾਧੂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡਰੱਗ ਸਮੇਤ ਫੜ ਲਿਆ। ਚੰਗਾ ਇਹ ਕਿ ਮਿੱਕੀ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਉਸ ਦੇ ਅਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਰਹੇ ਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆ ਗਏ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿਚਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਤੇ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲ ਗਈ। ਇਹਦਾ ਮਾਲਕ ਕੋਈ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਭਲਾਮਾਣਸ ਪੰਜਾਬੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੱਡਬੀਤੀ ਸੁਣਾਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮੱਦਦ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ। ਹੋਇਆ ਇਉਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਗਾਹਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਤੇ ਆਇਆ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਘਰਵਾਲੀ ਸਮੇਤ ਰਿਟਾਇਰਡ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦਾ ਮੁੰਡਾ ਅਤੇ ਕੁੜੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਰਾਜੀ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਮੇਡ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰੂੰ ਤੇ ਉਹ ਇਸੇ ਬੋਸ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਕੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਿਵਾ ਦਵਾਉ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ, ਬਿਲਕੁਲ ਆਪਦੇ ਘਰ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਵੀ ਚੰਗਾ ਸੀ। ਕਾਫੀ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਵੰਗ ਨਾਲ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਕੈਟਾਗਰੀ ਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਆਸ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਜਗਤਾਰ ਅੰਕਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਕਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਿਵਾ ਦਵਾਉ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਧੀ ਅਡਾਪਟ ਕਰਕੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸੇ ਉਮੀਦ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਮੇਰੇ ਰੋਜ਼ ਰੋਜ਼ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਕੀਲ ਕੋਲ ਲੈ ਗਿਆ ਤੇ ਅਡਾਪਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ। ਵਕੀਲ ਹੱਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, "ਮਿਸਟਰ ਸਿੰਘ, ਅਡਾਪਟ, ਬੱਚੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਐ ਨਾ ਕਿ ਅਡੱਲਟ।"

ਮੈਂ ਮਨ ਜਿਹਾ ਮਾਰ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹੀ। ਜਾਪਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲਣਾ ਕੋਈ ਖੇਡ ਨਹੀਂ। ਵਕਤ ਲੰਘੀ ਜਾਵੇ, ਇਹੀ ਬਹੁਤ ਐ। ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਸਾਂ ਆਸਰਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਓਧਰ ਮਿੱਕੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਵਾਹ ਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਉਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਾੜ ਟੁੱਟ ਪਿਆ। ਅੰਕਲ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਗੁਜ਼ਰ ਗਈ। ਉਸ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਘਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਹਫਤਾ ਦਸ ਦਿਨ ਅਫਸੋਸ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਫਿਕਰ ਵਿਚ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਰਹੂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਜਗਤਾਰ ਅੰਕਲ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਰਹਾਂ। ਦਿਨ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜਗਤਾਰ ਅੰਕਲ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦਾ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚਲੀ ਵਾਸ਼ਨਾ ਮੈਂ ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸਾਂ। ਕਦੀ ਸੋਚਦੀ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਭੁਲੇਖਾ ਐ ਤੇ ਕਈ ਵਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਵੀ ਲੱਗਦਾ।

ਇੱਕ ਰਾਤ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆਇਆ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਉਪਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਵਲਣੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਗਈ।

"ਅੰਕਲ ਇਹ ਕੀ? ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪਿਉ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੇ ਓ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਕਹਿਨੇ ਓ।"

"ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦਾ ਆਂ ਤੇ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬਲਾਉਨਾ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਲਰਜ਼ਦਾ ਨੀਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਮੇਲ-ਮੁਲਾਕਾਤ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਦੀ ਨਜ਼ਮ ਤੇ ਨਸਰ ਸਭ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਲਰਜ਼ਦੇ ਨੀਰ ਵਰਗੀ ਹੈ। ਭੰਡਾਲ ਨਦੀ ਦੀ ਛੱਲ ਦਾ ਮੋਤੀ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਬਿਆਸ ਦੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਬੰਨੇ ਹਨ। ਪਾਸ ਤੋਂ ਮੀਸ਼ੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਸ. ਭੰਡਾਲ ਬੇਟ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਹੈ। ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਗੁਰੂਤੀ ਬਖਸ਼ਦਾ। ਐਨ ਉਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਨਹਿਰ ਸਰਹੰਦ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਰਾਮਪੁਰ ਦੇ ਜੰਮੇ ਜਾਏ ਸ਼ਾਇਰ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਭੰਡਾਲ ਸ਼ਾਇਰ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖਕ ਵੀ। ਉਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਇਨਸਾਨ ਹੈ। ਦਰਦ ਦਾ

ਪ੍ਰਿ. ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 905-799-1661

ਭਰ ਵਗਦਾ ਦਰਿਆ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਤਰਲ ਮੋਤੀ ਲਿਸ਼ਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਿਆਸ ਦੇ ਮੰਡ ਦਾ ਮੋਤੀ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈ!

ਉਹਦੀ ਲਿਖਤ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਵੇਖੋ, “ਬਾਪ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸੁੱਚਾ ਹਰਫ਼। ਘਾਲਣਾ ਦਾ ਮਾਨਵੀ ਕਰਮ। ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਪਾਕ ਧਰਮ। ਅਕੀਦੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਣ। ਕਿਰਤ-ਕਮਾਈ ਦੀ ਸੁੱਚੀ ਇਬਾਦਤ। ਅਸੀਸਾਂ ਦੀ ਆਬਸ਼ਾਰ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਓਟੇ 'ਤੇ ਜਗਦਾ ਚਿਰਾਗ਼। ਸਮੁੱਚਾ ਜੀਵਨ ਇਕ ਨਿਰੰਤਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਨਾਮਕਰਣ। ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਬੀਤੇ ਪਲਾਂ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ ਤੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਣਮੱਤੀ ਇਬਾਰਤ।” ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਅਜਿਹੀ ਰਚਨਾਕਾਰੀ ਨੂੰ? ਉਹਦੀ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਹੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੈ। ਕਵਿਤਾ ਵਾਰਤਕ ਹੈ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਕਵਿਤਾ!

ਉਹਦਾ ਜਨਮ 2 ਅਪ੍ਰੈਲ 1953 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਭੰਡਾਲ ਬੇਟ ਵਿਚ ਸ. ਚੰਨਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਘਰ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਕੌਰ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਮੁੱਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਦਸਵੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਹਾਈ ਸਕੂਲ ਧਾਲੀਵਾਲ ਤੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੀ। ਰਣਧੀਰ ਕਾਲਜ ਕਪੂਰਥਲਾ ਤੋਂ ਬੀ ਐਸ ਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਐਮ ਐਸ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇੰਜ ਡੰਗਰ ਚਾਰਦਿਆਂ 11ਵੀਂ ਜਮਾਤ 'ਚੋਂ ਫੈਲੋ ਹੋਣ ਦਾ ਉਲਾਂਭਾ ਲਾਹ ਦਿਤਾ!

ਉਸ ਨੇ 1977 ਤੋਂ 2010 ਤਕ ਗੁਰੂਸਰ

ਸੁਧਾਰ ਤੇ ਤਲਵੰਡੀ ਸਾਬੋ ਦੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕਾਲਜਾਂ ਅਤੇ ਕਪੂਰਥਲਾ, ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ, ਮੁਕਤਸਰ ਤੇ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਦਾ ਸਰਗਰਮ ਰੋਲ ਰਿਹਾ। ਰੋਟੀਆਂ ਉਸ ਨੇ ਭੌਤਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਲੈਕਚਰਰ ਬਣ ਕੇ ਕਮਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੌਂਕ ਪਾਲਿਆ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਲਿਖਣ ਦਾ। ਉਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਪਤਾਹਿਕ ‘ਪਰਵਾਸੀ’ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅਖ਼ਬਾਰ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਪੋਸਟ’ ਦੀ ਸਬ ਐਡੀਟਰੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਹਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਐਥਨਿਕ ਮੀਡੀਏ ਦਾ ਅਵਾਰਡ ਦੁਆਉਣ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਉਹਦੀ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਵਰਗੀ ਹੈ। ‘ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ’ ਅਦਾਰੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਕਾਵਿਮਈ ਲੇਖ ਪੁਸਤਕ ‘ਲੋਏ ਲੋਏ’ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿਰਲੇਖ ਵੇਖੋ-ਗੁੰਗੀ ਧੁੱਪ ਦਾ ਗੀਤ, ਚਾਨਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਕੌਣ ਭਰੇ, ਟਟਹਿਣਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ, ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਮਰਮਰੀ ਸਰਦਲ 'ਤੇ, ਚੁੱਪ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੋ, ਮਨ ਦੇ ਬਾਗ ਬਗੀਚੇ, ਜਗਦੇ ਰਹਿਣ ਚਿਰਾਗ਼, ਚਾਨਣ ਦੇ ਗਲੋਟੇ, ਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਵਿਹੜਾ, ਫੁਲਕਾਰੀ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਰੰਗ, ਰੁੱਸੇ ਹੋਏ ਗੀਤ, ਜਾਗਦੀ ਰਾਤ ਦਾ ਦਰਦ ਤੇ ਕਦੇ ਜਾਗੇਗਾ ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ?

ਉਸ ਦੀਆਂ 15 ਪੁਸਤਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ-ਹਉਕੇ ਦੀ ਜੂਨ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ, ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਦਰਿਆ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਂਧੀ, ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਸਾਰ, ਧੁੱਪ ਦੀ ਤਲਾਸ਼, ਅਸੀਸ ਤੇ ਆਸਥਾ, ਘਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰੋ, ਇਹ ਘਰ ਮੇਰਾ ਨਹੀਂ, ਪਰਵਾਸੀ ਪੈੜਾਂ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਦਸਤਕ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਗਾਭ ਪਾਰਟੀਕਲ, ਹਵਾ ਹੱਥ ਜੋਤਦੀ ਹੈ ਤੇ ਲੋਏ ਲੋਏ। ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਜੂਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲੰਮੀ ਕਵਿਤਾ। ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਂਧੀ ਮਹਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜੀਵਨੀਆਂ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਪਾਸਾਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੇਖ ਹਨ। ਗਾਭ ਪਾਰਟੀਕਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਿਬੰਧਾਂ ਤੇ ਹਵਾ ਹੱਥ ਜੋਤਦੀ ਹੈ, ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਿਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾ ਬਹੁਭਾਂਤੀ ਹੈ। ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਤੇ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਬਸਿੰਦਾ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਬੇਸ਼ਕ ਵਜੂਦ ਉਹਦਾ ਕੈਨੇਡਾ/ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਿਚਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਦਿਲ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਧੜਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਮੋਹ ਹੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ

ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਵਾਰਤਕ ਲੇਖ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗ਼ਮ ਵਿਚ ਹਟਕੇਰੇ ਲੈਂਦੇ ਤੇ ਰੋਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਦਰੇਵੇਂ, ਉਦਾਸੀ, ਵਿਗੋਚੇ ਤੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਵੈਣ ਹਨ, ਕੀਰਨੇ ਹਨ ਤੇ ਅਲਾਹੁਣੀਆਂ ਹਨ!

ਆਪ ਉਹ ਬੇਸ਼ਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਆਪਣੀਆਂ ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਬੀਬੀ ਸੁਖਦੇਵ ਕੌਰ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜੋ ਇਕ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਭੰਡਾਲ ਜੋਤੋ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਕਵਿਤਾ ਵਰਗੇ ਹਨ। ਵੱਡੀ ਦਾ ਨਾਂ ਅਜ਼ਲਪ੍ਰੀਤ ਤੇ ਛੋਟੀ ਦਾ ਗਜ਼ਬਪ੍ਰੀਤ ਹੈ। ਅਜ਼ਲਪ੍ਰੀਤ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵਿਆਹੀ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਡਾ. ਅਜ਼ਲਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਢਿੱਲੋਂ ਬਣ ਗਈ ਤੇ ਛੋਟੀ ਅਜੇ ਡਾ. ਗਜ਼ਬਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਭੰਡਾਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਭੰਡਾਲ ਨੂੰ ਬਰੈਂਪਟਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਇਕ ਵਾਰ ਕਲੀਵਲੈਂਡ ਦੇ ਕਬੱਡੀ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੀ ਮਿਲ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਪੁਰਸਕਾਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕਾਂ!

ਇਸ ਪੁਰਸਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਥ ਲਾਂਬਤਾ ਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਸਾਹਿਤਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਤੇ ਭਾਸ਼ਨ ਕਲਾ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਹਿਰ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਕਲ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਫੋਨ 216-556-2018 ਹੈ।

ਉਹਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਪਿਛੋਕੜ, ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਝਲਕਾਂ ਉਹਦੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਬਾਰੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, “ਬਾਪ ਹੁਣ ਨੱਥਿਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਕੋਰਾ ਅਣਪੜ੍ਹ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹ ਗਿਆਨੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਵਾਹੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਵਿਹਲਾ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਫਿਕਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਭੁੱਖਣਭਾਣੀ ਲਵੇਰੀ ਗਾਂ ਦਾ, ਵੱਤਰ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਰਹੀ ਬਿਜਾਈ ਦਾ, ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਗੁਭਾਈ ਦਾ, ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਵਾਰੀ ਦਾ...”

“ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ 'ਤੇ ਵਸੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਕਬਾ ਮੰਡ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਮੰਡ ਵਿਚ ਭੱਠੀ ਲਾ ਕੇ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣੀ ਅਤੇ ਬੇਸੁੱਧ ਹੋ ਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਘਰ ਆਉਣਾ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੰਡ ਵਿਚ ਭੀਲੋਵਾਲ, ਭਲੋਜਲਾ ਆਦਿ ਮਾਝੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਆਮ

ਹੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੰਡ ਵਿਚ ਕਾਹ-ਕਾਨੇ ਵੱਢਣ ਦਾ ਹਰਜਾਨਾ ਉਗਰਾਉਂਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। 'ਕੇਰਾਂ ਅਸੀਂ ਕਾਹ ਦਾ ਗੱਡਾ ਲੱਦ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਸਾਂ ਤਾਂ ਉਹ ਗੱਡੇ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਪੈਸੇ ਮੰਗਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੇਰਾ ਬਾਪ ਗੰਡਾਸੀ ਲੈ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੈ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਸਾਡੇ

ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ

ਮੰਡ ਵਿਚੋਂ ਸਾਥੋਂ ਹੀ ਹਰਜਾਨਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ?” “ਅਜੇ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਡੰਗਰ ਦੇ ਸੌਂਦੇ ਵਿਚੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪੁਰਾਣਾ ਸਾਈਕਲ ਲੈ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਤੋਂ 3-4 ਮੀਲ ਦੂਰ ਧਾਲੀਵਾਲ 9ਵੀਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਜਦ ਮੈਨੂੰ 11ਵੀਂ ਵਿਚੋਂ ਫੈਲੋ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਬਾਪ ਨਾਲ ਗੱਡੇ 'ਤੇ ਰੁੜੀ ਪਵਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਪੁੱਤ ਦੀ ਨਾਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਬਾਪ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੱਖ ਵਿਚ ਆਏ ਹੰਝੂ ਲਕੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਏਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੱਧ ਮਿਹਨਤ ਕਰੀ। ਇਹ ਬਾਪ ਦੀ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੀ ਐਸ ਸੀ ਤੇ ਐਮ ਐਸ ਸੀ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਲੈ ਕੇ ਪਾਸ ਕੀਤੀਆਂ।

“ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਸਮੇਂ ਜਦ ਮੈਨੂੰ ਐਗਜ਼ਾਮੀਨਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਏਂ। ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਸੀ ਪੀ ਐਚ ਡੀ ਕਰਨ ਦੀ? ਤੂੰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਇਸ 'ਤੇ ਗਵਾ ਦਿਤੇ। ਟਿਊਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਨਿਮਰਤਾ ਸਹਿਤ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਪੀ ਐਚ ਡੀ, ਬਾਪ ਦੀ ਅੱਖ ਵਿਚ

ਤਰਦੇ ਉਸ ਹੰਝੂ ਨੂੰ ਅਕੀਦਤ ਏ ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਏ ਜਦ ਮੈਂ ਗਿਆਰਵੀਂ ਵਿਚੋਂ ਫੈਲੋ ਗਿਆ ਸਾਂ।

“ਕੁਝ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਮੇਰਾ ਬਾਪ, ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਤੁਰਦਾ, ਕਲਮ ਦੇ ਸੁੱਚੇ ਹਰਫ਼ ਬਣਦਾ ਏ ਜੋ ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੇੜੇ ਨੇ। ਹਰਫ਼ਾਂ ਦੀ ਚਰਨ-ਬੰਦਨਾ 'ਚ ਬਾਪ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਾਵਿਕਤਾ ਆਪ ਮੁਹਾਰੇ ਵਹਿ ਤੁਰੀ:

–ਬਾਪ ਸਿਰਫ਼ ਦੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦਾ ਜੋਤ ਨਹੀਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸਮਾਏ ਹੋਏ ਨੇ ਅਸੀਮ ਅਰਥ, ਸੰਵੇਦਨਾਵਾਂ ਤੇ ਸੁਪਨੇ। ਬਾਪ ਤੁਹਾਡੀ ਉਂਗਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਫੜਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕਦਮਾਂ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਦੀ ਪੈਤ ਤੇ ਮੱਥੇ ਵਿਚ ਦਿਸਹੁੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਧਰਦਾ ਏ। ਬਾਪ ਕੰਧੇੜੀਂ ਬਿਠਾ ਕੇ ਮੇਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਅਵਚੇਤਨ ਵਿਚ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਰੂਪਾਂ ਦੀ ਤਸਬੀਹ ਵੀ ਖੁਣ ਦਿੰਦਾ ਏ। ਬਾਪ ਜਦ ਨੰਗੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਫਲੋ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਏ ਤਾਂ ਕੋਮਲ ਸੋਚ 'ਚ ਮੁਸ਼ਕੱਤ ਦੀ ਵਗਦੀ ਪੱਛੋਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਦਾਣਿਆਂ ਦਾ ਬੋਲ ਬਣਾਉਂਦਾ ਏ। ਬਾਪ ਦੇ ਚੋਂਦੇ ਮੁੜ੍ਹਕੇ ਦੇ ਨਾਵੇਂ ਜਦ ਜੁਆਕ ਕੱਚੀ ਲੱਸੀ ਦਾ ਜੱਗ ਕਰਦਾ ਏ ਤਾਂ ਬੱਚੇ ਦੇ ਮਸਤਕ 'ਚ ਮੁੜ੍ਹਕੇ 'ਚੋਂ ਮੋਤੀਆਂ ਦੀ ਫਸਲ ਉਗਾਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਜਨਮਦੀ ਏ। ਬਾਪ ਜਦ ਧੁੱਪ 'ਚ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਬੱਚੂ 'ਤੇ ਪਰਨੇ ਦੀ ਛਾਂ ਕਰਦਾ ਏ ਤਾਂ ਸਫਾਫ਼ ਮਨ 'ਚ ਛਾਵਾਂ ਵੰਡਣ ਦੀ ਬਿਰਤੀ ਉਗਮਦੀ ਏ।”

“ਹੁਣ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ ਜਦ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ੋਂ ਫੇਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਵਤਨ ਜਾ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮੁੜਨ ਲੱਗਦੇ ਹਾਂ। ਮਾਂ ਦੀ ਮੋਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਕ ਨਿੱਕੀ ਜਹੀ ਘਟਨਾ ਵੱਡੇ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ, ਮੇਰੀ ਤਲੀ 'ਤੇ ਧਰ, ਭਾਵੁਕ ਕਵਿਤਾ ਦੀ ਧਰਾਤਲ ਬਣ ਗਈ-ਮਾਂ ਦੀ ਮੋਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਬਿੜਕ ਮੇਰੀ ਨਮ-ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ। ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਘਰ ਵਤਦਾ ਬਾਪ, ਬੋਝੇ 'ਚੋਂ ਅੰਬ ਕੱਢ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਤੂੰ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਖੂਹ ਵਾਲੇ ਬੂਟੇ ਦੇ ਅੰਬ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਅੱਜ ਇਕ ਪੱਕਾ ਅੰਬ ਲੱਭਾ ਸੀ ਲੈ ਫੜ, ਚੁਪ ਲੈ।' ਤੇ ਮੈਂ ਬਾਪ ਦੇ ਝੁਰਤੀਆਂ ਭਰੇ ਕੰਬਦੇ ਹੱਥ 'ਚੋਂ ਅੰਬ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਮਾਂ ਦੀ ਮੋਤ ਪਿੱਛੋਂ ਬਾਪ ਮਾਂ ਵੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।”

ਪੁੱਤ ਦੇ ਹੰਝੂ ਡਲੁਕ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਭੰਡਾਲ ਨੂੰ ਲਰਜ਼ਦਾ ਨੀਰ ਨਾ ਕਿਹਾ ਜਾਏ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਹਾ ਜਾਏ?

ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਰੱਖ। ਇਹ ਸੋਚ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਰਦ ਆਂ।”

“ਅੰਕਲ ਮੈਂ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਆਂ।” ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਨਿਕਲ ਆਏ।

“ਮੈਂ ਵੀ ਤੈਨੂੰ ਇਹੀ ਸਮਝਾਉਣ ਆਇਆ ਕਿ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਥਾਂ ਨੂੰ। ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਨੂੰ। ਬਿਨਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੇ ਤੂੰ ਨੌਕਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਫੋਨ ਘੁੰਮਾ ਦਿਆਂ ਤਾਂ ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣ। ਸਮਝੀ ਕੁਛ?”

ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਸਮਝ ਗਈ ਤੇ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੀ ਹੰਝੂ ਕੇਰਦੀ ਰਹੀ।

“ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨੂੰ। ਤੂੰ ਕੱਲ ਤੱਕ ਸੋਚ ਲੈ। ਪਰ ਹੋਊ ਉਹੀ ਜੇ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਗਾ।” ਕਹਿੰਦਾ ਉਹ ਕਮਰੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਮੈਂ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਕਾਲ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜਗਤਾਰ ਬੁੱਢੇ ਦੀ ਕਰਤੂਤ ਦੱਸੀ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਨਾ ਗੁੱਸਾ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਸਗੋਂ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, “ਹੋਰ ਤੈਨੂੰ ਕੀ ਚਾਹੀਦੈ?”

“ਮਤਲਬ?”

“ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ‘ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ’ ਖੁਦ ਚੱਲ ਕੇ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਰਿਹੈ।”

“ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ?”

“ਮਤਲਬ! ਤੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ, ਤੇਰਾ ਗਰੀਨ

ਕਾਰਡ ਅਪਲਾਈ ਕਰੇ। ਤੇ ਫਿਰ...”

ਮਿੱਕੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਧਰਤੀ 'ਚ ਗੱਡੀਆਂ ਗਈਆਂ।

“ਦੀਦੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕਾ ਫਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ। ਅਗਾਂਹ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ।” ਇੰਨੀ ਗੱਲ ਆਖ ਮਿੱਕੀ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ। ਆਖਰ ਮੇਰੇ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਦਿਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਤ ਅੰਕਲ ਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੋਰਟ ਜਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਜ ਕਰਕੇ ਮੇਰਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਅਪਲਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਬੁੱਢੇ ਤੋਂ ਬੜੀ ਘਿਣ ਆਉਂਦੀ, ਪਰ ਚੁੱਪ ਰਹਿੰਦੀ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਬੱਸ। ਪੰਜ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲੰਘੇ, ਮੈਨੂੰ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲੱਗੀ। ਇਨ੍ਹੀ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਉਸ ਦੀ ਵੇਖਣੀ ਪਾਖਣੀ, ਉਸ ਦੀ ਤੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਤੌਰ ਤਰੀਕਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸੱਕ ਪਿਆ, ਨਸੇ ਨਾ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੋਵੇ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਫਿਰਦੇ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ। ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੋਅ (ਹਮਜਿਣਸੀ) ਐ। ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਹੋ ਕੇ ਮਿੱਕੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਸਾ ਬਚਾ ਕੇ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਰਹਿਣ ਲੱਗੀ। ਮਿੱਕੀ ਗੋਆਂ ਨਾਲ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਖੁਦ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਗੋਅ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਨਸੇ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੀ ਕਰਦੀ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਸ

ਦੀ ਕਾਲ ਆਈ, “ਦੀਦੀ ਮੈਂ ਐਂਡਰਿਊ ਨਾਲ ਮੈਰਿਜ ਕਰ ਲਈ ਐ।”

“ਵਾਅਟ?” ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਿਕਲ ਗਈ।

“ਹਾਂ ਦੀਦੀ। ਸਾਡੀ ਸਟੇਟ ਨੇ ਸੇਮ ਸੈਕਸ ਮੈਰਿਜ ਲੀਗਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਐ। ਮੈਂ ਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਜ ਕੀਤੀ ਐ। ਮੈਰਿਜ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਸ਼ਾਮੀਂ ਵਕੀਲ ਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਆਂ।”

“ਵਕੀਲ ਦੇ ਕਾਹਦੇ ਲਈ?”

“ਮੇਰਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਐਂਡਰਿਊ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ ਐ। ਉਹ ਮੇਰਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਐਜ ਏ ਸਪਾਊਜ਼ ਅਪਲਾਈ ਕਰੂਗਾ।”

ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਸੁੰਨ ਹੋਈ ਸੋਚਦੀ ਰਹੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ। ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਫੋਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਨਹੂਸ ਖਬਰ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਕਿ ਰਾਤੀਂ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਨਸੇ ਦੀ ਓਵਰਡੋਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਫੋਨ ਉਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸੀ।

“ਹੁਣ ਕਿੱਥੇ ਐ ਉਹ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਹ ਫੇਅਰਫੈਕਸ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਐ।”

ਮੈਂ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਹਸਪਤਾਲ ਭੱਜੀ। ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਦਾ ਇਹ ਰਸਤਾ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੈ। ਭਰਾ ਬਿਨਾ ਮੈਂ ਕਿਸ ਦੇ ਆਸਰੇ ਇੱਥੇ ਦਿਨ ਕੱਟ੍ਹਾ। ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਭਿਆਨਕ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਟੈਕਸੀ ਰੋਕ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢਿਆ। ਪੈਸੇ ਦੇ ਕੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਭੱਜੀ। ਉਥੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ

ਉਹੀ ਦੋਸਤ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

“ਕਿਵੇਂ ਐਂ ਹੁਣ ਮਿੱਕੀ?”

“ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਐ। ਪਰ ਜੇ ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ...”

“ਪਰ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿਵੇਂ?”

“ਇਹ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਈ ਹੋਣੈ ਕਿ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਐਂਡਰਿਊ ਨਾਲ ਮੈਰਿਜ ਕੀਤੀ ਐ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿੱਕੀ ਦਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਅਪਲਾਈ ਕਰਨ ਵਕੀਲ ਦੇ ਗਏ ਤਾਂ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੇਮ ਸੈਕਸ ਮੈਰਿਜ ਸਟੇਟ ਨੇ ਲੀਗਲ ਕੀਤੀ ਐ ਜਦੋਂ ਕਿ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਫੈਡਰਲ ਗੌਰਮਿੰਟ ਦਾ ਐ। ਮਿੱਕੀ ਨੂੰ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰੋਸ਼ਾਨ ਹੋਏ ਮਿੱਕੀ ਨੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਵਾਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆ।”

ਮਿੱਕੀ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਪਹੁੰਚੀ। ਉਹ ਅੱਖਾਂ ਮੀਚੀ ਬੈਠ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਵਾਲਾਂ 'ਚ ਹੱਥ ਫੇਰਨ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ।

“ਮਿੱਕੀ ਤੂੰ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਇਕੱਲੀ ਦਾ ਪਰਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੀ ਬਣੈ?” ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਵਹਿ ਤੁਰੇ।

“ਦੀਦੀ ਚੁੱਪ ਕਰ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਚੁਕੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਐ। ਚਲੇ ਫਿਰ ਵੀ ਰੱਬ ਨੇ ਬਚਾ ਲਿਆ।” ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੰਝੂ ਪੂੰਝੇ।

“ਪਰ ਮਿੱਕੀ ਉਹ ਨਸੇ ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਨਾਲ ਮੈਰਿਜ ਵਗੇਰਾ...”

“ਦੀਦੀ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਛ ਤਾਂ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਡਰਾਮਾ ਸੀ।” ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੋਂ ਮਣਾਂ ਮੂੰਹੀ ਭਾਰ ਲਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿੱਕੀ ਅੰਦਰੋਂ ਗੋਅ ਨਹੀਂ ਹੈ।

“ਸੱਚ ਦੀਦੀ ਤੇਰੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦਾ ਕੇਸ ਕਿੱਥੇ ਕੁ ਪਹੁੰਚਿਆ?”

“ਮੇਰਾ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਆ ਗਿਐ। ਹੁਣ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਉਡੀਕ ਐ।” ਮੈਂ ਮਨ 'ਚ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਮੇਰਾ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਆਵੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਉਸ ਨਰਕ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿੱਕਲਾਂ। ਫਿਰ ਦੋ ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮਿੱਕੀ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚੋਂ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੇ ਰੱਖ ਲਏ, ਚਲੇ ਬੁਰਾ ਵਕਤ ਲੰਘ ਚੁਕੈ। ਬੋਤੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਗਤਾਰ ਅੰਕਲ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵਕੀਲ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰਨ ਗਈ, ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਬਚਿਆ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਹੱਥ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਕਹਿਣਾ ਲੱਗਾ, ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੈਨੀਫਿਸਰੀ ਦਾ ਕੇਸ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਲਾਹ ਉਸ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿੱਤੀ, “ਵੈਸੇ ਇਸ ਵੇਲੇ ਤੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਵਲੋਂ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦੈ।”

“ਉਹ ਕਿਵੇਂ?” ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਈ ਵਕੀਲ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣ ਲੱਗੀ।

“ਵੇਖ, ਤੂੰ ਉਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਪਤਨੀ ਐ। ਜੇ ਤੂੰ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕਰ ਦੇਵੇਂ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲ ਜਾਊ।”

“ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਨੀਂ, ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਲੋੜ ਐ।” ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਵਕੀਲ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਨਿੱਕਲ ਆਈ। ਅਗਾਂਹ ਐਲੀਵੇਟਰ ਖਰਾਬ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਹੋਈ। ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਖੂਹ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਬੋਝਲ ਕਦਮ ਪੁੱਟਦੀ ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਨ ਲੱਗੀ।

ਵਾਪਸੀ

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਵਤਨ

ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ

ਲੰਮੀ ਕਹਾਣੀ

ਅਵ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਨੌਂ ਤਰੀਕ, ਯਹੂਦੀ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਰਾਪ ਮਿਲੇ: ਪਹਿਲਾ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪੁੰਨ ਭੂਮੀ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੋਗੇ। ਦੂਜਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਮੰਦਰ ਦੇ ਵਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋਏਗਾ। ਤੀਜਾ, ਬੇਤਰ ਨਗਰ ਘਿਰ ਜਾਏਗਾ। ਚੌਥਾ, ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਉਪਰ ਹਲ ਫਿਰੇਗਾ। ਪੰਜਵਾਂ, ਹਰ ਸਾਲ ਅਵ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਉਦਾਸ ਗੁਜ਼ਰਿਆ ਕਰੇਗਾ।

ਪੰਜ ਵਾਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਤਾਕਤ ਖਤਮ ਹੋਈ ਤੇ ਗੁਲਾਮੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਟਿਕੀ। ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਕਦੋਂ ਨਸੀਬ ਹੋਏਗੀ? ਕੋਈ ਤਰੀਕ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਪ ਛ ਤ ਾ ਵ ਾ ਕਰਨਗੇ, ਬੰਦਗੀ ਕਰਨਗੇ, ਧਰਮੀ ਹੋ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੀ ਰਜ਼ਾ

ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ

ਫੋਨ: +91-94642-51454

ਪਰਤੇਗੀ। ਆਦਮ ਅਤੇ ਈਵ ਨੂੰ ਸੁਰਗ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਵਾਰੀ ਆਦਮ ਦੀ ਔਲਾਦ ਨੂੰ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਵਿਚੋਂ ਉਜੜਨ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲੀ।

ਯਹੂਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਨੇ ਸਾਜੀ ਆਪਣੀ ਹਰ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕ ਇਕ ਦੇਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ, ਹਰ ਕੌਮ ਇਕੱਠੀ ਰਹੇ, ਦੂਜੀ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਨਾ ਕਰੇ। ਗੁਲਾਮ ਕੌਮਾਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਾਸਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਨੇਕੀ ਕਰਨ, ਕਾਹਲ ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਾਹਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਨਗਰ ਮਿਲਿਆ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇਸ ਮਿਲਿਆ। ਕਦਮ ਕਦਮ ਉਜੜੇ, ਭਟਕੇ, ਗੁਲਾਮ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲਘਾਤ ਹੋਈ, ਕਦਮ ਕਦਮ ਵਾਪਸੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ, ਰਬੀ ਰਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਪਰਤੀ। ਉਜਾੜਾ, ਸਜ਼ਾ, ਪਛਤਾਵਾ, ਰਜ਼ਾ, ਖਿਮਾ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਯਹੂਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਪਹਿਲੇ ਮਿਸਰ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਫਰਾਉਨ ਤੋਂ, ਫਿਰ ਈਸਾਈਆਂ ਤੋਂ, ਫਿਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰੰਤਰ ਦੁਖ ਮਿਲੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਹਨੇਰਗਰਦੀ ਵਿਚੋਂ ਬਚੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੰਦਰ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਰੇਗਿਸਤਾਨ ਇਸ ਕਦਰ ਵਸਿਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੇ ਜਿਥੇ ਅਕਸਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਤਬਾਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਉਥੇ ਵੀ ਰੱਬ ਅੱਗੇ ਮੀਂਹ ਲਈ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦੇ। ਇਸੇ ਦੋਸ਼ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੇ ਲਈ ਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਲਈ ਮੌਤ ਮੰਗਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਬਿਪਤਾ ਝੱਲਦੇ ਹੋਏ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ, ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਵਿਚ।

ਆਤੇ ਆਤੇ ਯੂਹੀ ਪਲ ਭਰ ਕੋ ਰੁਕੀ ਹੋਗੀ ਬਹਾਰ, ਜਾਤੇ ਜਾਤੇ ਯੂਹੀ ਪਲ ਭਰ ਕੋ ਖਿਜਾਂ ਠਹਰੀ ਹੈ।—ਫੈਜ਼

ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕਤੀ ਮੌਤ ਤੋਂ

ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ, ਇਸੇ ਜਨਮ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲੇਗੀ, ਮੁਕਤੀ ਮਾਇਨੇ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਪੁੱਜਣਾ। ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਉਦੋਂ ਪੁੱਜਾਗੇ ਜਦੋਂ ਰੱਬ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋਵੇਗਾ, ਰੱਬੀ ਮਿਹਰਬਾਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਮੁਕਤੀ ਹੈ। ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਮ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮਿਲੇਗਾ, ਇਥੇ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਉਹ ਇਕਰਾਰਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਆਖਦੇ ਹਨ। ਰੱਬ ਨੇ ਇਕਰਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਰਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਆਂਗਾ; ਲੋਟ ਦੇ ਦਏ, ਦਏਗਾ ਜ਼ਰੂਰ। ਉਜਾੜਾ ਖਤਮ ਹੋਏਗਾ, ਮਿਲਾਪ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਰਾਪ ਮੁੱਕੇਗਾ, ਗੁਲਾਮੀ ਖਤਮ ਹੋਏਗੀ। ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਵਾਲਾ, ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗੀ ਬਸ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਬ ਨੇ 70 ਦੇਸ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਸਣ ਲਈ ਬਣਾਏ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੇਵਲ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਮੇਰਾ ਹੈ, ਇਥੇ ਮੇਰਾ ਰਾਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਇਹ ਚੁਣ ਲਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵਾਸਤੇ ਕਿਸੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਾਕੀ ਬਸਤੀਆਂ ਵਾਸਤੇ ਫਰਿਸ਼ਤੇ ਹਨ। ਯਹੂਦੀ ਆਖਦੇ, ਇਹ ਰੱਬ ਦਾ ਘਰ ਹੈ, ਸੁਰਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ, ਇਕਰਾਰਾਂ ਇਤਬਾਰਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੱਖਣਾ ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਭਾਵੇਂ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਵਾਂਗ, ਮੰਗਤਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਲਾਚਾਰਗੀ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ, ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਰਹਿੰਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹੇ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ, ਜ਼ਿਆਰਤ ਕਰ ਕੇ ਪਰਤ ਜਾਂਦੇ। ਸਾਲ 1808 ਅਤੇ 1809 ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਜਥੇ ਪੱਕੇ ਵਸੇਬੇ ਵਾਸਤੇ ਪੁੱਜੇ। ਜਲਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨੇਤਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਾਪਸ ਘੱਲ ਦਿੱਤਾ, ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆਓ। ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਮਾਰੂਥਲ ਹਨ, ਖੰਡਰ ਹਨ, ਤਬਾਹੀ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਰਗਾ ਸੁਰਗ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਕਾਰ ਉਪਰੰਤ ਲੋਕ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਰਾਸ਼ਣ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਫੀਦ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਸੋਂ 200 ਬੰਦਿਆਂ ਦੀ ਸੀ, ਸੱਤ ਸਾਲ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਛੇ ਸੌ ਹੋ ਗਈ। ਕਾਰ ਵਿਹਾਰ ਵਾਸਤੇ ਯਹੂਦੀ ਜਿਥੇ ਵਸਦੇ, ਉਸ ਦੇਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸਿਖਦੇ, ਪਰ ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਰਦੇ, ਬੇਗਾਨੀ ਬੋਲੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪਰੇ, ਹੋਰ ਦੂਰ ਧੱਕੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿਚਲਾ ਭਵਿੱਖ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਧਰਮ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ, ਬੋਲੀ ਕਿਵੇਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣਗੇ? ਇਹ ਮਸਲੇ ਨਹੀਂ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ। ਮਰਨਾ ਹੈ ਅਖਰ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਮਰਾਂਗੇ।

ਪਰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ? ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕੋਈ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ, ਕਾਰਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਉਨਣ-ਬੋਹ ਤੁਰ ਪਈਏ ਤਾਂ ਤੁਰਕੀ ਦਾ ਸੁਲਤਾਨ ਕਿਉਂ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਏਗਾ? ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਅੱਗੇ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਜੜੇ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵੱਸਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਉ। ਕੌਣ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੇਗਾ? ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ, ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਸਦਕਾ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਵਿਚ, ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ, ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਚੀਆਂ ਮੰਜਲਾਂ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਗਏ, ਪਰ ਉਹ ਵਿਸ਼ਵ ਯਹੂਦੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਨ! ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਖਤਰੇ ਕਿਉਂ ਉਠਾਉਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਵਾਸਤੇ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਣ? ਲਾਵਾਰਸ ਕਬੀਲੇ ਦੀ ਬਾਂਹ ਕੌਣ ਫੜੇ ਫਿਰ? ਜੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਸੁਲਤਾਨ ਨੂੰ ਕਹਿਣ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਵਸ ਜਾਣ ਦੇਹ, ਫਿਰ ਉਹ ਮੰਨ ਸਕਦੇ। ਇਹ

ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਹੋਵੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ?

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਓਟੋਮਾਨ ਸਲਤਨਤ ਅਧੀਨ ਯਹੂਦੀਆਂ ਉਪਰ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਹੋਈ। ਸਾਲ 1831 ਵਿਚ ਮਿਸਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਮੁਹੰਮਦ ਅਲੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਬੇਟੇ ਇਬਰਾਹੀਮ ਨੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਸੁੱਟ ਲਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿਉ ਪੁੱਤ ਦੇ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਟੇਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਾਂ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿਚ 1842 ਵਿਚ ਮੁੜ ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤਾਂ ਹੋਈ, ਪਰ ਉਹ ਈਸਾਈਆਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਜਾਨ-ਮਾਲ 'ਤੇ ਡਾਕੇ ਮਾਰਨ ਜੋਗੇ ਨਾ ਰਹੇ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰਾਂ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮਿਲ ਗਈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਦੀ ਕੰਧ ਲਾਗੇ ਖਲੋ ਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਚੁੱਕੀ ਗਈ। ਕਤਲਾਂ, ਖੋਹਾਂ, ਡਾਕਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਘਟੀਆਂ। ਇਸ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸਾਂ ਤੋਂ ਤੀਰਥ

ਉਸਾਰੇ ਗਏ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਦੀਵਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰਲੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਵੇਂ ਆਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਰੀਜਨਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਬਸਤੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਸਾਲ 132 ਤੋਂ 135 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਰੋਮਨਾਂ ਵਿਰੁਧ ਬਗ਼ਾਵਤ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਕ ਤੌਤਵੀਂ ਹਾਰ ਹੋਈ, ਮੁੜ ਨਾ ਸੰਭਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਰੋਮਨ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਫਲਸਤੀਨ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕਦੀ ਇਹ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ, ਨਾ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਸਮਝ ਵਿਚ ਆਏ।

ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਕਿ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੱਖ ਵੱਖ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਈਸਾਈਆਂ ਤੋਂ ਕਦੀ ਨਹੀਂ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਕੇਵਲ, ਹੱਕ ਨਹੀਂ। 132 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 1939-45 ਈਸਵੀ ਹਿਟਲਰ ਦੇ ਸਮੇਂ

ਸਾਲ 1933 ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਨੌਬਤ ਵੀ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਰਨ ਦਰ, ਜਨਮ ਦਰ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ, 45 ਫੀਸਦੀ ਯਹੂਦੀ ਉਹ ਸਨ ਜਿਹੜੇ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੋਂ ਵਧ ਸਨ।

ਜਿਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀ ਵਸ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਹ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ, ਇਕਸੁਰਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਇੰਨਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਣਾ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਵੀ ਉਸ ਕਰ ਕੇ ਅਮਨ-ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅੱਧ ਦਾ ਯਹੂਦੀ ਪਰਿਵਾਰਕ ਅੰਕੜਾ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸੌ ਯਹੂਦੀ ਕੁੜੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਈਸਾਈ ਹੋ ਗਈਆਂ, 22 ਛੁੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸੰਤਾਨਹੀਣ ਰਹੀਆਂ, ਤਿੰਨ ਦੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਔਲਾਦ ਹੋਈ, 18 ਨੇ ਗੈਰ-ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਏ ਤੇ 55 ਨੇ 118 ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਔਸਤਨ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਗ੍ਰਾਫ਼ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਘਟ ਰਹੀ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਈਵਾਨ ਚੋਬੋ (ਰੂਸ ਵਿਚ ਉਹਨੂੰ ਦਰਿੰਦਾ ਈਵਾਨ ਕਿਹਾ ਗਿਆ) ਨੇ ਪੋਲੈਂਡ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਥੇ ਵੱਸਦੇ ਯਹੂਦੀ, ਈਸਾਈਆਂ ਵਾਸਤੇ ਖਤਰਾ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਮਾਰੂ ਜੜੀ-ਬੂਟੀਆਂ ਹਨ। ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰ ਦਈਏ? ਉਸ ਨੇ 1563 ਵਿਚ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵਿਚ ਆ ਜਾਓ। ਜਿਹੜੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ, ਦਵੀਨਾ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਡੱਬ ਦਿੱਤੇ। ਰੂਸ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਜੀ ਕਰੇ, ਯਹੂਦੀ ਨਹੀਂ ਵੱਸ ਸਕਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖੇਤਰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੇਲ ਏਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ। ਉਥੇ ਵੀ ਉਹ ਖਾਸ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਬਸਤੀ ਨਹੀਂ ਵਸਾ ਸਕਦੇ। ਯੂਰਪ ਵਿਚ 1800 ਤੋਂ 1950 ਈਸਵੀ ਤੱਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਅਨੁਪਾਤ 1.5 ਫੀਸਦੀ ਰਿਹਾ ਤੇ ਆਖਰ ਤੱਕ 2 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਕਦੀ ਵਧੀਕ ਨਾ ਹੋਇਆ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਕੁ ਟੱਪਰੀਵਾਸ ਕਬੀਲੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਜੇ ਇਕ ਥਾਂ ਪੱਕੇ ਵੱਸਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਵੀ ਲੈਣ, ਤਾਂ ਵੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੀ ਆਮ ਵੱਸੋਂ ਵਿਚ ਘੁਲਦੇ-ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਬਾਜ਼ੀਗਰ, ਢਹੇ, ਸਾਂਸੀ, ਸਿਕਲੀਗਰ, ਢਾਕੇ ਬੰਗਾਲੇ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਤਿਉਹਾਰ, ਰਸਮਾਂ ਸਭ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਵੇਂ ਹੀ ਯਹੂਦੀ ਵੱਖਰੀਆਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਸੁੰਨਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਦਫਨ ਕਰਨ ਤਕ ਸਭ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ। ਹਲਾਲ ਗੋਸ਼ਤ ਖਾਣਗੇ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਾਕਾਹਾਰੀ ਭੋਜਨ ਕਰਨਗੇ। ਆਪਣੀਆਂ ਆਬਾਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਟੋ (ਸ਼ਹਿਰ ਅੰਦਰ ਵੱਖਰੀ ਬਸਤੀ) ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਵਿਚ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਯਤੀਮਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ, ਪਰੰਪਰਕ ਵਿਦਿਆ, ਗਰੀਬਾਂ ਦਾ ਆਹਾਰ, ਆਪਸੀ ਝਗੜੇ, ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਝਗੜੇ ਆਦਿ ਦਾ ਨਿਬੇੜਾ ਜਿਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਕਰਦੇ। ਵਿਹਾਰ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਯਿਦਿਸ਼ ਬੋਲੀ ਬੋਲਦੇ। ਪੱਛਮੀ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਆਬਾਦ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪੂਰਬੀ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਧੀਕ ਪਛੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਲਗਦੀ ਵਾਹ, ਪੂਰਬੀਏ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਪੁਨਰਜਾਗਰਣ ਵਰਗੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸਦਕਾ ਪੱਛਮ ਵਿਚ ਜੀਵਨ, ਪੂਰਬ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਮਿਲਦਾ,

(ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ)

ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਦੀ ਇਹ ਦੁਰਲੱਭ ਤਸਵੀਰ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਫਰਾਂਸਿਸ ਬੈਂਡਰੋਰਡ (1815-94) ਨੇ 2 ਅਪਰੈਲ 1862 ਨੂੰ ਖਿੱਚੀ ਸੀ।

ਯਾਤਰੀ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਆਉਣ ਲੱਗੇ। ਕੁਝ ਉਥੇ ਹੀ ਵਸ ਜਾਂਦੇ। ਰੂਸ ਵਿਚੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧੀ। ਰੂਸ ਨੇ ਵੀ ਦੇਸੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਵਸਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਰੂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਬਾਹਰੋਂ ਫਲਸਤੀਨ ਵਿਚ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਉਪਰ ਇਤਬਾਰ ਨਾ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਤ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਸਮਝ ਸੀ, ਨਾ ਦਿਲਚਸਪੀ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰਨ ਦੇ ਇਛੁਕ ਸਨ। ਹੋਰ ਸਰਕਾਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਕੋਈ ਸਿਆਸਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਰੀ ਜਾਣ।

ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਓਟੋਮਾਨ ਹਕੂਮਤ ਈਸਾਈਆਂ ਤੋਂ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ। ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਠੀਕ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਯੋਰੋਸ਼ਲਮ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੁਜਾਰੀ ਬਾਪ ਦਿੱਤਾ। ਕੁਲ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਹਿੱਸਾ ਉਸ ਦਾਨ ਉਪਰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਬਾਹਰਲੇ ਦੇਸਾਂ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਦਇਆ ਕਰ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗਤਿਆਂ ਦੀ ਕਾਹਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਆਬਰੂ? ਦਾਨ ਵੰਡਣ ਵਾਲੇ ਖੁਦ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਸਨ। ਉਹ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਦੇ, ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਵੱਖ ਕੱਢਦੇ, ਆਪਣੇ ਚਾਟਿਆਂ, ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਫਾ ਵਧੀਕ ਦਿੰਦੇ, ਡੰਡੀ ਮਾਰਦੇ। ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਮਕਾਨ

ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ।

ਈਸਾਈ ਤੇ ਇਸਲਾਮੀ ਹਕੂਮਤਾਂ ਵਕਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਆਮ ਸਨ; ਜਿਹਾ ਕਿ ਯਹੂਦੀ ਦੀ ਕਬਰ ਪੱਕੀ ਨਹੀਂ ਬਣੇਗੀ, ਘਰ ਉਪਰ ਪੱਕੀ ਮਾਲਕੀ ਨਹੀਂ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਕਿੱਤਾ ਚੁਣਨ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਮਨਚਾਹੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪੂਜਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ, ਇਨਸਾਫ਼ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਲਿਬਾਸ ਪਹਿਨਣ, ਹਥਿਆਰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਤਾਨ ਉਤਪਤੀ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਉਜੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਥੇ ਨਵੇਂ ਸੰਕਟ ਆਪਣਾ ਫਨ ਉਚਾ ਚੁੱਕੀ ਪਹਿਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਛੁਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ, ਨਵੇਂ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਖਾਨਦਾਨੀ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਦੂਹਰੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਯਹੂਦੀ ਨਾਟ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾਟਕ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀ ਕਲਚਰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਘੁਲ ਜਾਈਏ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਜਨਮ ਦਰ ਘਟਦੀ ਰਹੀ।

ਭਾਵੇਂ ਸਥਾਨਕ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਪੱਛਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਵਪਾਰ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਲਿਆਕਤ ਸਦਕਾ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਸਲਾਹਕਾਰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ, ਤਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਲੋੜਵੰਦ ਗਰੀਬ ਯਹੂਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਦੀ ਮਾਇਕ ਅਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਮਦਦ ਕਰਦੇ। ਦਲਿਤ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਮਿਲਾਪ ਦੀਆਂ ਕਤੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਸਾਧਨ ਸੀ।

ਫੌਜਾਂ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਦੇ ਤਰੀਕੇ, ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਵੀ ਅਜੀਬ ਹੁੰਦਾ। ਰੂਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ। ਜ਼ਾਰ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹਜ਼ਾਰ ਯਹੂਦੀ ਆਬਾਦੀ ਪਿਛੇ ਦਸ ਜ਼ੁਆਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਸੱਤ ਪ੍ਰਤੀ ਹਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਲਈ ਭਰਤੀ ਦੀ ਉਮਰ 18 ਸਾਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਯਹੂਦੀ ਲਈ ਉਮਰ 12 ਸਾਲ। ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਈਸਾਈ ਮੱਤ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਧਰਮ ਬਦਲੀ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਲਾਲਚ ਅਤੇ ਡਰ ਦੋਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ। ਯਹੂਦੀ ਰਵਾਇਤਾਂ ਦੀ ਨਿੱਤ ਖਿੱਲੀ ਉਡਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਉਹ ਕਿੱਤੇ ਜਾਹਲ ਹਨ। ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਦੀ ਜਬਰਨ ਫੌਜੀ ਸਰਵਿਸ ਵਿਚ 12 ਤੋਂ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਾਲੇ 6 ਸਾਲ ਨਾ ਗਿਣੇ ਜਾਂਦੇ। ਟਾਲਸਟਾਇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਮੱਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਰਗੀ ਹੁੰਦੀ। ਸਿਪਾਹੀ ਰੁੱਖ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟੀ ਟਾਹਣੀ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦਾ। ਘਰ ਪਰਿਵਾਰ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਕੇ ਕਾਹਨੂੰ ਦੁਖੀ ਹੋਣਾ ਹੋਇਆ।

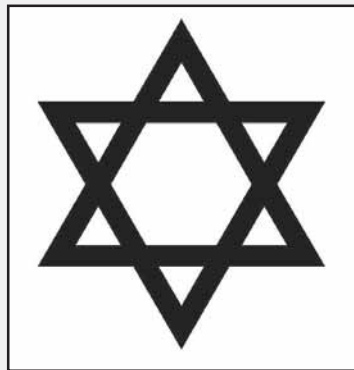
ਭਰਤੀ ਦਾ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੋਟਾ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਮੁਖੀ ਖੁਦ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੁੰਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਟੈਕਸ ਇੱਕਠਾ ਕਰ ਕੇ ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਦੇਣਾ, ਉਵੇਂ ਭਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਸਿਪਾਹੀ। ਦਸ ਦਸ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਬਰਨ ਫੜ ਕੇ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਜਾਂਦੇ। ਅਲੈਗਜ਼ਾਂਦਰ ਹਰਜ਼ਲ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਂ ਜਾਂਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ,

ਬਰਫਾਨੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਜਿਸਮ ਦੁਆਲੇ
ਲੀਰਾਂ ਲਪੇਟੀ ਫੌਜੀ ਬੱਚੇ ਤੁਰਦੇ,
ਮਾਰਚ ਕਰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖੇ,
ਕਬਰਿਸਤਾਨ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ
ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਦੇ।

ਸਟੇਟ ਨੇ ਕਬੀਲਾ ਮੋਹਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਇਹ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਗੂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਬੱਚੇ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਾਲੇ ਹੋਏ ਅਜਿਹੇ ਗ੍ਰੋਹ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਭਰਤੀ ਤੋਂ ਬਚੇ ਭਗੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਕਪਤਾਨ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਮਾਧੇ ਬਚਿਆ-ਖੁਚਿਆ ਪੈਸਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਖੁੰਜੇ ਵਿਚ ਦੱਬ ਕੇ ਰਖਦੇ। ਭਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਨਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿਸੇ ਵਜ੍ਹਾ ਕਾਰਨ ਕੋਟੇ ਤੋਂ ਘਟ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ। ਭਰਤੀ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰਾਂ ਤੋਂ ਦਸ ਜਾਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵੀ ਹੇਠਾਂ ਵਲ ਸਰਕ ਜਾਂਦੀ। ਇਹ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਪੈਲਾ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਸਕਦੇ

ਮਾਪਿਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਹੰਝੂ।
ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਕਿਉਂ,
ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਵਿਚ ਨਹਾਉ।
ਮਾਂਵਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਵਿਚੋਂ
ਨਿੱਕੇ ਬੱਚੇ ਧੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ
ਫੌਜੀ ਵਰਦੀਆਂ ਪਹਿਨਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ
ਕਬੀਲਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸੱਤ ਜੁਆਨ ਬੇਟੇ,
ਕੋਈ ਭਰਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ
ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਬੱਚਾ ਖੋਹ ਲਿਆ
ਭੁਗਤਣ ਵਡੇਰਿਆਂ ਵਲੋਂ
ਕੀਤੇ ਗੁਨਾਹਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ।

ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਉਨੀਆਂ ਬਗਵਤਾਂ ਦਬਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਖਬਰਾਂ ਫੈਲਣ ਤੋਂ ਰੋਕੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਕਬੀਲੇ ਦਾ ਮੋਢੀ ਜੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੋਹ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਹਮਦਰਦ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਖੁਦ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹੇ। ਕਬੀਲਾ ਮੁਖੀ ਕੋਟਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਕੋਟਾ ਦੁੱਗਣਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੇ ਕਈ ਲਾਭ ਸਨ- ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ, ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਬਣਦਾ,

ਪਰਜਾ ਸਾਊ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਰੂਸੀ ਯਹੂਦੀ ਬਸਤੀਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਇਲਾਕੇ ਪੋਲ ਵਿਚ ਹਿਬਰੂ ਤੇ ਯਿਦਿਸ਼ ਬੋਲੀ ਬੋਲਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਢੰਗ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਸੀ।

1841 ਵਿਚ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਉਵਾਰੋਵ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਪਛੜੇਵੇਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਹਨ। ਸੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਆਮ ਬੱਚੇ ਬਤੀ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੇ, ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਕੀ ਜਾਣਾ ਸੀ! ਇਹ ਵਿਦਿਆ ਉਸੇ ਤਰਜ਼ ਦੀ ਹੈ, ਅਠਾਹਰਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿਚ ਮੁਗਲ ਸਟੇਟ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਕਿ ਜਿਸ ਨੇ ਸਹੀ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਮੌਲਵੀ ਪਾਸ ਜਾਏ ਤੇ ਪੜ੍ਹੇ; ਇਸ ਨਾਲ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਗੈਰ-ਮੁਸਲਿਮ ਗਿਣਤੀ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਸ਼ੁਕੀਨ ਰਹੇਗੀ? ਇਸ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਦਿਆ ਵਾਸਤੇ ਯਹੂਦੀ ਜਿਵੇਂ ਅੰਨ੍ਹੇ ਬੋਲੇ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ, ਬੋਲੀ, ਕਲਚਰ ਨੂੰ ਭੁਲ ਗਏ; ਫਿਰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸਤ ਗੁੰਮ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਕੌਮਾਂ, ਧਰਮਾਂ,

ਰਵਾਇਤਾਂ, ਆਦਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹਾਂ; ਕੀ ਹੋਇਆ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਰਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਟੁਕੜਾ ਨਹੀਂ, ਜਿਥੇ ਸਾਡੀ ਮਾਲਕੀ ਹੋਵੇ। ਅਸੀਂ ਕੌਮ ਤਾਂ ਹਾਂ, ਖਿੰਡੀ-ਪੁੰਡੀ ਕੌਮ, ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮੀਰ ਕੌਮ। ਅਸੀਂ ਪੈਰੀਬਰਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹਾਂ। ਤੌਰੇਤ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਹਿਬਰੂ ਜ਼ਬਾਨ ਸਾਡਾ ਦੇਸ ਹੈ। ਇਸ ਦੇਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਟਿਕੇ ਰਹਿਣ ਦਿਉ। ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵੱਲ ਗਹੁ ਨਾਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਭਵਿੱਖ ਵੱਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਸਟਰਾਂਗ ਰੂਮ ਵਿਚਲੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਕੀਮਤੀ ਭੂਤਕਾਲ ਸਾਂਭਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਕਿ ਭੂਤਕਾਲ ਦਾ ਜੋ ਭਾਰ ਅਸੀਂ ਚੁੱਕੀ ਤੁਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਸੁਖਦਾਈ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਕਿਉਂ ਪਸੀਨੇ-ਪਸੀਨਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਯਹੂਦਾ ਗੋਰਦਨ (1830-92) ਨੇ 'ਮੇਰੇ ਲੋਕ ਮੇਰਾ ਦੇਸ' ਨਜ਼ਮ ਲਿਖੀ, ਮੇਰੇ ਅਦਨ ਦੇਸ ਦਾ ਦਰ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਇਸ ਦੇਸ ਦੇ ਬਾਸ਼ਿੰਦੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭਰਾ ਆਖਦੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਾਹਵਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਿਉਂ? ਜੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਕਸਰ ਵਾਪਰਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਸੰਕਟ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਉੱਜੜ ਕੇ ਦੂਜੇ ਦੇਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਥੇ ਨਵੇਂ ਸੰਕਟ ਆਪਣਾ ਫਣ ਉਚਾ ਚੁੱਕੀ ਪਹਿਲੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਛੁਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ, ਨਵੇਂ ਦੇਸ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਯਹੂਦੀ ਆਪਣਾ ਖਾਨਦਾਨੀ ਨਾਮ ਬਦਲ ਕੇ ਈਸਾਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਨਾਮ ਰੱਖ ਲੈਂਦੇ। ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਦੂਰੀ ਨਫਰਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਯਹੂਦੀ ਨਾਟ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਨਾਟਕ ਨਾ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀ ਕਲਚਰ ਚੰਗਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਘੁਲ ਜਾਈਏ, ਪਿੰਡਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਣ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਜਨਮ ਦਰ ਘਟਦੀ ਰਹੀ। ਸਾਲ 1933 ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਨੌਬਤ ਵੀ ਆਈ ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਰਨ ਦਰ, ਜਨਮ ਦਰ ਤੋਂ ਵਧ ਗਈ, 45 ਫੀਸਦੀ ਯਹੂਦੀ ਉਹ ਸਨ ਜਿਹੜੇ 45 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੋਂ ਵਧ ਸਨ।

ਵਿਚੋਂ ਅਪਰੈਲ 1882 ਬਲਟਾ ਨਗਰ ਵਿਚ ਵਾਪਰੀ ਹਿੰਸਾ ਨਮੂਨੇ ਵਜੋਂ ਹੈ,

ਬਾਅਦ ਦੁਪਹਿਰ 10 ਅਪਰੈਲ ਸ਼ਾਮੀ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਯਹੂਦੀ ਬਸਤੀ ਉਪਰ ਦੰਗਈਆਂ ਨੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਯਹੂਦੀ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੇ ਬੱਟ ਮਾਰ ਮਾਰ ਖਦੇੜ ਦਿੱਤੇ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ 11 ਅਪਰੈਲ ਅੱਠ ਵਜੇ 600 ਕਿਸਾਨ ਆਢ-ਗੁਆਂਢ ਵਿਚੋਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਆ ਗਏ, ਤੇ ਬੇਰੋਕ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਲੁੱਟ-ਮਾਰ, ਅਗਜ਼ਨੀ, ਤੋੜ-ਭੰਨ ਤੇ ਬਲਾਤਕਾਰ। ਰੋਂਗਟੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੇ ਸਨ। 211 ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ, 39 ਗੰਭੀਰ ਤੇ 9 ਮੌਤਾਂ; 976 ਘਰ ਤੇ 253 ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਾੜ ਕੇ ਸੁਆਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਬਚੇ ਭੁੱਖ ਨਾਲ ਮਰਨ ਲੱਗੇ। ਡਾਕਖਾਨੇ ਦੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਾਰਾਂ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਆਖਰ ਗਵਰਨਰ ਆਇਆ, 200 ਦੰਗਾਕਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਕੇ 7 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਤੱਥ ਹਰ ਦੇਸ ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਮਸਲਨ, ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਂਸਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਖਬਾਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਭਤਕਾਊ ਮਸਾਲਾ ਛਾਪਦੇ, ਭਵਿੱਖਵਾਣੀਆਂ

ਲਿਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, “ਬੁਰੇ ਸਮੇਂ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਯਹੂਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਚ ਰਹੇ ਹਨ, ਭਤਕਾਊ ਲਿਖਤਾਂ ਵੰਡ ਰਹੇ ਹਨ, ਜ਼ਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਾ ਕਤਲ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਯਹੂਦੀਆਂ ਵਿਰੁਧ ਪੋਸਟਰ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ, ਪੈਂਫਲਿਟ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ। ਪੈਂਫਲਿਟ ਹੱਥ-ਲਿਖਤ ਵੀ ਹੁੰਦੇ, ਸਾਈਕਲੋਸਟਾਈਲ ਵੀ। ਸਾਫ ਹੈ, ਹਮਲੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਹੁੰਦੇ। ਜੇ ਇਹ ਨਾ ਵੀ ਮੰਨੇ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਦਰਸ਼ਕ ਤਾਂ ਸੀ। ਜ਼ਾਰ ਅਲੈਗਜ਼ਾਂਦਰ ਦੂਜੇ ਦੇ ਕਤਲ ਪਿਛੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਸਾਧਣੇ ਸੱਖਾ ਕੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਕਤੂਲਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਹੁੰਦੀ। ਖੂਨੀ ਦੰਗਿਆਂ ਪਿਛੋਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਛਪਦੇ: ਯੂਕਰੇਨ ਦੀ ਜਨਤਾ ਯਹੂਦੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਧਰਤੀ, ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਉਪਰ ਕਿਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ? ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ। ਆਪਣੀ ਜੱਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਲੈਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫਰਿਆਦ ਕਿਸ ਕੋਲ ਕਰੀਏ? ਯਹੂਦੀ ਜੱਜ, ਯਹੂਦੀ ਅਫਸਰ ਕੋਲ। ਯਹੂਦੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਧੋਖਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਖੂਨ ਪੀਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਰਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜਾਣਾ ਸੋਚਦੇ, ਪਰ ਲੋਕ ਮੁਹਾਵਰੇ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਪਰਬਤੋਂ ਪਾਰਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਧੀਕ ਹਰਿਆਲੇ ਹੋਣ। ਜਿਸ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਠੀਕ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ। ਆਖਰ ਸਾਹ ਘੁਟਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਕਾਫਲੇ ਗਲੀਸ਼ਿਅਨ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਉਧਰ ਜਾਣ ਲੱਗੇ। ਬਰੇਦੀ ਨਾਕੇ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਚਾਰਲਸ ਨੈਟਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਉਜੜ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਅਮੀਰ ਗਰੀਬ ਰਲੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਅਮੀਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਖਰੀਦ ਕੇ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਹਨ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਕੋਲ ਤਾਂ ਤਨ ਢਕਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ। ਵਿਆਹੇ, ਕੁਆਰੇ, ਵਪਾਰੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਕਾਮੇ; ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਨ। ਢਿੱਲੇ-ਢਲਕੇ ਚੇਲੇ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ। ਸੂਹਣੇ, ਸਾਫ, ਲੰਮੇ, ਅਕਲਵੰਦ ਲੋਕ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਹੀ ਸੁਹਣੀਆਂ ਹਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਇਕ ਔਰਤ ਕਮਾਲ ਦੀ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬੋਲਦੀ ਦੇਖੀ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਰੂਸੀ ਬੋਲਦੇ ਨੇ। ਜਦੋਂ ਜਰਮਨ ਬੋਲਣ, ਉਦੋਂ ਉਸ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਰੰਗ ਹੁੰਦੇ। ਯਿਦਿਸ਼ ਵੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। ਜੁਆਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲਜਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੀਟਾਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਕਾਰੀਗਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਹੂਦੀ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚੌਪਟ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕੁਲੀ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਡੋਸਾ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਕੁਲੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਟ-ਮਾਰ ਕੇ ਭਜਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਰਿਫਿਊਜੀ ਯੋਧੇ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਮਗੇ ਸਨ। ਇਕੀ ਇਕੀ ਸਾਲ ਦੀ ਸਰਵਿਸ ਬਾਅਦ ਕੀਵ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀਓਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਪਦੰਡ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਉਤਰੇ, ਯਾਨੀ ਈਸਾਈ ਨਹੀਂ ਬਣੇ।

1881 ਵਿਚ ਬਰੇਦੀ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ ਰਿਫਿਊਜੀ ਯੂਰਪ ਵਲ ਲੰਘੇ। ਯੂਰਪ ਦੇ ਦਾਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਰੂਸੀ ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਵਧ ਗਏ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਸ ਹਜ਼ਾਰ ਹੋ ਗਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ। ਦਾਨੀ ਹਮਦਰਦ ਬੇਚੈਨ ਹੋ ਗਏ, ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਗਿਣਤੀ ਖਪਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਨਾ ਇੰਨੇ ਸਾਧਨ ਨਾ ਇੱਛਾ, ਪਰ ਕਿਵੇਂ ਰੋਕੀਏ? ਕਿਥੇ ਵਸਾਈਏ? ਇਹ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਧਨੀ ਤੇ ਦਾਨੀ ਬਾਰੋ ਸੋਚਣ ਲੱਗਾ, ਜੇ ਇਕ ਲੱਖ ਰਿਫਿਊਜੀ ਆ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਾਂਗੇ? ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਪਤਾ ਸੀ, ਗਿਣਤੀ ਕਿਤੇ ਵਧੀਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਮਰੀਕਾ ਵੀ ਜਜ਼ਬ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਸੋਚਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਵਸਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਸਫਰ ਲਈ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੇਵਲ ਜੁਆਨ, ਤਕੜੇ ਮੈਂਬਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ, ਪਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਅਭਾਗੇ ਵੀ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੈਸੇ ਟਿਕਟ ਵੇਚਣ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਠੱਗਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਯੂਰਪ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨਾ ਬੈਠਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤ-ਚੇਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਚਲਦਾ)

‘ਕੱਢਦੀ ਰੁਮਾਲ ਉਤੇ ਬੂਟੀਆਂ’ ਵਾਲਾ ਗਾਇਕ ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ

ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਗਾਇਕੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਨਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇਗਾ। 90ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਬਹੁਤ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਗੀਤ ਸਰੋਤਿਆਂ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ।

ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਕੁੱਪ ਕਲਾਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ 'ਚ 5 ਨਵੰਬਰ 1957 ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਨੇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਭਰੀ ਦੇ ਘਰ

ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਸੇਰੀ
ਫੋਨ: 91-98764-74671

ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਗਾਇਕੀ ਵਿਰਸੇ ਵਿਚ ਮਿਲੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਦਾਦਾ ਸੂਵੀਆ ਜੀ ਵਧੀਆ ਗਵੰਈਏ ਸਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਤੋਂ ਹੀ ਲਈ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰਿਆ। ਨਾਮਵਾਰ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਮੁਹੰਮਦ ਸਦੀਕ ਦੇ ਭਤੀਜੇ ਲੱਗਦੇ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਧਿਆਨ ਬਚਪਨ

ਤੋਂ ਹੀ ਗਾਉਣ ਵੱਲ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਨਹਿਰ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਜਦੋਂ 1980 'ਚ ਲੁਧਿਆਣੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰੂਹ ਨਾਲ ਗਾਇਆ।

ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਦੋਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ 1980 ਵਿਚ ਇਨਰੈਕੋ ਕੰਪਨੀ ਵਿਚ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਗਾਇਕਾ ਅਨੀਤਾ ਸਮਾਣਾ ਨਾਲ ਗਾਇਆ। ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦੋਗਾਣਾ ‘ਸੱਧ ਬਣ ਕੇ ਤੇਰਾ ਪਰਛਾਵਾਂ’ ਬਹੁਤ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ। 1981 ਵਿਚ ਆਇਆ ਦੂਜਾ ਈ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ‘ਆ ਗਈ ਤੇਰੀ ਜੰਝ ਲੱਛੀਏ’ ਨਾਲ ਨਜ਼ੀਰ ਦਾ ਨਾਂ ਹਰੇਕ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਨਜ਼ੀਰ ਦੀ ਜੋਤੀ ਗਾਇਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਨੀਆ ਨਾਲ ਬਣੀ ਤਾਂ ਇਸ ਜੋਤੀ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਭਰਵਾਂ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ। 1983-84 ਵਿਚ ਐਚ.ਐਮ.ਵੀ. ਦੇ ਈ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ‘ਦਿਓਰ ਨਾਲ ਮੱਸਿਆ ਗਈ’ ਅਤੇ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ

ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ

‘ਬਾਬਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਇਸ਼ਾਰੇ’ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਏ। ਕੇ.ਆਰ.ਸੀ. ਵਿਚ ਵੀ ਇਕ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਨਾਲ ਦੋ ਗੀਤ ਗਾਏ। 1985 ਵਿਚ ਅਨੀਤਾ ਸਮਾਣਾ ਨਾਲ ਸੋਨੇਟੋਨ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਐਲ.ਪੀ. ਰਿਕਾਰਡ ‘ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਗਲਵੱਕੜੀ’ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹਿੱਟ ਹੋਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅਤਿਵਾਦ ਦੇ ਕਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਗਾਇਕੀ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਮੋੜ ਲਿਆ। ਸੰਨ 2000 ਵਿਚ ਬਲਵਿੰਦਰ ਬਾਵਾ ਦੇ ਸੰਗ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਫਿਰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਜਿਆਦਾ ਗੀਤ ਗੁਰਮੁੱਖ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੰਬੋਮਾਜਰਾ ਵਾਲੇ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗਾਏ ਹਨ। ਸਫੀ ਜਲਵੇਤਾ ਵਾਲਾ, ਪਾਲ ਕਲਾਰਾਂ ਵਾਲਾ, ਪੰਮਾ ਸਿੰਧੂਪੁਰੀਆ, ਤੇਜਾ ਭੁੱਟੇ ਵਾਲਾ, ਹਰਬੰਸ ਮੱਲੀਆਂ ਮਾਂਗਟ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਰੋਸ਼ਮ ਦੇ ਲਿਖੇ ਗੀਤ ਵੀ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਗਾਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗਾਇਕਾਵਾਂ ਗੁਲਸ਼ਨ ਕੌਮਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੋਨੀਆ, ਅਨੀਤਾ ਸਮਾਣਾ, ਸੁਖਵੰਤ ਸੁੱਖੀ ਤੇ ਨਵਦੀਪ

ਕੌਰ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਦੋਗਾਣੇ ਗਾਏ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਏ ਦੋਗਾਣੇ ਵਿਚ ਵੀ ਨਜ਼ੀਰ ਨੇ ਗਾਇਕਾ ਖੁਸ਼ੀ ਬਰਨਾਲਾ ਨਾਲ ‘ਹਾਂ ਜੀ ਹਾਂ ਜੀ ਆਖਦੇ’ ਗੀਤ ਨਾਲ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ ਹੈ। ਨਜ਼ੀਰ ਦੇ ਦੋਗਾਣੇ ‘ਬਾਬਾ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਕਰਦਾ’, ‘ਕੱਢਦੀ ਰੁਮਾਲ ਉਤੇ ਬੂਟੀਆਂ’, ‘ਪੱਟੂ ਚੁਟਕੀ ਵਜਾਉਣਾ ਲੰਘ ਨੀ ਗਿਆ’, ‘ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਬੁਰੀ’, ‘ਦਿਓਰ ਨਾਲ ਮੱਸਿਆ ਗਈ’, ‘ਮੈਂ ਨਾ ਤੇਰਾ ਹੱਕ ਰੱਖਦੀ, ਦਿਓਰਾ ਸਿੱਖ ਲੈ ਜੁਆਕ ਖਿਡਾਉਣੇ’, ‘ਵੇ ਗਰਮੀ ਨੇ ਜਿੰਦ ਕੱਢ ਲਈ, ਤੇਰਾ ਲਾਡਲਾ ਦਿਓਰ ਪੱਖੀ ਝੌਲੇ’, ‘ਜਦੋਂ ਤੈਨੂੰ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਰਦਾ ਸੈਂ ਭਾਬੀ ਭਾਬੀ’, ‘ਤਤਕੇ ਦੇ ਤੁਰੇ ਹੋਇਆ ਸਿਖਰ ਦੁਪਹਿਰਾ, ਪਿੰਡ ਤੇਰਾ ਵੇ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ’, ‘ਪਾ ਲੈ ਤੂੰ ਪਿਆਰ ਵਾਲੀ ਗਲਵੱਕੜੀ’, ‘ਸਈਓ ਨੀ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆ ਗਿਆ, ਲੈਣ ਆ ਗਿਆ ਸੰਧੂਰੀ ਪੱਗ ਵਾਲਾ’ ਬਹੁਤ ਮਕਬੂਲ ਹੋਏ। ਮਿਲਾਪਤੋਂ ਸੁਭਾਅ ਵਾਲਾ ਨਜ਼ੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਲੁਧਿਆਣੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗਾਇਕੀ 'ਚ ਹਾਲੇ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ।

ਮਹੀਰਾ ਖਾਨ

ਫਿਕਰ ਮੁਹੱਬਤਾਂ

ਫਿਰਕੂ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰੀ ਸਿਆਸਤ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਖੁੱਡ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫਿਲਮ ਕਲਾਕਾਰਾਂ- ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮਹੀਰਾ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਚੱਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇਣਗੇ। ਫਵਾਦ ਖਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ- 'ਕਪੂਰ ਐਂਡ ਸੋਨਜ਼' ਅਤੇ 'ਐ ਦਿਲ ਹੈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ' ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ। ਉਸ ਦੀ ਹਿੰਦੀ 'ਖੁਬਸੂਰਤ' ਪਹਿਲਾਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸੋਨਮ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹੀਰਾ ਖਾਨ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਈਸ' ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮਹੀਰਾ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਖਾਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਵਾਜ਼ੁਦੀਨ ਸਿੱਦੀਕੀ, ਜ਼ੀਨਤ ਅਮਾਨ ਵਰਗੇ ਕਲਾਕਾਰ ਵੀ ਹਨ। ਰਾਹੁਲ ਚੋਲਕੀਆ ਵੱਲੋਂ ਡਾਇਰੈਕਟ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸੋਢੀ

ਕੀਤੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹੀਰਾ ਖਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੱਤਾ-ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ, ਪਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਖਾਸਕਰ ਮੁੰਬਈ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਭਾਰੂ ਹਸਤੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਪੈਚੇ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੂੰ ਪਛਾੜ ਕੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀਟਾਂ ਉੱਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ

ਪਾਰਟੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ, ਨਫਰਤ ਅਤੇ ਭੰਨ-ਤੋੜ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਉਤਰ ਆਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬੁਰਫ਼ਾਗਰਦਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ

ਗਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਗੁਲਾਮ ਅਲੀ ਦਾ ਸ਼ੋਅ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁੱਝੇ ਮਿੱਤਰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬਰਸੀ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਖੁਰਸ਼ੀਦ ਮਹਿਮੂਦ ਕਸੂਰੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਾਲੇ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਸੁਧੀਪਰ ਕੁਲਕਰਨੀ ਉੱਤੇ ਕਾਲਾ ਰੰਗ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਹਸਤੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਨਵੀਂ

ਧਮਕੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮਹੇਸ਼ ਭੱਟ ਅਤੇ ਸ਼ਬਾਨਾ ਆਜ਼ਮੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਦੀ ਇਸ ਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਡਟ ਕੇ ਪੈਂਤੜਾ ਮੱਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗਾਇਕ ਅਦਨਾਨ ਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਕੇ ਮਾਣ ਬਖਸ਼ਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਸਾਨੂੰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਲਾ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਵੀ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਨਫਰਤ ਨਹੀਂ, ਮੁਹੱਬਤਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਫਵਾਦ ਖਾਨ

ਅਦਨਾਨ ਸਾਮੀ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਦਾ ਸਿਨੇਮਾ ਤੇ ਬਿਹਾਰ

ਆਵਾਜ਼
ਦੇ ਕਹਾਂ
ਹੈ...
-24-

ਕੁਲਦੀਪ ਕੌਰ
ਫੋਨ: +91-98554-04330

ਫਿਲਮਸਾਜ਼ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਫਿਲਮ 'ਹਿੱਪ ਹਿੱਪ ਹੁੱਰੇ' ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆਏ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਲਿਖੀ ਸੀ ਤੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਿਰਨ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਿਆਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ। 'ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਖੇਡ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿੱਤਦਾ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੈ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਪਣੇ ਗੁੰਦੇ ਹੋਏ ਕਥਾਨਕ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਕਾਰਨ ਸੁਰਖੀਆਂ ਬਣੀ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਬਣਾਈ 'ਦਾਮੁਲ'। 1985 ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਜਾਤ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਸਾਹੀਵਾਲ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਕਾਲਸੂਤਰ' ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਅਦਾਕਾਰੀ ਅਨੂ ਕਪੂਰ, ਸੀਲਾ ਮਜੂਮਦਾਰ,

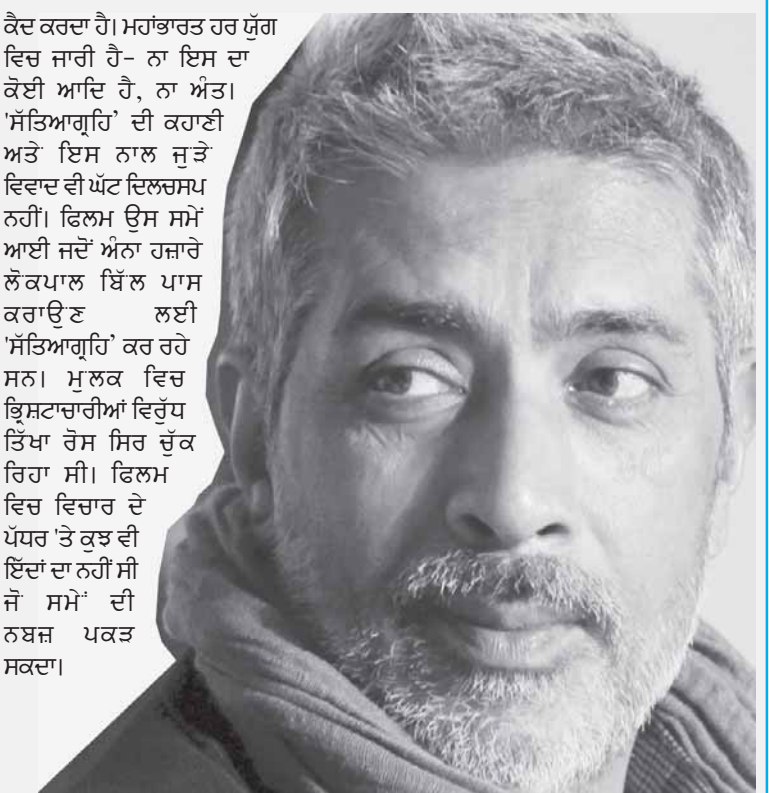
ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੀਪਤੀ ਨਵਲ ਦੀ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਆਪਣੇ ਮਾਲਿਕ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦਾ ਗੁਲਾਮ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਲਿਕ ਜੁਰਮਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਧੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਰਾਸ਼ਿਕ ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਿਹਾਰੀ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵੱਸ ਹੋ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਰਗੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦਾ ਰੁਖ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਿਛੜੇਪਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਸਾਨੀ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਇਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾੜੇ ਸ਼ਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਮ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਬੋਧਤ ਹੈ।

'ਦਾਮੁਲ' ਲਈ ਕੌਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜਿੱਤਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਦੀ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ 'ਪਰਿਨੀਤੀ' ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਲੋਕ-ਗਾਥਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ। ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੀ ਧਾਰਨਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪਰਿਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਵਾਪਰਨਾ ਤੈਅ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਬਦਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਗਣੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਕੁੰਜਣ ਜੋ ਘੁਮਿਆਰ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਇਕੱਲੇ ਮੁੰਡੇ ਨਾਲ ਸੁਖੀ ਵਸਦੇ ਹਨ। ਹੋਣੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਜਾਲ ਵਿਛਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਗਣੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਨੀ ਸੇਠ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਖਾਲੀ ਪਈ ਆਪਣੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਉਸ ਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ

ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਦੂਰ ਸ਼ਹਿਰ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੁੰਡੇ ਦੇ ਵਿਯੋਗ ਵਿਚ ਤਤਫਦੇ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਅਮੀਰ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੰਡਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਦੇ ਅੱਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਣਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਅਮੀਰ ਹੋਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਵਹਿਸ਼ਤ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਰਾਤ ਕੱਟਣ ਆਏ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਾਲ ਹਤੱਧ ਸਕਣ। ਇਉਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਲਾਲਚ ਰੂਪੀ ਅਜਿਹੀ ਤਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਤੇ ਸਾਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਤਰਕ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਲੰਮੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕੈਰੀਅਰ ਦੌਰਾਨ ਫੀਚਰ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਨੇ ਕਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਬਣਾਈਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਫਿਲਮ 'ਲੋਕ ਨਾਇਕ' ਜੋ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨੇਤਾ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੀ ਸਿਆਸਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। 2010 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਰਾਜਨੀਤੀ' ਨੇ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਪਟਕਥਾ ਮਹਾਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹਾਂ-ਕਾਵਿ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਭਾਰਦੀ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਪੈਂਤੜੇਬਾਜ਼ੀ, ਸਿਆਸੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿਚਲੀ ਸਿਆਸਤ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹਿੰਸਾ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਰਾਹੀਂ

ਕੈਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਭਾਰਤ ਹਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਾਰੀ ਹੈ- ਨਾ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਆਦਿ ਹੈ, ਨਾ ਅੰਤ। 'ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ' ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਵਾਦ ਵੀ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ। ਫਿਲਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਈ ਜਦੋਂ ਅੰਨਾ ਹਜ਼ਾਰੇ ਲੋਕਪਾਲ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ 'ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹਿ' ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਿੱਖਾ ਰੋਸ ਸਿਰ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਇੰਦਾਂ ਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੀ ਨਬਜ਼ ਪਕੜ ਸਕਦਾ।

ਫਿਲਮ 'ਗੰਗਾਜਲ' ਨੂੰ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ 'ਅਰਧ ਸੱਤਿਆ' ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਪਟਕਥਾ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਫਾ ਕਿਹਾ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਝਾਅ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ, ਗੁੰਡਿਆਂ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਏ ਦੇ ਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਗਠਜੋੜ ਤੋਂ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀ ਉਮੀਦ ਰੱਖਣੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰੀ। ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ 'ਦਾਮੁਲ' ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵੀ ਫਿਲਮ ਵਿਚਲੇ ਮੁਜਰਮਾਂ ਵਾਂਗ 'ਗੰਗਾਜਲ' ਨਾਲ ਅੰਨ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ, ਇੰਡੀਆਨਾ ਤੋਂ ਪੈਨਸਿਲਵੇਨੀਆ, ਨਿਊ ਜਰਸੀ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ, ਮੈਰੀਲੈਂਡ ਅਤੇ ਇੰਡੀਅਨਾਪੋਲਿਸ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਰੂਟ ਲਈ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

*ਸਭ ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ
*ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਤੀ ਗੇੜਾ/ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਹਰ ਹਫਤੇ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਐਮ ਟੀ ਸੀ: 317-762-0222

Company Drivers Needed

Need Company drivers from Indianapolis, IN to PA, NJ, NY, MD and back to Indianapolis, IN.

*All dry freight no touch *Pay by trip or per/Mile every week

Contact MTC 317-762-0222

H K TRANSPORT INC

Division of HK Incorporated

1401 West Ray St, Indianapolis, IN 46221

Ph: 317-408-3211, web: www.hktransportinc.com

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਸਾਰੀਆਂ 48 ਸਟੇਟਾਂ ਲਈ, ਡਰਾਈ ਫਰੇਟ, 100% ਨੋ ਟੱਚ, ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੱਕ/ਟਰੇਲਰ, ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪੋਜ਼ਿਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ 5000 ਡਾਲਰ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਬੋਨਸ

ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ

*92% ਫਲੈਟ ਡਿਸਪੈਚ
*30 ਸੈਂਟ/ਗੈਲਨ ਤੱਕ ਫਿਊਲ ਡਿਸਕਾਊਂਟ
*ਬਰੈਂਡ ਨਿਊ ਟਰੇਲਰ
*ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਾਇਰ ਰਿਬੇਟ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ

*48 ਸੈਂਟ ਤੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ
*95% ਲੋਡ ਯਾਰਡ 'ਚ ਹੁੱਕ ਐਂਡ ਡਰਾਪ
*ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਟਰੱਕ

ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰਾਂ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਵੀਕਲੀ ਪੇਅ

ਲੋੜੀਂਦੀ ਯੋਗਤਾ:

■ਕਲਾਸ ਏ ਸੀ ਡੀ ਐਲ ਅਤੇ ਸਾਫ-ਸੁਥਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਵੇ ■ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 23 ਸਾਲ
■ਘੱਟੋ ਘੱਟ 2 ਸਾਲ ਦਾ ਓ ਟੀ ਆਰ ਅਤੇ ਕੁਲ 5 ਸਾਲ ਦਾ ਤਸਦੀਕਯੋਗ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਲੀਜ਼ ਟੂ ਬਾਈ' ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਲਾਭ ਵੀ ਉਠਾ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਡਾਇਰੈਕਟ ਡਿਪਾਜ਼ਿਟ ਅਤੇ ਪੰਪ 'ਤੇ ਫਿਊਲ ਰਿਬੇਟ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਫੋਨ 317-408-3211

ਜਾਂ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.hktransportinc.com 'ਤੇ ਅਰਜੀ ਭਰੋ

Imperial Truck Driving School

3506 Nielsen Ave., Fresno, CA 93706

ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ! ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ!!

ਖੁਲ੍ਹ ਗਿਆ ਹੈ ਇੰਪੀਰੀਅਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ

ਟਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਅਨੁਭਵੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਟਰੇਨਰ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾਬ ਲੱਭਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਾਂਗੇ
ਟਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਵਧੀਆ ਨਵੇਂ ਟਰੱਕ, ਵਾਜਬ ਫੀਸ

ਰਹਿਣ ਵਾਸਤੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ

Deep Sidhu 559-217-5986

Mahinder Singh 559-515-9022

mailto:Deep@jfsinc.us

Anu Attorney Professional Law Group, PLLC.

*More than 25 years of experience *Internationally Awarded-Extraordinary ability *Served as Legal Advisor to Govt. of India, Embassy of India, Washington, DC

Anu Peshawaria
Attorney at Law

Licensed to practice
Immigration in all 50 states.
More than 20 year experience in
US immigration & Indian law

US IMMIGRATION

*Green Cards (Investor, Employment)
*E-2 investor Visa, L1 (Intra Company)
*Family Green Card, Fiancee Visa
*Deportation Defense, VAWA, U Visa
*Asylum, Appeals, Ninth Circuit Court
*H1B, Computer Engineers, Cooks, Teachers, Students, Doctors, Nurses, Physical Therapist

ਪੰਜਾਬੀ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰੋ

ਹੁਣ ਸਿਆਟਲ ਵਿਚ ਵੀ ਦਫਤਰ ਖੁਲ੍ਹ ਚੁਕਾ ਹੈ

Contact numbers:

Seattle, WA

Ph: 206-774-0907

Fremont, California

Ph: 510-353-0102

Cell Phone 510-299-1907

Toll free: 1-866-586-6297

anu@anuattorney.com

www.anuattorney.com

FAMILY LAW (Only In WA)

*Divorce *Annulment
*International Custody

INCORPORATIONS

(Only In WA)

*International Contracts, Mergers
*Attorney Supreme Court of India

46560 Fremont Blvd., STE#205, Fremont, CA 94538

801 Pine Street, Suite 7H, Seattle, WA 98101

Offices: Seattle, WA *Fremont, CA *UK *Canada *India

Evening
Appointments
Available

BIGGEST SALE EVER ON PUNJABI TV

10 PUNJABI CHANNELS

Punjabi Mega Pack

GET DISH FOR THE BEST PUNJABI TV ENTERTAINMENT

Punjabi Mega Pack

\$14⁹⁹ mo

FOR 12 MONTHS

~~\$24⁹⁹
mo~~
REGULAR PRICE

**PTC
PUNJABI**

**GLOBAL
PUNJAB**

**jus
punjabi**

and more

Requires credit qualification and subscription to qualifying American programming. Early Termination Fee applies. Cannot be combined with other International offers.

dish

ORDER NOW

1-888-622-8456

Use Offer Code: **SAVEBIG**

International programming requires additional \$10/mo International Basic package or any America's Top package.
Important Terms and Conditions: \$10/mo. Credit for 12 Months. Offer: Valid for activation and installation of qualifying new DISH service. Requires subscription to a qualifying American or DishLATINO package in addition to Punjabi Mega Pack. Must provide Offer Code at time of order. Receive a monthly credit of \$10 for the first 12 months. Promotional Offers: All prices, fees, charges, packages, programming, features, functionality and offers subject to change without notice. After any applicable promotional period, then-current everyday monthly price applies and is subject to change. ETF: If you cancel service during the first 24 months, early termination fee of \$20 for each month remaining applies. Additional Requirements: Installation/Equipment Requirements: A second dish antenna may be required to view both International and American programming. Free Standard Professional Installation only. Leased equipment must be returned to DISH upon cancellation or unreturned equipment fees apply. Upfront and additional monthly fees may apply. Miscellaneous: Offers available for new and qualified former customers. Activation Fee may apply. Offers subject to terms of applicable Promotional and Residential Customer agreements. Taxes or reimbursement charges for state gross earnings taxes may apply. State reimbursement charges may apply. Additional restrictions and taxes may apply. Offers end 1/31/16.

© 2015 DISH Network LLC. All rights reserved.